1 Kasım 1985
1. November 1985
Nummer 69
15 GÜNLÜK GAZETE
Redakt.: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97
Tlx: 855705 inmed d

Türkiye Postası

F.ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.- FF
BELÇIKA: 50.- BF
HOLLANDA: 3.- G
INGILTERE: 70 Pence
DANIMARKA: 10.- KRN
ISVEÇ: 8.- KRN
AVUSTURYA: 20 S
ISVIÇRE: 2,5 Sfr

Postvertriebstück Gebühr bezahlt A1319D

Yabancı düşmanlığına büyük darbe indiren ilerici yazar Günter Wallraff'la Türkiye Postası mülâkat yaptı

"Düzenin yüzünü gösterebilmek için kendi yüzümü sakladım"



Alman yazarı Günter Wallraff, Ali Levent Sinıroğlu adı altında bir Türk işçisi kılığına girerek ikibuçuk yıl çeşitli işyerlerinde çalıştıktan sonra yazdığı son kitabı **"Ganz unten"** (En Alttakiler) satış rekorları kırıyor. Kitabın ilk iki baskısı 400 bin sattıktan sonra üçüncü baskısı yapıldı. Uzun yıllardır yabancılara, özellikle Türklere yapılan kötü davranışları teşhir etmeyi amaçlayan Wallraff bu çalışmasıyla içinde yaşadığımız kapitalist toplum düzeninin bir çok kirli çamaşırını da gözler önüne serdi. Insan tüccarı firmaları, iktidar partilerinin yabancılara karşı tavrını, toplumdaki kayıtsızlığı, hatta düşmanlığı belgeleyen yazar, daha önce de yine kılık değiştirerek yaptığı sanayi röportajları ve diğer gazetecilik çalışmalarıyla büyük ilgi görmüştü. Wallraff'ın ve kitabının gördüğü bu büyük ilgi Federal Almanya toplumunda yabancı düşmanlığına karşı çok önemli bir potansiyelin bulunduğunu kanıtladı ve bu potansiyelin harekete geçirilmesine katkıda bulundu, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı ciddi bir darbe indirdi. Wallraff'ın Federal Almanya'nın çeşitli şehirlerinde yaptığı okuma toplantılarına binlerce kişi katılıyor. Kitabın yakında Türkçeye de çevrileceği açıklandı.

● Yazısı Sayfa 5'de


Foto: Türkiye Postası

Avrupa Parlamentosu belgeledi: Bu rejim demokrasi değildir

23 ekim günü Strasbourg'da toplanan Avrupa Parlamentosu, daha önce siyasi komisyonda kabul edilen, Ingiliz İşçi Partili Avrupa Parlamentosu Politik Komisyonu Türkiye Raportörü Richard Balfe tarafından hazırlanan **"Türkiye'de insan hakları"** raporunu 119 red, 9 çekimser oya karşı 159 oyla kabul ederek Evren-Özal rejiminin uygulamalarını mahkum etti.

Alınan karar gereğince: Türkiye'de ölüm cezasının kaldırılması, işkencelere son verilmesinin sağlanması, Barış davasına, DİSK davasına ve grup davalarına, sanıkların serbest bırakılarak son verilmesi, Türkiye'yi Avrupa ülkelerinden ayıran ve uzaklaştıran siyasi ve sendikal kısıtlamaların yokedilmesi, azınlıklara din dil kültür haklarının tanınması istendi.

● Yazısı Sayfa 4'de

Bedelzede gençlerimizin yeni başarısı

Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişimi FEBAG'ın 26-27 ekim günlerinde düzenlediği sempozyum ve spor turnuvası büyük destek gördü. Duisburg-Rheinhausen'daki IG Metall binasında düzenlenen sempozyuma DGB Genel Yönetim Kurulu, SODEP, SDAJ temsilcileri ve Dr. Faruk Şen katıl-

DGB'nin Eylem Haftası' na onbinlerce Türkiyeli emekçi katıldı

Örgütlülüğün, dayanışmanın bilincinde olan İşçilerimizle gurur duyuyoruz

21 ülkeden 200 parlamenter Barış Derneği'ni savunuyor

Fransız Millet Meclisi Başkan Yardımcısı Jean-Pierre Fourre'nin öncülüğünde Türkiye'de yargılanan ve tutuklu Barış Derneği üye ve yöneticileriyle dayanışma kampanyası 21 ülkenin parlamenterleri tarafından desteklendi. 200 imzalı çağrıda özetle şunlar belirtiliyor:

"... Bu insanlar adil ve kalıcı bir barış için, silahsızlanma ve Helsinki Nihai Senedi



Hollanda'da 4 milyon kişi ABD roketlerine karşı çıktı

Hollanda barış hareketinin üst örgütü KKN'in

ri ve Dr. Faruk Şen katıldılar. Toplantıda göçmen işçilerin demokratik örgütlerinden Avrupa Milli Görüş Teşkilatı, FİDEF ve HDF'nin yöneticileri askerlik çağındaki gençlerin bedele karşı yöneltikleri istemleri desteklediklerini bildiren konuşmalar yaptılar. Refah Partisi de gençlerle dayanışmasını telefonla dile getirdi. Sempozyumun sonunda ortak istemler kamuoyuna duyuruldu. FEBAG'ın futbol turnuvası ise yedi bölgede yapıldı. Karşılaşmaların galipleri final maçlarını yaptılar. Finalistlere kupaları verildi. FEBAG'ın bu etkinlikleri gazetemizin yayına hazırlandığı sıralarda yapıldığı için ayrıntılı bilgiyi ve röportajlarımızı gelecek sayımızda vereceğiz.

İşçilerimizle gurur duyuyoruz

DGB ve ona bağlı sendikaların düzenlediği Eylem Haftası 19 ekim günü Federal Almanya'nın 13 kentinde yapılan, 600 binden fazla işçinin katıldığı yığınsal yürüyüş ve mitinglerle noktalandı.

● Yazısı Sayfa 6'da


Foto: Mehmet Werner



Foto: Manfred Scholz

ma ve Helsinki Nihai Senedi anlaşmalarına saygı gösterilmesi için kanaatlarını açıkladıklarından, yalnızca kanaatlarından ötürü sanık sandalyesine çıkarılmışlardır. Bu insanlar hiçbir terörist eyleme katılmamışlar, hiçbir suç işlememişlerdir. Onların eylemleriyle dayanışma içinde bulunan biz, imzacı diğer parlamenterler, sonuç olarak, Türkiye mercilerinden, görülmekte olan davanın durdurulması için tüm önlemleri almalarını ve Türkiye Barış Derneği üyelerinin tahliyesini sağlamalarını istiyoruz."**

● Yazısı Sayfa 3'de

Hollanda barış hareketinin üst örgütü KKN'in Cruise roketlerinin yerleştirilmesi kararına karşı, roketlerin yerleştirileceği Noensdrecht kentinde başlattığı **"Halk Dilekçesi Kampanyası"** 26 ekim günü 3 milyon 743 bin 455 imzalı dilekçenin, parlamentoya teslim edilmesi ile etkin bir şekilde sona erdi.

20 bin barış savaşçısının aktif görev aldığı bu kampanya, imzalı dilekçelerin tesliminden sonra yapılan miting ve salon toplantısı ile kapandı.

● Yazısı Sayfa 4'de

İngiltere'nin en büyük sendikaları Türkiye'de genel af istedi

Türkiye'de Sendikal Haklar ve Demokrasi için Dayanışma Komitesi'nin girişimiyle, İngiltere işçilerinin büyük bir çoğunluğunu kapsayan 31 sendikanın genel sekreteri **"Türkiye'de idamların durdurulması, sendikacıların serbest bırakılması ve genel politik af çıkarılması"** istemiyle Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan Turgut Özal ve TBMM Başkanı Necmettin Karaduman ve Adalet Bakanı Nejat Eldem'e başvuruda bulundular. Daha sonra bir basın toplantısı düzenleyen sendikacılar **"Şimdi Türkiye'de af için baskının tam zamanıdır"** dediler.

● Yazısı Sayfa 4'de

Biz bilmesine biliyoruz da, hükümet biliyor mu?

EKİM ortasından beri yeni pasaportların dağıtımı başladı. Pasaportların yenilenmesine gerekçe olarak bugüne kadar kullanılanların çok kolay tahrif edildiği, yeni çıkarılanların taklidinin daha zor olduğu öne sürülüyor. Bir çoğumuz ilkin bu sözlere inandık. Gelgelelim yurtdışındaki vatandaşlardan pasaport başına 102,- DM (yaklaşık 39,- Dolar) istendiği belli olunca asıl niyet anlaşıldı.
BU 102,- DM yalnızca pasaportun kendisi için alınıyor. Yani 102,- DM verince geçerli bir pasaport sahibi olmuyorsunuz. Buna bir de arzulanan geçerlilik süresine göre değişen bir harcı da eklemek gerekiyor. Örneğin beş yıl geçerli bir yeni pasaport isteyen vatandaş 207,- DM (yaklaşık 79,- Dolar) ödemek zorunda kalıyor. İş bununla da bitmiyor. Üstüne bir de yok hava kuvvetlerini, yok deniz kuvvetlerini güçlendirme bahanesiyle alınan ve 50,- DM'den aşağı olmaz denen **"bağış"**ları ekleyin. Beş yıllık bir pasaport 250,- DM'ye patlıyor.
NE biçim pasaportmuş bunlar! Mübareklerin sayfaları ipekten, yazılar da altın suyundan mıdır? Yoksa gümüşle mi tartıyorlar? İşin tuhafı, aynı pasaportlar için Türkiye'de yalnızca 1875,- TL ödeniyor. Demek alışveriş etmeye Paris'e, Londra'ya, hovardalık etmeye Bangkok'a, Hongkong'a giden **"işadamlarımız"** pasaportlarını bizim ödediğimizin **ondabirini** bile ödemeden alabilecekler.

devamı 2. sayfada

Türkiye Postası

Geri dönüşler konusunda FİDEF uyarıyor

Federal Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Otzenhausen Avrupa Akademisi'yle birlikte düzenlediği geri dönüşlerle ilgili toplantıya FİDEF de katıldı. İlki mart ayında yapılan bu toplantıların amacı bakanlığın görüşlerinin açıklanması ve tartışılması şeklinde gösteriliyor. Yeni primli geri dönüşlerin olmayacağını tekrarlayan bakanlık yetkilileri işçi şirketleri tezinin iflasından sonra şimdi **"tek başına yatırım yapmayı düşünen işçileri teşvik"** tezini ortaya attı. Konuyla ilgili olarak FİDEF yönetimiyle görüştük.

● Yazısı Sayfa 7'de

Tercüman dosyasını açıklıyoruz

Türkiye, Ortadoğu ve Balkanların en büyük iplik kombinasını kuracağız diye işçileri nasıl kandırdılar?

Yazı dizisi / **70. sayıda başlıyoruz**



SBKP 27. Kongresine doğru

Kuzey komşumuzda tüm toplum Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin gelecek yılın şubat ayında yapılacak olan 27. kongresine hazırlanıyor. 15 ekim günü Moskova'da yapılan Merkez Komitesi toplantısında 27. kongreye sunulacak olan yeni parti programının taslağı karara bağlandı. Gazetemiz baskıya hazırlanırken kamuoyuna açıklanan program taslağı dünya basınında geniş ilgi gördü.

● Yazısı Sayfa 7'de



Biz bilmesine biliyoruz da, hükümet biliyor mu?

Baştarafı 1. sayfada

ŞİMDİ "memleketin dövize ihtiyacı var, onun için böyle yapıyorlar" diye düşünen bazı iyi niyetli arkadaşlar çıkabilir. Işin bu yanını aydınlatmak amacıyla bir kıyaslama yapalım. Özal hükümeti yıllardır ihracaat yapıp döviz sağlayan firmalara hazineden milyarlarca lirayı **"teşvik"** adı altında dağıtıyor. Daha geçenlerde 1985 yılında yalnızca altı firmaya hazineden verilen paranın tam kırk milyar (evet yanlış okumadınız: kırk milyar) lira tuttuğu açıklandı. Bu altı firmanın 1984 yılında yaptıkları ihracaatın toplam değeri 684 milyon dolar. Demek bir yılda 684 milyon dolar döviz sağlayan altı firmaya bütçeden 40 milyar lira hediye ediliyormuş. Teşvik uygulamasının raconu bu.

PEKİ ya işçiler? Işçiler Türkiye'ye döviz yollamıyor mu? Döviz sağlayana teşvik adı altında para veriliyorsa yurt dışındaki işçilere de teşvik ödenmesi gerekmez mi? Unutmayın: yalnızca 1984 yılında Türkiye'ye yolladığımız dövizler tam bir milyar sekizyüzseksen milyon Dolar tutuyor. Alın hesap makinasını, hesaplayın: yılda 684 milyon Dolar döviz sağlayanlara 40 milyar lira hediye edilirse, 1 milyar 880 milyon Dolar yollayanlara ne kadar teşvik vermek gerekir? Bizim hesabımıza göre tam 110 milyar.

PEKİ hükümet ne yapıyor? Bırakın 110 milyar lira teşvik hakkımızı **ödemeyi**, pasaport harcı adı altında yurt dışındaki 2 milyon vatandaştan (adam başına 207,- DM diye hesaplarsak) tam 86 milyar Türk Lirası **almaya** kalkışıyor. (Bedel adı altında yapılan soygunu hiç hesaba katmıyoruz!) Üç-beş holdingçiye **"teşvik"** adı altında milyarlar hediye edilirken, onların **üç misli** döviz sağlayan işçilere reva görülen budur.

ŞİMDİ herkes soruyor: biz yolunacak kaz mıyız? Evet, kaz değiliz, ama **"kaz değiliz"** demek de yetmiyor. Meşhur hikayedir. Adamın biri kendisini buğday tanesi sandığından nerede bir tavuk görse **"aman beni yutmasın"** diye kaçarmış. Hastaneye yatırmışlar, tedavi filan etmişler. Neyse **"Tamam insan olduğumu anladım"** demiş Fakat ilk hava almaya çıktığında bir tavukla karşılaşıp yine kaçıp saklanmış. Sinirlenen doktor **"Ne o buğday tanesi olmadığını bilmiyor musun?"** diye çıkışacak olmuşsa da hasta cevabı yapıştırmış: **"Bilmesine biliyorum ama, bakalım tavuk da biliyor mu?"**

BİZİM halimiz de pek farklı değil. Yolunacak kaz olmadığımızı bilmesine biliyoruz ama, anlaşılan Özal hükümeti bilmiyor. Bu durumda hükümetin bu bilgi eksikliğini gidermek, ne olup ne olmadığımızı göstermek bize, yurt dışındaki işçilere düşüyor.

PASAPORT yenileme bahanesiyle girişilen bu soygun karşısında sessiz kalınamaz. Yeni pasaportlar için istenen harçlar Türkiye'de ödenen harcın düzeyine indirilinceye kadar her cumartesi günü bütün konsoloslukların önünde bildiriler dağıtılmalı, işçi dernekleri, işçi ve sendika temsilcileri hep birlikte ve her ülkede seslerini yükseltmeli, mümkün olan en geniş protesto hareketini örgütlemeli-

SORUN – CEVAP VERELİM

Ümit KÖSEOGLU

Hamile kadınların korunması ve analık izni konularında açıklayıcı bilgiler verirmisiniz?

Z. Küçükçam - Bremen

Anne olacakların korunması ve analık izni

FAC'de her iki hamile kadından biri çalışır durumda. Hamile kadınların haklarını bilmeleri ve bu hakları kullanmaları açısından sorunuz büyük önem taşıyor.

Hamileliği saptanan kadın, doktordan alacağı belgeyi vakit geçirmeden işverene ulaştırmak zorundadır. Hamile kadının **"Anne olacakları koruma yasasından"** yararlanması, bu belgenin işverene ulaşmasından sonra başlar. Hamileliğin işverene bildirilmesinden sonra, kadın, hamilelik süresi boyunca ve doğumdan sonraki 4 ay içerisinde işten çıkarılamaz. Işverenin çıkış bildirimi yaptığı kadın, bildirimin kendisine yapıldığı tarihten itibaren iki hafta içersinde hamile olduğunu işverene belgelemişse, verilen çıkış geçerli değildir.

Hamile kadın işyerinde her türlü tehlikeden korunmak zorundadır. Kendisine kısa aralarla dinlenme zamanı tanınmalıdır. Beş aylık hamilelik süresinden sonra günde 4 saatten fazla ayakta çalıştırılamaz. Hamile olan veya doğumdan sonra çocuğunu emziren kadınlar zor bedensel işlerde veya sağlığa zararlı maddelerle çalıştırılamazlar. Akort çalışmak yasaktır. Yük taşıyamazlar, düşme tehlikesi olan, eğilme, bükülme veya gerinme zorunluğu olan işlerde çalışamazlar. Saat 20 ile 6 arası ve Pazar günleri çalışmaları yasaktır. Hamile kadınlar bütün bu haklarını kullanmalarından ötürü parasal zarara uğramazlar.

Hamile kadınlar, doğumdan 6 hafta önce ve 8 hafta sonraya kadar işten serbest tutulurlar. Bu süreye **"Korunma süresi"** denir. Doğumdan sonraki süre, erken ve birden fazla doğumlarda 12 haftadır. Bu süreler için kadına **"Analık ödentisi"** yapılır. Ödemenin ön şartı, annenin yasal bir hastalık kasasına üye olmasıdır. Koruma süresi ve doğumdan sonraki **"Analık İzni"** boyunca kadının hastalık-emeklilik ve işsizlik kasalarına aidat ödemeden üyeliği devam eder.

Analık ödentisi hastalık kasalarınca yapılır. Hamilelik ve korunma süresince işten çıkmak isteyen kadın, ihbar süresine uymadan, korunma süresinin sonunda çalışmayacağını işverene bildirebilir. Doğumdan sonraki bir yıl içersinde tekrar çalışmaya başlaması halinde, çalışmaya ara vermiş sayılmazlar.

Doğumdan sonraki 8 haftadan sonrada isteyen anneler **"Analık izninden"** yararlanabilir. Analık izni çocuk 6 aylık oluncaya kadar kullanılabilir ve bu süre içinde de işten çıkarılamazlar. Analık iznini kullanabilmek için, doğumdan önceki son 12 ayda 9 ay çalışmış olmak (Erken doğumlarda 7 ay) gerekir. Bu madde **"Çalışmayı Teşvik Yasası"**na göre, işsizlik parası, işsizlik yardımı veya geçim yardımı almayı hak etmiş olanlar için de geçerlidir.

Analık izninin kullanılmasına kadın kendi karar verir. Bu hakkın kullanılması konusunda işverenle yapılacak hakkı kısıtlayıcı özel anlaşmalar kesinlikle geçerli değildir. Analık izni için başvuru tarihi engeç, doğumdan sonraki 8 haftalık korunma süresinin bitimine 4 hafta kaladır. Analık izni ve iznin bitiminden 2 ay sonraki süre içersinde kadın işten çıkarılamaz.

Analık izni ödentisi ayda 510 DM'dir. Aylık kazancı 510 DM tutmayanlara kazanç kadar ödeme yapılır. Ödemeyi hastalık kasaları yapar. Bu izni kullanmak isteyenlerin kasalara başvuruyla gerekli formülleri doldurmaları gerekmektedir.

Analık izninde geçen **"Her tam ay için"** yıllık dinlenme izninin 12'de biri işveren tarafından kesilebilir. **"Kesilebilir"** diyoruz. Bu konuda sendika üyesi kadınların, üyesi oldukları sendikaları kanalıyla böyle durumlara itiraz etmelerini tavsiye ederiz.

Hamile kadınların korunması ve Analık izni konularında daha detaylı bilgi almak isteyenlerin, FIDEF'in çıkardığı **"KADINLAR, KADINLARIMIZ"** isimli broşürden yararlanmalarını tavsiye ederiz.

OKUYUCU POSTASI



Okulda Türkiye halkıyla dayanışma

Bu yıl 12 Eylül'ü protesto amacıyla Türk ve Kürt örgütleri (KOMKAR, Birlik Yolu, FIDEF, DIBAF, Gerçek ADK, KKDK) 9-14 eylül tarihlerini Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'yla dayanışma haftası ilan etmişlerdi.

Üyesi olduğum yığın örgütü merkezi bu eyleme aktif katılıyordu. Burada önemli olan informasyon gecelerine katılım güçlenmeliydi. Akşam okuluna gidiyordum. Okul idarecilerine ve tarih, coğrafya öğretmenlerine durumu iletmeye ve tüm sınıfı bu geceye katmaya karar verdim.

Öğretmenler odasına bildiriler asıldı. Okul idarecileri kısa bir tartışmadan sonra sınıfta kabul edilirse gideceğimize dair söz

Ben olsaydım ne yazardım!

21 eylül günü, arkadaşlarımın davetiyle ben de Duisburg'daki toplantıya katıldım...

Bir de geceyi **Türkiye Postası'**ndan okudum. Önce ikincisinden, gazeteden başlamak istiyorum. **"Bir okuyucu gazeteden ne bekler?"** kanımca bu soruyu, gazeteyi hazırlayanlar, her zaman kendi kendilerine sormalı. Özellikle siyasi bir toplantıyı, olayı, demeci basın toplantısını aktaran haber ve yorumlarda, gene kanımca başlıca kaygı yapılanın ya da söylenenin siyasi içeriğini öne çıkarmak olmalı. 4 Ekim tarihli gazetenizin haber ve yorumlarıyla bu geceyi, hiç ama hiç aktaramadığını sanıyorum.

Öte yandan, böyle bir fırsat bir daha elinize ne zaman geçer kimbilir.

Önce, **"ne yazmalıyım"** diye düşünmek gerekiyor. Duy-

pıcıydı. Her iki olay da salt TKP ile sınırlı kalmayan, sosyalist harekette güçlü bir atılımın ifadesiydi. Gene her iki olay da, en ağır gizlilik koşulları altında direnen bir partinin **"demokratik meydan okuması"** idi. Evet ülke dışında. Ama bu bir başlangıç. Özellikle, H. Kutlu'nun konuşması bu içeriğiyle gazeteniz de içinde olmak üzere benimsenebilirse, ikinci üçüncü adımda bu meydan okumanın ülke içine taşınabilecek derecede önemli olduğu kavranacaktır. Çünkü bu koşullarda, kendini kitlelerin önüne açıkça atmaktan çekinmeyen bir parti, çok büyük görevlere hazırlanıyor demektir. Ama bu neden değil, sonuç. Diğer bir sonuç da kitleler. Kitle tanımı somut koşullara bağlı. Açık rejimde bir kaç bin kişi çok fazla önem

Bunları söylemek hastaya, **"hastasın"** demekten farksız. Uluslar komünist toplumun ileri aşamalarına kadar varolacaklar. Yani ulusal değerler evrimleşerek evrenselleşecek. Bu demektir ki, bir ülkenin komünist hareketi, o ülkenin ulusal değerlerine sahip çıkarak onları evrimleştirmekle görevli. Bu sınıf mücadelesinin ayrılmaz bir parçası. Işte Genel Sekreter tam da buna işaret etti. Hala çocukluğunu yaşayan sol içinde, kendine güvenli, yetişkin, yürekli ve sersemletici bir biçimde bu görevlere işaret etti...

Ajitasyonda, duygulara seslenmeyi beceremeyen, kitleleri eyleme sürüklemeyi beceremez. Ama propaganda öyle değil. Propagandanın temel işlevi kitlelerin bilincine işlemek.

din can yoldaşıdır" demişler. Genel Sekreter, yaptığı konuşmayla bir de herkese **"tevazu"** dersi verdi. Umarım bilgiçlik taslama ve kof böbürlenme yerine, bu uslup ve davranış biçimi tüm eylemlerimiz ve yaşamımıza hakim olur.

"Ben olsaydım ne yazardım"'ı bu satırlar arasına sığdırmak olanaklı değil ama sanıyorum nasıl yazmazdım'ı anlatmaya çalıştım...

Son olarak **"demokratik meydan okumanın"** önemine tekrar işaret etmek istiyorum.

Gece ve basın toplantısının haberi Türkiye'de gazetelerde çıkmadı. Ama bu olayın ülkemize yansımadığını göstermiyor. Tam tersine, hedefi ortasından vurdu. Olayın ertesinde, Cunta'nın Içişleri Bakanı bir basın toplantısı düzenleyerek **"TKP'nin ikiye ayrıldığını"** duyurdu. Böylece söylenenlerin

bildiriler dağıtılmalı, işçi dernekleri, işçi ve sendika tem-
silcileri hep birlikte ve her ülkede seslerini yükseltmeli, mümkün olan en geniş protesto hareketini örgütlemelidirler. Akıllıca çalışılırsa yığınsal bir direniş yaratılabilir. Yurt dışındaki yığınsal bir direniş Türkiye'deki muhalefetin de desteğini kazanabilir.

ŞUNU da unutmayalım: şimdi susmak, **"bu yaptığınız yetmez, biz daha da beterine layığız"** demekle eş anlamlıdır.

Türkiye Postası

asıldı. Okul idarecileri kısa bir tartışmadan sonra sınıfta kabul edilirse gideceğimize dair söz verdi. Bunun üzerine sınıfta 3-4 kişiyle konuşup gitmeden yana tavır almaları için ikna ettim. Okula gelenler yetişkin olduğu için öğrencilerin karar vermesi gerekiyordu. Çünkü o gün dersler iptal edilecek, ders saati içinde geceye katılınacaktı. Üstelik sınıftan kimse henüz Türkiye üzerine tartışma veya bilgilendirmeye katılmamıştı. Eylem bildirisi sınıfta sesli olarak okundu ve tartışmaya açıldı. Birkaç kişi karşı çıkıyordu, sonunda oy çoğunluğuyla kabul edildi.

16 eylülde sınıfta geceyi nasıl bulduğumuz üzerine değerlendirme yapıldı. Katılanların büyük bölümü ilgiyle izlediğini, eve gidince de aileleriyle bu konuyu tartıştıklarını dile getirdiler. Bunun yanında yabancı düşmanlığı ve Türkiye'nin dünya barışını tehlikeye sokan durumundan bahsedildi. Sonunda sınıfta herkes yabancı düşmanlığına kesin karşı çıkmaya ve Türkiye halkıyla dayanışma için düzenlenecek eylemlere katılmaya karar verdiler.

Elmas/Düsseldorf

Önce **"ne yazmalıyım"** diye düşünmek gerekiyor. Duygular, elbette önemli, ama kalıcı olan siyasettir, bilinçtir. Ve gazeteci olayın siyasi yönünü, bilinçlere aktarabildiği oranda görevini yapmış demektir. Sizler ise, duygularınızı ve coşkularınızı yazarak, salonda kalmaya mahkum olanı gazeteye aktarmışsınız.

Gelelim sizin yazmadıklarınıza ama önemli olana. Önce geceye bir **"ad"** vermek gerekir. Çünkü her olayın bir adı vardır. Toplantının bizzat kendisi ve TKP Genel Sekreteri H. Kutlu'nun yaptığı konuşma, olaya biraz siyasi olarak bakabilenler için, son derece çar-

da kitleler. Kitle tanımı somut koşullara bağlı. Açık rejimde bir kaç bin kişi çok fazla önem taşımıyor. Ama ağır gizlilik koşullarında aynı sayı son derece önemli. Toplantının ülke dışında olması bu önemi azaltmıyor.

Toplantıya katılanların önemli bir kısmı işçiydi. Bunlar her yıl ülkeye gidip gelen kişiler. Göze alınan risk hiç de küçümsenecek gibi değil. Dahası bir siyasi bilincin göstergesi. Gelelim **"demokratik meydan okuma"** nın nedenine. Lenin **"ulusal olmayan enternasyonalist olamaz"** diyor. Gazetenizde de bol bol yapıldığı gibi, kitlelerin ne kadar ezildiğini, yoksullaştığını ahlaki çöküntüye uğradığını burjuvazi de söylüyor.

mez. Ama propaganda öyle değil. Propagandanın temel işlevi kitlelerin bilincine işlemek. Bu iki görev birbirine karıştırılırsa hiç biri becerilemez. Geceyi aktarmak demek, gecenin siyasi içeriğini aktarmak demektir.

...Son olarak bir de Genel Sekreterin uslubuna işaret etmek istiyorum. Nerede o, kimilerinin **"en iyi, en yürekli, en devrimci biziz"** anlayışı, nerede **"küçücük cızırtılı radyomuz el kadar bildirilerimiz"** ifadesi. Nerede o, kimseye hayat hakkı tanımayan (!) devrimci çocuk böbürlenmesi, nerede o **"faşizme karşı çıkan herkesin yanındayız"** anlayışı. Atalarımız alçak gönüllülük için **"yiği**

sın toplantısı düzenleyerek **"TKP'nin ikiye ayrıldığını"** duyurdu. Böylece söylenenlerin önemini küçültmeye çalıştılar. Mesajı düşman aldı ve korkusunu demagojiyle ifade etti. Bizim görevimiz ise kitlelere aktarmak. Yani mesajı gerçek sahibine iletmek. Ama görüldüğü gibi, bu hiç de kolay bir iş değil. Daha çok çalışma, daha çok emek, daha çok beceri ve sorumluluk istiyor.

Biliyorum. Fazla sert oldu. Umarım kırılmadınız. Dost acı söylermiş. Ayrıca yanlıştan ders çıkarmanın başka yolu da daha bulunamadı...

Hollanda'dan bir dost

OKUYUCULARIMIZA ÖNEMLI DUYURU:
Yayınlarımızdan edinmek isteyen okuyucularımız yayın ücretlerini banka hesap numaramıza yatırıp, makbuzun bir kopyasını bize ulaştırdıkları gün yayınlar adreslerine gönderilir. Ödemeli olarak istenmemesi rica olunur. 100,-DM'ı aşan yayınlardan yüzde 25 indirim yapılır.

Türkiye Postası

Abone Fişi

6 aylık (12 sayı) ☐
1 yıllık (24 sayı) ☐

Adı-Soyadı:
Tarih:
Adresi:

Ülkesi:

Abone ücretini **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität,** Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00, **Sparkasse Duisburg-Kaiserberg** hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu **Türkiye Postası Abone Servisi, Moltkestr. 45, 4100 Duisburg 1** adresine postalayınız.

Abone bedeli

	F.Alm	Belçika	Danim	Fransa	Ingiltere	Hollanda	Isveç
6 aylık	30 DM	600 BF	120 Km	85 FF	8,40 £	35 G	95 Km
1 yıllık	60 DM	1200 BF	240 Km	170 FF	16,80 £	70 G	190 Km

DUYURU

Türkiye Postası redaksiyonu bilgi alışverişinde bulunmak, sorunları görevleri, okuyucularımıza daha iyi bir Türkiye Postası sunabilmenin yollarını tartışmak amacıyla **Türkiye Postası** temsilcileriyle yaptığı toplantılarına devam ediyor.

Hollanda'da, 2 Kasım günü saat 19,30'da Den Haag Koning str. 122 ve 3 Kasım'da saat 14.00'de Eindhoven'da birer toplantı yapılacaktır. Okurlarımıza duyurulur.

Türkiye Postası

ILAN ÜCRETI

Türkiye Postası'da yayınlanacak ilanların santimetrekaresi 10. DM.dır. Temsilcilerimize duyurulur.

Türkiye Postası

İLAN

Federal Almanya'da kurulan **"Yeni Türk Şiirini ve Şarkısını Geliştirme Derneği"**nin yayınları arasında çıkan, ozan **Ataol Behramoğlu** ve ozan **Yaşar Miraç**'ın şiir kitapları **Türkiye Postası**'ndan edine bilir. Değerli ozanlarımızın Federal Almanya'da yayınlanan aşağıda listesi bulunan kitapları için **1 Ocak 1986** tarihine kadar sürecek olan **özel indirimden** yararlanabilirsiniz.

1. Mustafa Suphi Destanı - Ataol BEHRAMOGLU (12,80)
2. Trabzonlu Delikanlı - Yaşar MIRAÇ (14,80)
3. Türkiye Üzgün Yurdum Güzel Yurdum - Ataol BEHRAMOGLU (10,80)
4. Kızıma Mektuplar - Ataol BEHRAMOGLU (9,80)
5. Istanbul Bir Kırmızı Gül - Yaşar MIRAÇ (10,80)
6. Yurdumun Işçileri - Yaşar MIRAÇ (18,80)

Piyası fiyatı toplam 77,80 DM olan bu altı kitap takım olarak **Türkiye Postası**'ndan 55,00 DM karşılığında alınabilir.

Not: Tek kitap isteklerinde indirim şöyledir: M.S.Destanı (10 DM) T.Delikanlı (12 DM) T.Ü.Y.G.Yurdum (8 DM) K.Mektuplar (7 DM) I.B.K.Gül (8 DM) Y.Işçileri (15 DM)

BULMACA

SOLDAN SAGA: 1. 17. yüzyılda Osmanlı Imparatorluğunda Yozgatlı Celal önderliğinde eşitsizliğe, adaletsizliğe, haksız vergi toplanmasına karşı ilk halk isyanı. Daha sonra Osmanlı döneminde yapılan tüm isyanlar da bu adla anılmışlardır. 2. Özal hükümetinin ilk Ulaştırma bakanı Ismail Özdağlar'a rüşvet verdiğini açıklayarak bakanlıktan alınmasına ve hakkında dava açılmasına yol açan kişiye ait şirketin kısa adı- Geçenlerde ölen, Çağdaş Türk Müziğinin öncüsü ünlü bestecilerimizin soyadı-yaprakları karşılıklı, çiçekleri büyük, parlak kırmızı renkte, dalları dört köşeli bir ağaç ve bu ağacın meyvesi. 3. Istek, içten tasarlanan niyet-Kara derililerin ırkçılığa karşı kanlı savaşlar verdikleri kıta. 4. Hakkında sözcüğünün kısa yazılışı-Kadının kurtuluşunu toplumun kurtuluşunda değil, kadının bireysel kurtuluşunda gören bir akım. 5.En sonda- Kimi hastalıklarda yüzde, ellerde, ayaklarda görülen yangısız şiş-Işaret. 6. **(Tersi)** Kimyada iridyumun simgesi-Duran ya da devinimli nesnelerin kalıcı olmayan görüntülerinin renkli ya da siyah beyaz ve sesli olarak elektrik yoluyla uzağa iletimi ve alıcı aletin adının kısa yazılışı. 7. Bir bağlaç-Yemek yeme gereksinimi olan-Bir Cumhuriyet devri yazarının soyadı, eserlerinden bazıları Devlet Ana, Yorgun Savaşçı, Küçük Ağa. 8. **(Tersi)** bir ucu kıvrık sopalarla çayır ya da buz üzerinde iki takım arasında oynanan top oyunu-Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü. 9. Gerçekleştirmek için tasarlanan ve erişmek istenilen şey, amaç-kesilmiş hayvanın ciğer, işkembe gibi iç organları ile baş ve ayakları. 10. Sovyetler Birliğinde eski adı Petersburg olan, Büyük Ekim Devriminin beşiği, 2. Dünya Savaşında 900 gün Nazi kuşatması altında kaldığı halde açlık içinde savaşan, düşmana teslim olmayan şehir.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Ulusun egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığı ile kullandığı devlet biçimi. 2. Emeğin karşılığı geçimini sağlayan kimseler. 3. Kıbrıs işçi sınıfının partisi. 4. Israil'in Tunus'taki merkezini bombaladığı örgütün lideri-**(Tersi)** sesin yankısı. 5. **(Tersi)** Lübnan'da giderek ulusal kurtuluş hareketine doğru niteliksel bir değişme içinde olduğu izlenen bir mezhep örgütü-**(Tersi)** kadife, çuha, yün gibi kumaşların yüzeyindeki ince tüy. 6. 'Biye'nin ortası-Bir hayvan sesi. **(Tersi)** dumanın değdiği yerde bıraktığı kara leke. 7. Henüz tedavisi olanaksız bir hastalık-sanı, 8. Çok güzel-Bir ağırlık ölçüsü biriminin kısa yazılışı. 9. **(Tersi)** farsçada baş, komutan, bey anlamında bir sözcük-Gelir sağlayan mal. 10. **(Tersi)** Toplum tarafından kabul görmeyen cinsel ilişki-Kuşatma, çevirme, çevreleme anlamında bir sözcük. 11. **(Tersi)** olanak-Gelir. 12. Irlanda'da Ingiliz emperyalizmine karşı savaşan bir örgüt-Büyük Fransız ihtilalinde sol fikirlerin savunucularından gericiliğin öldürttüğü ünlü yazar.

GEÇEN SAYIDAKI BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAGA: 1. HaydarKutlu. 2. Avurt - Erdost. 3. Lama - IKD. 4. imumU - Ruhisu. 5. rA - kE - TP. 6. Art - Kaman. 7. Realize - Dara. 8. nalınA - liM. 9. ayışA - Tabiat. 10. Sakıpsabancı.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Halikarnas. 2. Avam - Reaya. 3. Yumurtalık. 4. Drama - lışl. 5. At - kinaP. 6. Kaza. 7. Kekreme - Ta. 8. Urdu - laB. 9. tD - Hindiba. 10. Lobi - Amin. 11. Us - Stor - aC. 12. Trup - Altı.

Türkiye Postası: 15 günde bir çıkar **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V. Donaustr. 1, 1000 Berlin 44 **Verantwortlicher Redakteur:** A. Söylemezoğlu **Anschrift der Redaktion:** 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 340397 **Herstellung:** Infomedia, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 **Druck:** Plambeck & Co. Druck und Verlag GmbH, 4040 Neuss, Xantenerstr. 7 **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00 Sparkasse Duisburg-Kaiserberg **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60 DM. **Temsilcilikler: Fransa-Paris** Tel: 1-258 26 90 **İsviçre-Basel** Tel: 061-221591 **Hollanda-Den Haag** Tel: 070-890336 **Ingiltere-Londra** Tel: 01-8816514 **Danimarka-Kopenhag** Tel: 01-707506 **Isveç-Stockholm** Tel: 08-367576 **Batı Berlin** Tel: 030-6246092

Türkiye'de kamuoyunun gündeminde başı tutan bir olay: İrtica

Kamuoyunun dikkati nerelere çekiliyor

Evren'in ortaya attığı irtica konusu kamuoyunda tartışılmaya devam ediyor. Türkiye'de irtica yok mu? Dinsel duyguları ve inançları gerici amaçlara alet etmeye çalışan örgütler ve akımlar elbette var. Bunlar hem hükümetin, hem de emperyalizmin desteğine sahipler. Örneğin 900'ü aşkın dernek ile 1500 civarında pansiyonlarının olduğu ve buralarda yüzbinin üzerinde öğrencinin **"yetiştirildiği"** söylenen Süleymancılar, II. Dünya Savaşı sırasında ve Alman faşizmi ile yakın işbirliği içinde ortaya çıktılar. O kadar ki, önceleri Hitler'in gizli din taşıdığını, aslında müslüman olduğunu savunuyorlardı.

Süleymancılarla Alman gerici çevrelerinin bu yakın işbirliği bugün de sürmektedir. Federal Almanya'da yayınladıkları bir broşürde açıkça **"İslamda inanç hürriyeti yoktur. Kim İslamdan dönerse ve tövbe etmezse öldürülür"** diye yazan bu tarikat MHP ile de işbirliği içindedir ve faşist Türk Federasyon'a para yardımı yaptığı MHP iddianamesinde de belirtilmiştir.

Şimdi Evren **"irtica tehlikesi var"** diyor, laik cumhuriyet ilkesini savunur gibi yapıyor. 12 Eylül'den sonra okullarda mecburi din derslerini koyduran Evren değil mi? Diyanet işleri örgütüne faşist hocaları yerleştiren cuntanın hükümetleri değil mi? Yurt dışına MHP'li hocaları diyanet işleri görevlisi, öğretmen veya vaiz olarak gönderen yine Evren ve Özal değil mi?

Bir yandan irticayı böylece devlet eliyle örgütleyip ülkücü yobazları devlet görevlisi olarak halkın üstüne sürerken, öte yandan **"irtica tehlikesi var"** demenin anlamı ne?

Evren ne yaptığını çok iyi biliyor. Hem irticaya, MHP'lilere dayanarak gerici faşist diktatörlüğe taban sağlamaya çalışıyor, hem de **"irtica var"** çıkışıyla NATO'cu, IMF'ci politikaya, diktatörlüğe karşı tavır alan, vicdan özgürlüğü isteyen müslümanları tehdid ediyor. Üstelik bir de kamuoyunun dikkatini demokrasi ve genel af konularından kaydırılmış oluyor. Böylece irtica konusu basın organlarında geniş olarak tartışılıyor.

Evren'in bu oyununu boşa çıkaralım. Düşünce, örgütlenme ve vicdan özgürlüğünün eksiksiz tanındığı, Türk Ceza Yasası'ndaki 141., 142. ve 163. maddelerin kaldırıldığı bir demokrasi uğruna bütün ulusal güçlerin birlikte mücadelesini sabote ettirmeyelim. İnananların da, inanmayanların da kardeşçe ve eşit haklara sahip olarak birlikte yaşayacakları bağımsız, demokratik ve laik bir cumhuriyet için sesimizi yükseltelim.



İLERİ GERİ KONUŞMALAR !..

Ne dediler?

Basın "irtica"yı tartışıyor

Cumhuriyet 25 Ekim 1985
Olayların Ardındaki Gerçek

Cumhuriyet eski adıyla "irtica" yeni adıyla gericiliğe karşıdır, vicdan özgürlüğünden yanadır. Cumhuriyet'le birlikte kurulan gazetemiz, çağdaşlaşma yolunu tıkayan bütün engellerin kaldırılmasını ve bilimin ışığında yürünmesini uygarlaşmanın gereği saymaktadır. ...

mazsa olmaz" **koşulu uzun süreden beri ayaklar altına alınmıştır. İktidarı ele geçirmek ve iktidarı ele geçirdikten sonra da koltuklarda daha uzun süre oturabilmek için din duyguları sömürülmüştür.....**

...İrtica ile içtenlikle savaşmak isteyenlerin, bu konuyu önce devlet kesiminde ele alarak milli eğitim programlarını laiklik ilkesine göre ...

Milli Gazete
Zeki CEYHAN

"Şimdi gazetelerine, dergilerine irtica manşeti çekmekten gizli bir zevk duyanlara iş çıktı. Buyursunlar üniversitelere... Bol bol mürteci bulacaklar. Yine sayın Doğramacı'ın tabiriyle elini sallasan gericiye çarpacak."

RP Genel Başkanı


Enver Türkoğlu için İsveç'te yapılan cenaze töreninde tabutu bir kırmızı karanfil bahçesine dönüştü. Daha sonra tüm engellere rağmen Türkiye'de toprağa verildi.

Türkoğlu Türkiye'de toprağa verildi

Enver Türkoğlu'nun cenaze töreni **11 Ekim günü** İsveç'te yapıldı. Tabutun içinde son yolculuğuna giderken çevresi kırmızı karanfillerle çevrilmişti. Çok sayıda Türkiye'den ve yurtdışından partilerden, sendikalardan ve çeşitli kuruluşlardan çelenkler gelmişti. Ayrıca çok geniş çevrelerden, örgüt ve kuruluşlardan temsilciler de cenaze töreninde hazır bulundular.

Cenaze töreninde **TKP Merkez Komitesi** adına bir konuşma yapıldı. Ardından eşi **Güner Türkoğlu, DİSK Yürütme Kurulu üyesi Kemal Daysal, Bank-Sen Yürütme Kurulu üyesi Turan Ata, İsveç Banka İşçileri Sendikası uluslararası sekreteri Magnus Neuberg, APK Politik Büro üyesi Gunilla Samer** birer konuşma yaptılar. Konuşmalardan sonra törene katılanlar Enver Türkoğlu'nun önünde ona son saygılarını ilettiler ve ellerindeki kırmızı karanfilleriyle örttüler Enver Türkoğlu'nu.

Enver Türkoğlu 11 Ekim cuma günü 22.50 uçağıyla sürüldüğü toprağına, Türkiye'ye gönderilecekti. İlgili bütün işlemler yerine getirilmişti. Ancak **Stockholm'** kildi. İsveç basını olaya yer verdi ve çeşitli demokratik kuruluş ve örgütlerden tepkiler yükseldi.

Desteğe çağrılan en başta **SODEP yöneticileri (Muzaffer Saraç, Sadullah Usumi) ve HP'li** milletvekilleri ile bazı **ilerici aydınlar** Türkoğlu'nun Türkiye'ye girişinin engellenmemesi doğrultusunda girişimlerde bulundular. SODEP sendikacı yönetici ve üyelerinden bir grubu da bu işle görevlendirmişti. Ancak engellemeler sürdü ve, **18 Ekim** gününe dek Türkoğlu'nun cenazesi havaalanında bekletildi. Bu arada **eğer cenaze kendi izinleri dışında Türkiye ye gönderilirse, girişine izin verilmeyip, geri gönderileceği** tehditleri de yapıldı. Ancak ailesi ve dostları her tür engeli aşarak ve tüm rizikoları göze alarak **Enver Türkoğlu**'nu **18 Ekim** cuma günü saat 22.50 uçağıyla **Türkiye'ye** uğurladılar. Haber cumartesi günü basında yeraldı. Cumartesi sabahı ise konsolosluk **"izin"** veriyordu. Türkoğlu'nu **Yeşilköy**'de dostları karşıladı. Yüzlerce polisten oluşan **"güvenlik"** ekibine rağmen o sahipsiz bırakılmadı **21 Ekim günü** dostları tarafından ce-


Cenaze töreninde eşi Güner Türkoğlu da bir konuşma yaptı.

Kısa ama onurlu bir yaşam

teki cami hocasının ailesini dört

garlaşmanın gereği saymaktadır. Vicdan özgürlüğü, demokrasinin temel taşıdır. Vicdan özgürlüğünden yoksun bir toplumda fikir özgürlüğü söz konusu olamaz...... ...Ne yazık ki demokrasinin bu "ol-

programlarını laiklik ilkesine göre düzenlemeleri gerekir. Ancak böyle yaparlarsa inandırıcı olabilirler, yoksa insanların başörtüsüyle, çarşafıyla, -takkesiyle, inancıyla uğraşacak değil.......

Bu ne rastlantı

Dilruba YENEN

Son yıllarda cezaevinde ölenlerin mahkeme dosyalarına göz gezdirdiğimizde, bir bakıyorsunuz dalyan gibi bir genç gözaltındaki hücresinde **"aniden"** ölüvermiş. Adli Tıp kayıtlarından ölüm nedenini öğreniyorsunuz, **"mide kanaması"**, tıbbın bu denli gelişmeler kaydettiği bir çağda mide kanamasına çare bulamamak ne kötü.

Yine bir bakıyorsunuz, bir genç fırlayıp atıyor kendini emniyetin beşinci katından, sanki memlekette başka intihar edecek yer yokmuş gibi sonra, "Olay zabıt varakası"ndan okuyorsunuz **"intihar"**.

Ya da gözetimde aniden kafalarını duvara çarpıyor insanlar, görünmez kaza!... **"Beyin kanaması"** diye geçiyor kayıtlara...

Laf ölümden açılmışken aklımıza geldi birden. Bekir Çelenk de **"ani"** bir kalp krizi sonucu Mamak Askeri Cezaevinde öldü. Ölümünden sonra karısının anlattığına göre **"ölmeye geldim"** demiş. Öleceğini biliyor muydu ne?

Ölülerin arkasından konuşulmazmış, ama Papa Suikastı davasının bu önemli ismi öldüğünde Türk basını haberi **"sırları ile gömüldü"** diye manşetten verdi.

Çelenk ülkeye döndüğü zaman sevinenler yanında üzülenler de olmuştu. Ağca bile mahkeme başkanlığına verdiği bir mektupta **"Sayın Başkan duruşmaya Bekir Çelenk'in iadesini protesto etmek amacıyla gelmiyorum"** diyordu. Ağca daha önceden yaptığı gibi dışardaki dostlarına yayınlanacağını tahmin ettiği bu mektupla, yine şifreli bir haber mi göndermişti? Yoksa Bekir Çelenk gerçekleri söyler diye mi korkmuştu? Bilinmez.

Kesin olan gerçek şudur ki; Papa suikastı davasında İtalyan Savcı tarafından **"Ağca'ya Bulgarların talimatını ileten kilit adam"** olarak gösterilmek istenen Bekir Çelenk'in kalp hastası olduğu biliniyordu. Buna rağmen hayatta kalması için gerekli önlemler alınmadı.

Hatırlatalım, Türkeş kalp hastası diye tutukluluğunun yarısını hastahanede geçirdi. Ve mahkeme sona ermeden de salıverildi. Bekir Çelenk'e ise bırakın hastahaneye yatırmayı, 13 temmuz tarihli Hürriyet gazetesinin yazdığı gibi **"sürekli sorgulama"** denen baskı yöntemleri uygulandı. Yaşı elliyi geçmiş bir kalp hastasının bu koşullarda fazla yaşamayacağını bilmek için doktor olmak gerekmez.

Esas ilginci de ölümden sonra aile fertlerinin Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nin otopsi raporundan sonra yeni bir otopsi isteminde bulunmamaları. Üstüne üstlük ailenin bu kararı kesinleşince Çelenk'in tüm malları üzerindeki haciz aniden kaldırıldı!

Ne diyelim Çelenk'in vakitsiz ölümü üzücü. Allah rahmet eylesin. Belki yaşasaydı sürmekte olan eroin ve silah kaçakçılığı davalarına **"ışık"** tutar, en önemlisi de Papa suikastı davasında **"adaletin"** gerçekleşmesi için katkılarda bulunurdu.

Gazetemizin geçen sayısında Ağca davası çerçevesinde bazı garip raslantılardan söz edilmiş, ansızın ölen 13 kişinin adları verilmişti. Bekir Çelenk'le beraber ölenlerin sayısı 14 oldu. **Hayat** bu hiç belli olmuyor işte, kimileri konuşmadıkları için ölüyor, kimileri de ya konuşursa diye.....

sarı gericiye çarpacak."

RP Genel Başkanı
Ahmet TEKDAL

"... Refah partisi her türlü irticaya karşıdır. Katı düşünceden ülkemize yarar gelmez. Onun için inanç ve düşünce özgürlüğünü savunan Refah Partisi'dir. Bizim sloganımıza göre, inancına güvenmeyen, inanç hürriyetinden korkar. Düşünceye gem vurursanız o yasaklanan fikir ve düşünce, mutlaka günün birinde size musallat olur. Yanlış ve sakat fikirler daima sönmeye mahkumdur. Dini inancı bile zorla empoze edemezsiniz. .... Bana göre kadının örtünüp örtünmemesi bir inanç meselesidir. Bunu kadının kendisine bırakmak lazımdır. Saçının teli görünürse iyi mi olur, kötü mü olur bunu kendisine bırakmalıyız...."

cekti. İlgili bütün işlemler yerine getirilmişti. Ancak **Stockholm'**daki TC. **Konsolosluğu** işlemlerin eksikliği yalanıyla gidişi engellemeye başladı. Cenaze pazartesi gününe dek havaalanında beklettildi. Faşist cunta Türkiye'de ona sahip çıkan dostlarının, ilerici aydınların **SODEP**'li, **HP**'li bazı milletvekillerinin onu yığınsal biçimde karşılayıp toprağa vermesinden korkuyordu.

Engellemeler üzerine eşi Güner Türkoğlu'nun yaptığı basın açıklaması ile çeşitli kuruluşlar harekete geçti. **Türkiye'de İnsan Hakları ve Demokrasi için Dayanışma Komitesi** içlerinde **SODEP Genel Başkanı** da olmak üzere **sendikacı** ve **demokrat aydınlara** destek çağrısında bulundu. Başbakan Özal'a protesto telgrafı çemen o sahipsiz bırakılmadı **21 Ekim günü** dostları tarafından cenaze namazından sonra Topkapı Mezarlığı'na DİSK'in ilk Genel Başkanı **Kemal Türkler** ve eski Genel Sekreteri **İbrahim Güzelce'**nin yanında toprağa verildi. Türkoğlu'na yol boyunca refakat eden **Türkiye Politik Tutuklu Kadınlarla Dayanışma Komitesi Başkanı Ase Akersten**, mezarı başında Türkoğlu'nun eşi **Güner Türkoğlu**'nun dostlarına, kavga arkadaşlarına gönderdiği **mesajı** okudu. Daha sonra telefonla Güner Türkoğlu'na verilen bilgide **"buradaki ağır koşulların elverdiği ölçüde görevimizi yerine getirmeye çalıştık. İlerde onun layık olduğu törenlere kimse engel olamayacak. Bizler onu unutmayacağız, hepimizin başı sağolsun"**deniliyordu.

Sakıncalı vatandaşlar!

Ali SÖYLEMEZOĞLU

"Belki bir tarih gelecek, biz de Avrupalı ülkeler gibi kişi başına 10-15 bin dolar seviyesine yükseleceğiz. Herkes müreffeh, her ailenin altında iki tane otomobil, çocuğuna ayrı, kendine ayrı. Bu hale geleceğiz. Ondan sonra komünist partisine müsaade ederiz. Çünkü komünizm sefalette ürer. Nerede sefalet varsa, komünizm orada yeşerir." (Kenan Evren'in 18.10. 1985'te Kastamonu'da yaptığı konuşmadan)

Paşa hazretlerinin verdikleri müjdeye bakın: Kişi başına yıllık gelir 10-15 bin dolara ulaştığında, o hınzır komünistlere kimseler itibar etmeyecek. Yaşadık desene!

Fakat bir dakika: Demek yıllık geliri 10-15 bin doların altında olanların, kapısında en az iki arabası olmayanların komünist fikirlere kapılma tehlikesi var. Aman Evren paşa, etme eyleme. Desene ateş bacayı sarmış da haberimiz yok. Türkiye'de nüfusun yüzde 90'ının yıllık geliri 4000 dolardan az! Yıllık geliri 700 dolardan az olanların payı ise en az yüzde 70'tir. Desene komünistler halkın çoğunluğunun çıkarlarını savunuyor ve halk da bu gerçeği kavramaya başlıyor.

Bereket NATO başkomutanı Rogers'in yakın dostu Evren ve onun gibi büyüklerimiz her zamanki uzak görüşlülükleri ile tehlikeyi önceden sezmişler ve 12 Eylül rejimini kurmuşlar. Bu rejimin ana fikrini ise yine Evren paşa yukarıdaki sözleriyle veciz bir şekilde ifade ediyor: Yılda en az 7-8 milyonu cebe atmayan zinhar memleketin idaresine karıştırılmayacak. Halkın çoğunluğunun benimseyebileceği fikirler kesinlikle tehlikeli ve yasaktır! Mülti-milyonerler dışında herkesin sakıncalı vatandaş olduğu unutulmayacak!

Barış Derneği ile dayanışma bir üst düzeye sıçradı

Barış savaşçılarıyla uluslararası dayanışma

Barış Derneği (Türkiye Barış Komitesi) yöneticileriyle dayanışma amacıyla parlamenterler düzeyinde açılan **imza kampanyası** uluslararası düzeyde büyük ilgi gördü. Fransız Parlamentosu Başkan Yardımcısı ve Avrupa Konseyi Danışma Meclisi üyesi, sosyalist parti milletvekili **Jean-Pierre FOURRE**'nin girişimiyle açılan imza kampanyasına **21 batı ülkesinden 200 parlamenter** imza attı.

Türkiye Postası'nın 55. sayısında da belirtildiği gibi, 15 Nisan 1985'de Paris'te Fransız Parlamentosunda **"Türkiye Barış Derneği"** konulu bir konferans yapılmıştı. Bu konferansta yeralan üç konuşmacıdan biri olan Avrupa Konseyi üyesi Fourre, **"Barış Derneği (Türkiye Barış Komitesi) hakkında açılan dava durdurulsun, yöneticileri serbest bırakılsın"** istemli çağrıyla parlamenterler düzeyinde imza kampanyasını başlatmıştı. O günlerde gazetemize bir demeç veren Fourre, kampanyanın amacı ve Türkiye'de demokrasi konusunda şöyle diyordu: **"Barış Derneği yöneticileri gibi seçkin, hiçbir terör eylemine katılmamış insanların, adil ve kalıcı bir barışı savundukları için düşüncelerinden dolayı yargılanmaları sürdükçe Türkiye'de demokrasiye dönmekten falan söz edilemez."** İmza kampanyası uluslararası düzeyde sonuçlarını verdi. İlk aşamada 21 batı ülkesinden 200 parlamenterin verdiği imzalar, dayanışma çağrısının tam metniyle birlikte Fransız günlük **"Le Monde"** gazetesinde 15 Ekim 1985 günü yayınlandı. İlk imzacı parlamenterlerin ülkeleri ise şöyle: Fransa, Federal Almanya, Avusturya, Avustralya, Belçika, Kanada, Danimarka, İspanya, Finlandiya, İngiltere, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, İtalya, Japonya, Lüksemburg, Norveç, Hollanda, Portekiz, İsveç ve İsviçre.

Girişimci parlamenter Jean-Pierre Fourre önümüzdeki günlerde bu imzaların daha da kabaracağını ve ABD dahil daha pek çok ülkeye yayılacağını beklediğini belirtiyor.



Türkoğlu 1980'de FIDEF'in 4. Kurultayı'nda Türkiye'den konuk sendikacı olarak konuşurken

Büyüyeceksin oğlum,
Ve büyüyecek bütün çocuklar,
Anlayacaksın oğlum
Ve anlayacak bütün çocuklar
Bugün sizi yalnız bırakan
Analar... Babalar...
Güzel yarınlar için,
Savaşım veriyorlar.

Öyleyse üzme kendini.
Güçlendir
Kanı çekilmiş ciğerlerini.
Şunu iyi bil ki
Bu savaş uzun erimli.

Bu dizeler bir süre önce genç yaşta aramızdan ayrılan **Enver Türkoğlu**'na ait. Enver Türkoğlu, 12 Eylül 1980'den sonra ayrı kaldığı ailesinden aldığı ilk haberde (18.11.1981'de) büyük oğlunun tüberküloz olduğunu öğrendiğinde yazmış bu şiri.

19 Eylül 1985'de yitirdiğimiz **Bank-Sen Yürütme Kurulu üyesi, Örgütlenme Dairesi Başkanı Enver Türkoğlu**'nun kısa süren onurlu yaşamına baktığımızda onun hem halkının ulusal çıkarlarını savunan bir yurtsever, hem de tüm dünya halklarının özgürlüğü için savaşan bir enternasyonalist olduğunu görüyoruz. Gerek 12 Eylül öncesi Türkiye'de gerekse son dönemde yurtdışında bu yolda savaşımdan bir an bile uzak kalmadı.

Enver Türkoğlu insan sevgisi ile doluydu. Tüm yaşamı boyunca, bulunduğu her alanda sevilen, sayılan bir insan oldu. Çok geniş sosyal ilişkileri vardı. Bunun en güzel kanıtlarından biri, ölümünden sonra yaşadığı semtteki cami hocasının ailesini dört kez ziyaret ederek **"ah Enver ah Enver"** diyerek dövünmesidir.

Nitekim **11 ekim**'de **İsveç**'te yapılan cenaze töreninden sonra düzenlenen anma toplantısında onun herkese örnek olacak çok yönlü kişisel nitelikleri sergilendi. Bu toplantıda Türkoğlu'nu 11 yıldan beri tanıyan, 12 Eylül sonrası zor günleri birlikte yaşadığı dostları, son dönemde İsveç'te eylem birliği içinde birlikte çalıştığı kardeş örgüt temsilcileri onunla ilgili anılarını, duygularını anlattılar.

30'u aşkın kişinin söz aldığı konuşmalarda onun her zaman **alçak gönüllü** bir şekilde **kollektif işbölümü ve bireysel sorumluluk** anlayışı içinde **sınıf savaşımında** yerini aldığı vurgulandı. Bir Kürt arkadaşı onun **Kürt halkının güvenilir ve içten dostu** olduğunu belirterek, onun çok sevdiği bir ezgiyi Kürtçe okudu. Son dönemdeki, İsveç'te yaşadığı süre boyunca nasıl **göçmen işçilerin** sorunlarını kendi sorunu bildiği bunların çözümü için çaba harcadığı anlatıldı. Ayrıca İsveç polisinin ve Göçmen Dairesinin **politik göçmenlere** yönelik olumsuz tutumuna karşı çabaları da dile getirildi. Enver Türkoğlu 19.11. 1985'de öldüğü gün Türkiye'ye iade edilecek bir Türkiyelinin gönderilmesini durdurmak için uğraşıyordu.

Enver Türkoğlu **"Oğlum"** adlı şiirinin ön notunda şunları yazmış **18.11.1981'de: "Açıkça itiraf edeyim ki, bu cunta devrilene kadar ülkemizde sosyalizmin zaferini görünceye kadar yaşayamazsam gözüm açık gidecek."** O günleri göremedi. **Ölüm** en verimli çağında, **42 yaşında** ansızın yakaladı onu. Ancak yaşam sürüyor, savaşım devam ediyor ve hep devam edecek. Onun kişiliği, yaşamı, savaşımı tüm yurtseverlere, devrimcilere örnektir. Türkoğlu'nun eşi cenaze töreninde şimdi ilericilerin, yurtseverlerin önünde duran görevleri hatırlatıyor: **"Bize yas tutmak yaraşmaz, acımız büyük ama biz bu acıyı ülkemizde işkencede ya da eşim gibi yurtdışında mücadeleye devam ederken yitirdiklerimizin sorumlusu olan, ülkemizi zindana, halkımızı açlığa, yoksulluğa iten faşizme karşı öfkeye dönüştürmeliyiz. Enver de böyle istiyordu."**

Sayfa 4



İngiliz sendikacılarından 5 kişilik bir heyet ve DISK'li sendikacılar çağrıyı TC Konsolosluğu'na verdiler.

İngiliz sendikacıların Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışması

İngiltere'nin en büyük sendikaları Türkiye'de genel af istedi

"Türkiye'de Sendikal Haklar ve Demokrasi için Dayanışma Komitesi"nin girişimiyle, **Ingiltere Sendikalar Konfederasyonu (TUC)** Başkanı ve Teknik Elemanlar Sendikası Genel Sekreteri Ken Gill'in de aralarında bulunduğu, Ingiltere işçilerinin yüzde 85'ini temsil eden 31 sendikanın genel sekreteri, sendikalarının tam desteğiyle **"Türkiye'de idamların durdurulması sendikacıların serbest bırakılması ve genel politik af çıkarılması"** için Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan Turgut Özal ve TBMM Başkanı Necmettin Karaduman ve Adalet Bakanı Nejat Eldem'e başvuruda bulundular.

Ingiltere sendikalarını temsilen 5 kişilik bir heyet ve DISK'li sendikacılar Cahit Baylav, Nafiz Bostancı, Fikret Demir, Mürvet Şenesen ve Abdullah Yılmaz'la birlikte 24 ekim günü saat 12'de Türkiye Büyükelçiliği'ne giderek 31 Sendika Genel Sekreterinin imzasını taşıyan başvuruyu ilettiler.

Aynı gün saat 13'te sendikacılar, Ingiltere'nin en büyük sendikası olan Ulaşım ve Genel Hizmetler Işçileri Sendikası Genel Merkezinde bir basın toplantısı düzenlediler. Gazetecilerin, Türkiye'de demokrasiye dönüş konusunda Ingiltere sendikalarının gözlemlerinin ne olduğu sorusunu, Ulaşım ve Genel Hizmetler Işçileri Sendikası Genel Sekreteri Vekili Bill Morris, **"Biz Türkiye'deki rejimin niteliğinde herhangi bir değişikliğin olduğunu, demokrasiye dönüş konusunda tek bir adım atıldığını görmüyoruz. Eğer cunta tüm politik davaların ortadan kaldırılmasına, genel politik affın çıkarılmasına cesaret edebilirse bu, bizim için demokrasiye dönüş konusunda adım atıldığının bir göstergesi olacaktır"** diye yanıtladı.

Basın toplantısında dağıtılan açıklamada, genel politik af talebinin Türkiye'de geniş halk yığınlarının istemi olarak yükseldiği ve faşist rejimin bu istemin üstesinden gelmesinin güç olduğu belirtilmekte ve **"Şimdi Türkiye'de af için baskının tam zamanıdır, bu demokrasi savaşımında temel bir kazanım olacaktır"** denilmektedir.

Sendikacılar: R. Grantham Büro ve Yönetim Işçileri Send., **D. Grieve**-Tütün Işçileri Send., **D. Basnett**-Genel Hizmetler Send. **J. Wyman**-Makine Sanayii Işçileri Send., **B. Dean**-Grafikerler Send., **B. Stevenson**-Ayakkabı ve Deri Sanayi Işçileri Send., **B. Lyons**-Tren Sürücüleri Send., **B. Stanley**-Iletişim Işçileri Send., **A. Williams**-Inşaat Işçileri Send., **J. Dally**-Merkezi ve Yerel Hükümetler Çalışanları Send., **C. Jenkins**-Bilim Teknik ve Büro Elemanları Send., **W.H.P. Whatley**- Ticaret Işçileri Send., **J. Knapp**- Demiryolları Send., **A. Smith**-Giyim Işçileri Send., **K. Gill** Teknik Elemanlar Send., **E. Hammond**-Elektrik Işçileri Send., **G. Nieven**-Deniz ve Havayolları Ticareti Send., **R. Evans**-Çelik Işçileri

Cumhuriyet haniste

Diktatörlüğü savunanlar bin dereden su getirdiler ama işe yaramadı

Avrupa Parlamentosu belgeledi: Bu rejim demokrasi değildir

Mahmut DEGER
Strasbourg

İngiliz İşçi Partili Avrupa Parlamentosu Politik Komisyonu Türkiye Raportörü Richard Balfe'ın 13-14 mayıs günleri Istanbul ve Ankara'da yaptığı incelemelerden sonra kaleme aldığı raporu kamuoyuna açıklanır açıklanmaz Türkiye'de rejim yanlısı çevrelerde büyük tepki ile karşılanmıştı. **"Balfe'ın Türkiye Hikayeleri"** başlıkları ile Tercüman'da konu olan raporunun benimsenmemesi için, Evren-Özal rejimini destekleyen çevreler kolları sıvamışlardı. Peki bu denli gürültü koparan Balfe raporunun içeriği neydi? Kısaca özetlemeye çalışalım: Türkiye'de yaşamak hakkına saygı gösterilmemektedir. Işkence yaygın bir uygulamadır, adil yargılama yapılmamaktadır, düşünce özgürlüğü yoktur. Siyasal ve sendikal yaşamda büyük kısıtlamalar vardır, Kürt halkının kişiliğine saygı gösterilmemektedir. Bu saptamaların ışığı altında oluşan karar tasarısında Türkiye hükümeti insan haklarına saygı göstermeye çağrılıyordu. Ayrıca Türkiye-AET Karma Komisyonuna AET tarafının katılmaması yönündeki 11 Ekim 1984 tarihli kararın Türkiye'deki 1988 genel seçimlerine kadar yürürlükte kalmasını öngörüyordu.



Avrupa Parlamentosu binası - Brüksel

Avrupa Parlamentosu üyelerini etkilemek, Türkiye AET ilişkilerinin normale dönmesini dilemek ve Balfe raporunun benimsenmemesini istemek amacıyla Türkiye -AET Karma Komisyonu Türkiye tarafı parlamenterleri Mükerrem Hiç, Nuri Güzel ve Aycan Çakıroğulları bir mektupla Avrupa parlamentosu üyelerine baş vurdular. TBMM'yi oluşturan üç parti temsilcileri mektuplarında Balfe raporunun gerçekleri dile getirmediğini ve raportörün **"Türkiye aleyhinde propaganda yapan güçlerce"** etkilendiğini belirtiyorlardı. Ancak Türkiye tarafının görüşlerini dile getiren bu mektubun-özellikle diploması sınırlarını aşan dilinin- Avrupa Parlamentosu üyeleri üzerinde büyük bir etki yapamıyacağı da gözlemcilerin dikkatinden kaçmadı.

Öte yandan Balfe raporunun desteklenmesi yönünde temaslarda bulunmak için Türkiye ve Türkiye Kürdistanı SOL BİRLİK' inden bir delegasyon da Strasbourg a geldi. Karar tasarısının oylanmasından önce bir basın toplantısı yapan SOL BIRLIK delegasyonu politik grup başkanları, Avrupa Parlamentosu Başkanına başvurduklarını ve çeşitli görüşmelerde bulunduklarını belirtti. Yine Strasbourg'a gelen Maden-Iş Genel Başkanı Mehmet Karaca ve Iş Müfettişleri Derneği Başkanı Ahmet Erol'dan oluşan bir delegasyon da Balfe raporunun desteklenmesi yönünde temaslarda bulundular.

Balfe raporunun gündeme geldiği 22 ekim günü politik gruplar adına yapılan konuşmalardan çıkan genel hava, raporun destekleneceği yönünde oldu. Raporu Sosyalist, Komünist, ve Yeşiller grupları destekliyor, aşırı sağ ve Muhafazakar gruplar reddediyor, liberal grup ise uzlaşmacı ancak Türkiye'ye karşı sert karardan yana taraf tutuyordu. Karar tasarısının kaleme alındığı biçimiyle geçeceği tehlikesinin belirmesi üzerine Hristiyan Demokrat Grup Başkanı E. Alfred Klepsch Liberal grubun da desteğini alarak uzlaşmacı bir değişiklik önergesi sundu. Değişiklik önergesi Türkiye-AET Karma Komisyonu'nun askıda kalmasının devam etmesi halinde Türkiye ile resmi ilişkileri sürdürmekte görevli bir delegasyonun oluşturulmasını öngörüyordu. Öyle ya AET' nin Güney Afrika dahil olmak üzere yeryüzündeki tüm ülkelerle delegasyonlar aracılığıyla resmi ilişkileri vardı. Türkiye (ve 10 Ocak 1986 ya kadar Ispanya ve Portekiz) ile ise ortaklık anlaşmaları olduğundan Karma Komisyonlar aracılığıyla ayrıcalıklı ilişkiler sözkonusu idi.

Türkiye AET Karma Komisyonu' nun istememesi halinde bir Türkiye delegasyonu kurulmazsa AET ile resmi ilişkisi olmayan tek ülke Türkiye olacaktı.

23 ekim akşamı oylamaya geçilmeden önce bazı siyasal gözlemciler Klepsch'in değişiklik önergesinin geçebileceğini dile getirdiler. AET'nin kendi mantığı içinde iyi bulunmuş bu uzlaşmacı formüle, sosyalistlerin bir bölümü evet diyebilirlerdi. Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı ve üzerinde en çok tartışılan ve kararın niteliğini değiştirebilecek olan, Klepsch değişiklik önergesi 123 evet, 153 red, 3 çekimser oyla reddedildi. Sonuç olarak Richart Balfe'nin Politik Komisyonda kabul edilmiş olan karar tasarısı **"delinmeden"** 159 evet, 118 red, 9 çekimser oyla onaylandı.

Balfe'ın karar tasarısı politik komisyondan olumlu oy alarak geçtiğinde **"Sol çoğunluğun olmasından yararlanarak katakulleye getirdiler"** biçiminde yorum yapmış olan engin ileri görüşlü yazarlarımız bakalım bu oylamadan sonra ne diyecekler merak ediyoruz.

Hollanda'da sürdürülen kampanyaya Türkiyeliler de aktif katıldı

Hollanda'da 4 milyon kişi ABD roketlerine karşı çıktı



Cumhuriyet hapiste

Berin UYAR

Cumhuriyet 60. doğum gününü hapiste karşılıyor. **"Cumhuriyet'in 63. yıldönümü kutlanıyor ama..."** diyeceksiniz. Doğru. Doğru da, bizim şimdi sözünü ettiğimiz Cumhuriyet **"o"** cumhuriyet değil. Bu Cumhuriyet, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın adı bilinen ilk öncülerinden Kozanoğlu Doğan Bey'in umudu, geleceğe inancı, güveni, canı ciğeri kızı Cumhuriyet. Cumhuriyet Reha Isvan.

Ben de sizin gibi ilk öğrendiğimde çok şaşırmıştım. Metris'te B-3 Kadınlar Koğuşunun mazgalı açılıp da kadın polis çırtlak bir sesle **"Cumhuriyet kim?"** diye seslendiğinde ben değil hepimiz şaşırmıştık. İki gün sonra 29 ekim günü Reha Hanım'ın doğum günüydü. Ailenin yaşlı büyüklerinden biri ona bu ilk adını kullanarak bir kutlama kartı atmıştı. O yıl 57 yaşına giren Isvan ranzasından bir genç kız gibi atladı. Mazgala gidip **"Cumhuriyet Reha İsvan benim"** dedi gururla. Ve kartını aldı. Böylece ailesini ve geçmişini öğrenmek fırsatımız oldu.

Şimdi Barış Derneği yöneticisi olmaktan 8 yıl hüküm yemiş ve 3 yılı aşkın bir süredir İstanbul Metris Cezaevi'nde tutuklu olan Reha Hanım'ın babası 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal'in silah arkadaşı ve yaveri olarak Bandırma vapuru ile Samsun'a çıkmış Topçu Binbaşı Kemal Beydi. Ulusal Kurtuluş Savaşı'na katıldığı, bağımsızlık ve özgürlük yanlısı olduğu, emperyalist işgalcilere karşı savaştığı için zamanın Osmanlı Hükümeti tarafından **"vatan haini"** ilan edilmiş ve yakalanır yakalanmaz asılması için ferman çıkarılmıştı. Kilikya Kuvayi Milliye Komutanı Kozanoğlu Doğan Bey adıyla özgürlük mücadelesini örgütlemekle görevlendirilmiş, savaştan bir çok yara alarak çıkmıştı. Cumhuriyetin ilanından sonra evlenen Kemal Doğan 29 Ekim 1925'te doğan kızına da uğrunda mücadele ettiği değerlere olan inancından dolayı Cumhuriyet adını vermiş ve onu çağdaş, barışçı, adaletçi, yurtsever, anti-emperyalist fikirlerle donatmıştı.

Ama bu fikirler ve ilkelerle yetişen Reha Isvan bugün hapiste. Çünkü 63 yıl önce babasını asamayanların, zindanda çürütemeyenlerin çömezleri iktidarda. Dün topraklarımızdan taşla, tırpanla, tırnakla sürülen emperyalist işgalci ve işbirlikçilerini, NATO'suyla, ABD üsleriyle ülkemize yeniden sokanlar iktidarda. **"Yurtta sulh, cihanda sulh"** ilkesini şiar edinmiş Cumhuriyet Türkiyesi'nin başına azılı savaş kışkırtıcılarını musallat edenler, komşularımızla dostluk yerine düşmanlık tohumu ekenler, atom başlıklı füzeleri, ulusal bağımsızlığımızı ilk tanıyan ülkeye, Sovyetler Birliği'ne yöneltenler iktidarda. **Oysa** ulusal bağımsızlığı savundukları için haklarında idam fermanları çıkartılan ama herşeye karşın dünyada ilk kez emperyalist işgalcileri topyekün kovarak bağımsızlık kazananların çocukları, torunları temelleri o gün atılmış ilkeleri, emperyalizme karşı ülkemizin bağımsızlığını ve barışı savundukları için en hayasızca saldırılara uğruyorlar.

Yine Reha Hanım'ın tam da babaanne olduğunu öğrendiği günlerde gelen bir mektubu anımsıyorum. Okuma yazmasının çok sınırlı olduğunu yazısından anladığımız bir ihtiyar amca mektubunda İstiklal Savaşına nasıl katıldığını, geçirdikleri zorlukları, esaret günlerini anlattıktan sonra şöyle diyordu: **"... Dayan kızım. Dayan ki sen de yarın torunlarının yüzüne utanmadan bakabilesin..."** Reha Isvan dayandı. İnandığı ilkeleri baş eğmeden savundu, savunuyor. Onun gibi daha binlerce yurtsever, demokrat insan var zindanlarda dayanan, ödün vermeyen, gelecek kuşakların gözlerinin içine onurla bakacak olan. Ne mutlu bize.

Evet, Cumhuriyet hapiste. Ama dimdik ayakta. Ama direniyor...

Nieven-Deniz ve Havayolları Ticareti Send., **R. Evans-Çelik** İşçileri Send., **A. Sapper**-Sinema ve Televizyon Teknisyenleri Send., **H. Conroy**- Gazeteciler Send., **W. Mc Call**-Memurlar Send., **K. Cameron** İtfaiyeciler Send., **J. Slater**-Deniz İşçileri Send., **J.D.Reilly**-Dokuma Sanayii İşçileri Send., **P. Jenkins** Gemi Kontrolörleri Send., **T. Edmonds**-Halı İşçi Send., **L. Eloms**-Kooperatif İşçileri Send., **P. Heatfield**-Maden İşçileri Send., **R. Todd** Ulaşım Genel Hizmetler Send.

Doğum günün kutlu olsun Reha İsvan

Barışı savunduğu için halen faşist cuntanın zindanlarında tutulan Barış Derneği yöneticilerinden Reha Isvan'ın 60. doğum günü nedeniyle **Londra**'da bir gece düzenlendi. 26 ekim günü, **Türkiye'de Kadın Hakları İçin Dayanışma Komitesi**'nin düzenlediği gece Bilim, Teknik, Büro Elemanları Sendikası'nın (ASTMS) toplantı salonunda yapıldı.

Gecenin açış konuşmasını ASTMS'nin Genel Sekreter Yardımcısı **Barones Muriel Turner** yaptı. Geceye IKD Genel Sekreteri Zülal Kılıç, HTKD (Hollanda) yöneticileri ve çok sayıda İngiliz demokratları katıldılar. Reha Isvan'la dayanışmanın vurgulandığı gecede, bu yiğit kadının serbest bırakılması istendi.

Aynı gün ASTMS'nin kadın üyelerinin düzenlediği mitingde sendika yönetim kurulu üyesi **Mel Reid** bir konuşma yaptı ve tüm kadınları Reha İsvan'la dayanışmaya çağırarak, serbest bırakılmasını istedi.

Ayrıca onurlu barış savaşçısı Reha Isvan'ın serbest bırakılması için açılan imza kampanyasını başta İngiltere olmak üzere, Danimarka ve Hollanda'dan da çok sayıda milletvekilleri imzaladılar.

Aynı gün, İngiltere barış örgütü CND'nin düzenlediği, yüzbin kişinin katıldığı barış mitinginde konuşma yapan Başkan Joan Rudok **"Doğum günün kutlu olsun Reha Isvan, seni seviyoruz, özgürlüğün için elimizden geleni yapacağız"** dedi. Türkiye Barış Derneği ile Dayanışma Komitesi Sekreteri M. Ali Dikerdem de miting alanındaki kürsüdeydi.

ABD roketlerine karşı çıktı

● Hollanda'da Cruise Roketlerine Hayır Komitesi'nin başlattığı "Halk Dilekçesi Kampanyası" büyük bir başarıyla sonuçlandı. 3 milyon 743 bin 455 kişi roketlere karşı çıktı.

Hollanda barış hareketinin tepe örgütü KKN ("Cruise Roketlerine Hayır" Komitesi) 30 Ağustos günü roketlerin yerleştireceği Woensdrecht kentinde "Halk Dilekçesi Kampanyası"nı başlattı. Kampanyanın yürütülmesi için her şehir, kasaba ve köyde 620 barış platformu oluşturuldu. 1 eylül günü 5 milyon adrese dilekçe postalandı. Bu dilekçelerin herkesin eline ulaşıp ulaşmadığını denetlemek ve imzaları toplamak için 20 bin gönüllü çalıştı. Kampanya, başta parlamentoda ağırlığı olan İşçi Partisi olmak üzere tüm sol partiler, sendikalar, kadın örgütleri, Kiliseler Birliği, demokrasi ve barış güçlerinin tümünün desteğini topladı.

Barışseverlerin yoğun çalışmaları sonucu toplanan 3 milyon 743 bin 455 imzalı dilekçe 26 ekim günü parlamentoya teslim edildi.

Kampanyanın sonunda yapılan miting ve salon toplantısına onbinlerce kişi katıldı. Salon toplantısı sırasında konuşma yapmak isteyen Başbakan Lubers'i barışseverler sırtlarını dönerek ve elleriyle havada zafer işaretleri yaparak protesto ettiler

Cruise roketleri şeklinde yapılan özel paketlerle verilen bu dilekçeler karşısında parlamento önümüzdeki günlerde tavrını belirleyecek. Parlamentonun alacağı karar yalnız evet mi, hayır mı tercihini değil, çoğunluğun arzusuna evet mi havır mı tercihini gündeme getirecek.

Öte yandan, binlerce Türkiyeli işçi de bu kampanya içinde yer alarak Hollanda politik yaşamında ilk kez fiilen söz sahibi oluyor. Çeşitli yabancı dillerde çıkan açıklamalar ilerici işçi örgütleri tarafından çoğaltılarak dağıtıldı.



Cruise Roketlerine Hayır Komitesi'nin Ulusal Başkanı uzun yıllar gerek barış, gerekse kadın hareketinde etkin görev yapmış eski bir öğretmen ve teolog olan Sini Strikwerda. Bayan Strikwerda ile Türkiye Postası Hollanda temsilciliği bir röportaj yaptı.

***

Türkiye Postası: Bize kısaca Avrupa'da Hollanditis (Barış Hastalığı) adı ile tanınan Hollanda barış hareketi hakkında bilgi verir misiniz?

S. Strikwerda: **Hollanda barış hareketinin tarihi oldukça eski ve renkli. KKN içinde pek çok kesimden barış hareketi var. Örneğin, Nötron Bombasına Hayır Komitesi, Nükleer Silahlara Karşı Kadınlar, Barış ve Kilise, Barış için Askerler Komitesi, siyasi partiler, sendikalar vb. gibi. Hollanda barış hareketinden bahsederken onun en önemli özelliği olan taban örgütlerine dayanan bir hareket olması bence en önemli yanı. Hollanda'da** ilk barış hareketi 1850'li yıllarda **başladı. Önceleri elit bir kesimi temsil ediyordu. Aydınlar, akademisyenler, kimi din adamları gi bi. Barış hareketinin esas yükselmesi II. Dünya Savaşı'ndan sonra ve atom bombasının ilk kullanımından sonra oldu. 1962 yılında kiliseler tüm inananlara barış için çağrıda bulundu. 1966 yılında 9 kilise IKV çatısı altında birleşti. Katoliklerin, protestanların, yahudilerin birarada yaşadığı Hollanda'da bu çağrının etkisi çok büyük oldu. 70'li yılların ikinci yarısından itibaren feminist hareketin yükselmesiyle birlikte kadınların barış hareketine katılımı hızla arttı. Binlerce çalışma grubu oluşturuldu. Broşürler basıldı. Konferanslar yapıldı. Örneğin doğu ve batı kadınları arasındaki diyalog ve barış temalı konferans bu anlamda çok önemli bir konferansdı. Daha sonra başta İşçi Partisi olmak üzere tüm sol partiler, komünist partisi, pasifist sosyalist parti, pasifist radikal parti tavır aldı. Ben bir anlamda öğretmen, teolog ve kadın ve barış hareketindeki etkinliğimle bu yapının başında bulunuyorum.**



Sini STRIKWERDA, Türkiye Postası temsilcisiyle görüşürken.

Türkiye Postası: Bugün Hollanda barış hareketinin önünde duran görevler hakkında bizi bilgilendirir misiniz?

S. Strikwerda: **Bugün bence Hollanda barış hareketi açısından duruma baktığımızda kritik bir durumdayız. Bir anlamda tepeye kadar yükseldik, büyük eylemler koyduk. Zirveden aşağı da düşebiliriz. Ama bu barış hareketinin yokolması anlamında değil. Politikayı etkilemeliyiz. Barışı istemeyi daha kolay, daha basit, anlaşılır hale getirmeliyiz. Bugün barış hareketi artık sadece Cruise roketlerine karşı çıkmakla sınırlı olmamalıdır. Sadece buna takılıp kalmamalıyız.** İki sistemin barış içinde yanyana yaşaması **fikrini yerleştirmek, düşman duygusunu yenmek gerekiyor. Eğer bütün bu çabalarımıza rağmen roketler Hollanda'ya yerleştirilirse de savaşın moral yönünü bizim kazandığımızı söyleyebilirim.**

Türkiye Postası: Türkiye barış savaşçıları için onlara iletmek üzere ne söylersiniz?

S. Strikwerda: **Evet, onları, mücadelelerini duyduk, biliyoruz. Bence barış savaşımında bi**rinci sıra **onlara ait. Bugün, ben barışı savunduğum için hapise girmek tehlikesiyle karşı karşıya değilim. Kuşkusuz bugün barış güçlerine saldırılar daha fazla artmış durumda. Önceleri barış hareketini küçümsüyorlardı. Sadece barış istemek tehlikeli değil gibiydi. Sonra barışla birlikte adalet istedik, biraz daha tehlikeli oldu. Ama insanların gücü haline gelince, barış istemi o zaman daha tehlikeli oldu. Barışı kazanmak her zaman yoğun çabaya gereksinim gösteriyor. Her zaman ter ve gözyaşı ister.**



İkibuçuk yıl Türk işçisi kılığında bir çok işyerinde çalışan Wallraff:

"Düzenin yüzünü gösterebilmek için kendi yüzümü sakladım"

İlerici Alman yazan Günter Wallraff ikibuçuk yıl boyunca bir Türk işçisi olarak yaşadı. **"Güçlü kuvvetli yabancı iş arıyor, ne olursa olsun, az parayla ağır ve pis işler de olabilir..."** şeklinde çeşitli gazetelere ilan veren Wallraff değişik firmalarda en ağır, en tehlikeli, en pis işlerde çalıştı. Kısacası Türk kılığına girdiği süre içinde, işçilerimizin her gün karşılaştıkları zorlukları, horlamaları, insan yerine konmamayı kendisi bizzat yaşadı. Wallraff, bir çiftlikte ırgatlık yaptı, Mc Donald's lokantasında helaları temizledi, atom santralinde nükleer ışın tehlikesiyle karşı karşıya kaldı, insan tüccarlarının elinde o işyerinden bu işyerine kiralandı. Ve aldığı para devede kulak. Yazar, kanser yapan maddelerin işlendiği fabrikada maskesiz çalıştırıldı. **"Başarılı çalışması"** nedeniyle insan tüccarı tarafıdan fedai olarak kullanılmak istendi.

Daha önceleri yine başka bir kimlikle **"Bild"** gazetesine giderek, bu yayın tekelinde nasıl yalan üretildiğini, nasıl insan düşmanı yöntemlerin uygulandığını ortaya çıkaran, çeşitli tekellerde çalışarak kapitalistlerin yüzünü sergileyen, Yunanistan'daki faşizm sırasında askeri diktatörlüğü protesto ettiği için Yunanistan'da hapis yatan Günter Wallraff, bu son kitabıyla satış rekoru kırdı. **"Ganz unten"** (En alttakiler) adlı kitabı bir haftada 400 binden fazla satarak yabancı düşmanlığına karşı büyük bir darbe indirdi.

Wallraff başta Strauss olmak üzere gerici Alman politikacılarının gerçek yüzünü sergilemeyi de ihmal etmedi. Türkeş'in temsilcisi olarak konuştuğu CSU şefi Strauss kendisine imzalı bir kitap hediye etti. Neonazilerin arasında futbol maçı izledi.

Wallraff'ın yaşamını tehlikeye sokarak hazırladığı bu kitabının yayınlanmasından sonra sağcı Türk basını-da onun politik görüşlerin-



Wallraff GBI aracı firması tarafından BOSWAU inşaat firmasına kiralandığında inşaatta en pis işlerde çalıştırıldı.

yargılar hakkında bilgi edindim. Bu bilgiler benim bu rolü yaşamama yardımcı oldu. Türk komşularım, arkadaşlarım bana yardımcı oldular. Onların desteği olmaksızın başarmak imkansızdı.

Türkiye Postası: Arkadaşlarınız böyle bir çalışma yapacağınızı biliyor muydu?

Wallraff: Sadece bazıları. Çünkü fazla bilgi verdiğim bir kişi, iyi niyetle de olsa, başkalarına anlatır. O beni bir arkadaşı olarak gördüğü için böyle davranır, ama onun arkadaşının arkadaşı derken geniş

rebilir ve diğerlerini de köşeye sıkıştırabilir, onların önyargılarını dile getirmekten geri durmalarını sağlayabilir.

Türkiye Postası: Kitabınızda latarna çalan bir Türk işçisini canlandırdığınızda çocukların çok ilgi duyduğunu yazıyorsunuz...

Wallraff: Çocukların genellikle ön yargısı yok. Fakat onlara yetişkinler tarafından giderek önyargılar şırınga ediliyor.

Türkiye Postası: Ortaya çıkardığınız toplumdaki bu kötü duru-

olarak kitap okumayanlar tarafından da kolay okunabilir olması önemli bir olgudur, teorik bir kitap değildir.

Nasıl bir toplum sorusuna gelince, çalışanların, üretenlerin karara katıldığı, seçme ve seçilme hakkı olduğu, aile yakınlarından kopanlmadığı, insanca yaşadığı bir toplum olmalıdır. Yani toplumun her alanında yerli ve yabancılar eşit haklara sahip olmalıdır.

Türkiye Postası: Gerçi durumun değişmesi için ne yapılabileceğini konuştuk, ama "yabancılar işini yapsın, başka bir şeye karışmasın, politikayla uğraşmasın" görüşünü savunan çok kişi var. Bu konuda ne diyorsunuz?

Wallraff: Bu bir çeşit ırk ayrımıdır. Yabancıları getolarda yaşayan yararlı iş hayvanları olarak görmek isteyenler var. Bunların başında yabancıların toplumdaki yerini başından beri böyle belirleyen işveren temsilcileri geliyor.

1 milyonuncu yabancı, bir Portekiz işçisi, buraya geldiğinde Köln-Deutz tren istasyonunun karanlık raylarının birdenbire flaşlarla aydınlanıp, ne olduğunu bile anlamadan altına bir motorsiklet çekildiğini daha anımsıyorum. O bir gün boyunca tüm gazetelerin manşetlerinde yeraldı, ertesi gün ama fabrikaların karanlığında kayboluverdi. Onun kaderinin ne olduğunu bilmek için ardından Portekiz'e gittim. Fakat geç kalmıştım. Portekiz'de dul eşiyle konuştum. O 1978'de ölmüş, fakat motorsiklet daha köyde duruyor. Bu konuyla ilgili olarak, daha o zamanlar işverenlerin sözcüsü (adı Dunker, şu anda Köln'de yaşıyor) yabancıların toplumdaki yeri üzerine son derece isabetli bir belirleme yapmıştı. "Yabancıların ülkemizdeki refahın yaratılmasına katkıda bulunduklarını itiraf ediyoruz. Onlar olmadan çalışma süresinin 42,5 saatten 40 saate kısaltılması gerçekleşemezdi.

sına yönelik gelecek sorumuza da yanıt verdiniz...

Wallraff: Yabancılar kültür ihtiyaçlarının da kenara itilmesi de önemli. Yabancı unsurları da içine alan bir toplum gelişir, diğer kültürlerden birşeyler öğrendiği takdirde kendi kültürü gelişir. Benim kanım oki, kültür, örneğin Türk işçilerinin kültürü Alman kültürünü zenginleştirebilir. Yemek konusunu ele alırsak, kimi Alman mutfağı Türk mutfağının yanında yoksul sayılır. Sıradan bir Türk işçisinin mutfağı bizim yüksek tabakadan daha canlı ve daha lezetlidir. Kültür bir anlamda yemekle, yada eğlenmekle başlar. Türklerin eğlenebilmesinden Almanların öğreneceği çok şey var. Tutucu Türklerin de Almanlardan öğreneceği şeyler var, ama ilericilerinden. Bayram olsun olmasın, Türklere davet edildiğimde, birlikte eğlendiğimiz zaman daha iyi olacağını görüyorum.

Türkiye Postası: Işçileri kiraya veren firmalar tarafından sömürülmesi sizce nasıl önlenebilir?



Wallraff: Herşeyden önce bu tür bir insan ticareti yasaklanmalıdır. Insanlar sürekli işyeri sahibi olmalı ve hayvan pazarında gibi ticaret unsuru olmamalıdır. Sendikaların bu insan ticaretini ortadan kaldırma istemi derhal gerçekleştirilmelidir. Yasalar ve onların öngördüğü para cezaları hiçbir işe yaramıyor. Işverenler bu paraları posta



Foto: Türkiye Postası

Gazetemizin Başredaktörü Ali Söylemezoğlu "Ganz unten"ın yazarı Günter Wallraff'la söyleşi yaparken

KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KIS

İşçilerden günde 342 saat çalındı

Federal Almanya'da, Mainz army depot ve ona bağlı (Gonsenheim, Mombach, Ober-Ramstadt, Uhlerborn) işlerinde çalışan 4500 işçinin 5 dakikalık el, yüz yıkama ve giyinme hakları 2 Ekim 1985 tarihinden itibaren geri alındı.

2 Ekim 1985 tarihine kadar ilk siren 15.53'te çalındığında işçiler yıkanmaya ve giyinmeye gidiyor. 15.58'de ikinci siren çaldığında işyerini terk ediyorlardı. Şimdi army depot çalışanları işverene 5 dakika daha fazla çalışmak zorunda bırakıldı. Geçen yıl da işveren bir çok sosyal hakları, bununla birlikte Noel parası ve üretim pirmlerini kesmek için girişimlerde bulunmuş ama işçilerin direnmeleri sonucu geri adım atmıştı.

Bu kez de işveren, işçilerin olası bir direnme kararına karşı gözdağı vermek için işletmenin Italya'ya taşınacağını ve 4500 kişinin işsiz kalacağı söylentisini işçiler arasında yaymaya çalışıyor.

Hollanda'da T.T.K.I.D kuruldu

Kuzey Hollanda Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Siyasi Mülteciler Derneği (T.T.K.I.D.). Amsterdam'da kuruldu.

Gerek dernek yönetim kurulunun açıklamalarında, gerekse tüzükte derneğin şu yönde çalışmalar yapacağı belirtiliyor..Mülteci olmaktan kaynaklanan sorunların nasıl ele alınması gerektiği doğrultusunda çalışmalar yapmak. Mülteci sorunları ile ilgili kurumlarla ilişkiler kurularak, sağlıklı bir ortamda sorunları çözümlemeye çalışmak. Ayrıca prosedüre ilişkin mültecilik olguşuyla bağdaşmayan insanlık onurunu zedeleyecek biçimde ortaya çıkan olumsuz uygulama, ve anlayışlara karşı kamuoyunda çalışmalar yapmak. Yabancılar sorununda Hollanda'da yaşayan tüm yabancıların bir parçası olarak ırkçılığa karşı kendi politikası doğrultusunda birlikte eylemler yürütmek.

Dernek Türkiye ve Türkiye Kürdistanı kültür, dil, tarih, düşünce vb. konularda araştırma yapmayı planlıyor.



sokarak hazırladığı bu kitabının yayınlanmasından sonra sağcı Türk basını da, onun politik görüşlerinden nefret ettiği halde, Wallraff'a sahip çıkmak, kendine mal etmek çabasında yarışa girdi. Sanıyoruz aşağıda okurlarımıza sunduğumuz, **Türkiye Postası**'nın Günter Wallraff'la yaptığı söyleşi, yazarın gerçek kişiliğini yeterince yansıtıyor. Gazetemiz adına Başredaktör Ali Söylemezoğlu Günter Wallraff'la görüştü.

Türkiye Postası: Türkiyeli işçilerin sorunlarına yönelik böyle bir çalışma yapma fikri ne zaman aklınıza geldi?



Wallraff: İlk olarak 1973 yılında Ford grevi sırasında tasarlamıştım. O zaman hatta ilk denemeyi yapmıştım. Bir Türk arkadaşımla birlikte kıyafet değiştirerek Alman lokallerine gittik, her yerde istenmediğimizi hissetdik. Daha sonra Türk işçisi olarak bir işyerine girip çalışmak istedim, ancak pek cesaret edemedim. Bunun ne kadar zor ve sıkıcı olduğunu farkettim ve vazgeçtim. Daha sonraki süre içinde ise sürekli erteledim.

Köln'ün yabancı sayısının yüksek olduğu bir mahallesinde oturuyorum. Ben burada severek oturuyorum. Maddi bakımdan başka bir yerde de, örneğin Lindental'da oturabilirim. Fakat ben burada oturmayı tercih ediyorum. Burada canlılık var.

Türkiye Postası: Türk komşularınızla ilişkiniz var mı?

Wallraff: Yunanlı, Türk komşularım var. Buranın sakinleri öyle farklı uluslardan oluşuyor ki, ilginç bir yaşam olanaklı. Eğer burada kendi kendimize otursaydık, bu korkunç olurdu. Köln bu bakımdan gerçekten iyi. Eskiyle, yeni bir arada. Bir tarafta yüksek binalar, diğer tarafta eski evler. Gerçi bunların tuvaletleri merdivenlikte, sıhhi tesisleri yetersiz, ama buna rağmen eski binada oturmayı beton silolarına tercih ederim.

Komşularımla ilişkilerim sayesinde onların çalışma koşulları, ön-

O beni bir arkadaşı olarak gördüğü için böyle davranır, ama onun arkadaşının arkadaşı derken geniş bir çevreye yayılır.

Türkiye Postası: Bu faaliyetiniz sırasında çok Türkle ilişki içinde oldunuz. Sizde nasıl bir izlenim doğdu?

Wallraff: Türk arkadaşlarla nerede bir araya geldiysem, dostça karşılandım. Hatta Türkçe konuşmadığım için yadırganacak bir Türk olduğum halde bana bir yabancı gibi davranılmadı. Annemin Yunan olduğunu söyledim. Okulda eski Yunanca öğrenmiştim. Faşizm sırasında Yunanistan'da askeri diktatörlüğe karşı bir eylem yaptığım için hapiste yattım. Askeri mahkeme tarafından yargılandım ve Pire'de tutuklu kaldım. Bu nedenle Pire şehri hakkında somut bilgim vardı. Almanların yanında Türk arkadaşlarla Almanca konuştuğumuz için de benim gerçek durumum ortaya çıkmadı. Bazı sofu tutucu arkadaşlar, benim hakkımda **"aslında o düşmanımız, ama diğer taraftan iyi bir iş arkadaşı, yardımsever bir insan. Şeflere de görüşünü söyleyebiliyor, fakat çok soru soruyor, onun sorduğu sorulara dayanılacak gibi değil"** diyorlardı.

Türkiye Postası: Türk işçisi kıyafetindeyken size karşı dostça davranan sizinle dayanışma içinde olan Alman arkadaşlarla da karşılaştınız mı?

Wallraff: Kısmen, kitapta da yazdığım gibi daha çok tavırlarda bu belirli ölçüde kendini gösteriyordu: Bir sevimli bakış, geçerken sırtımı sıvazlama gibi veya arkadaş diyerek. Özellikle sendikalı iş arkadaşlarım **"arkadaş nasılsın?"** diye hatırımı soruyorlardı. Daha önceleri şeflerin aşağılamalarıyla karşılaşmış biri olarak bu hoşuma gidiyordu, onlardan biri olduğumu hissediyordum. Yabancılara düşman olmayan, onlara karşı önyargı beslemeyen, çok insan var. Fakat ne yazık ki onlar yeterince aktif değil, kendileri de eziliyor. Yabancı düşmanlığının borazancılığını yapanlar başbuğ karakterine sahip kişiler genellikle. Onlar diğerlerini de ürkütüyorlar. Yabancılara karşı bir şey söylendiğinde maalesef pek öyle ayağa kalkan ve buna karşı çıkan olmuyor. Düşünceleri açısından yabancılara karşı olmayanlar çoğunlukta da olsa, tavır koyan çok az insan var. İşte bu nedenle bu kitap çok önemli. Yabancı düşmanlığını doğru bulmayanları cesaretlendi-

lar şırınga ediliyor.

Türkiye Postası: Ortaya çıkardığınız toplumdaki bu kötü durumun değişmesi için ne gibi olanaklar var?



Wallraff: Sanıyorum bu kitap tartışmaların yeniden başlaması için ilk olarak bir temel yarattı. Böylece sorumlu makamların yükümlülüklerini yerine getirmeleri için ellerine somut malzeme verildi. Tabii ki sadece onlara güvenemeyiz, ama hiç olmazsa harekete geçirildiler. Federal hükümetinin yabancılar sorumlusu, eyalet çalışma daireleri ve sendikalar bu konuda açıklamalar yaptılar. Alman Sendikalar Birliği'nin bir temsilcisiyle yaptığım görüşmede konuyu yıllardır gündeme getirmeye, büyük basın toplantıları, kongreler düzenlemeye çalıştıklarını ancak başaramadıklarını söyledi. Yıllardır ele almak istedikleri konu bu kitapla birdenbire gündeme geldi. Şimdi onların görevi bu çalışmaya dayanarak harekete geçmek ve işçilere yönelik sorumluluklarını yerine getirmektir. Bu kitabın normal

itiraf ediyoruz. Onlar olmadan çalışma süresinin 42,5 saatten 40 saate kısaltılması gerçekleşemezdi. Eğer bunalımlar söz konusu olursa, onlardan kurtulmanın yollarını bulacağız. Aslında hâlâ zorluk çıkartan ve pahalı yabancılar yerine onların yaptığı işler Almanlar yada makinalar tarafından yapılıncaya kadar uğraşacağız." Daha o zamanlar duyulan nefret ve kayıtsızlık belirgindi. İnsan değil, işgücü istiyorlardı. Koşullar ağırlaştıkça bu tezin doğruluğu kanıtlandı. Resmi daireler de horlamayı arttırdılar. Birdenbire yabancıların evlerinin küçük olduğunu tesbit eden yasalara ihtiyaç duyuldu.

Yabancılar buraya getirildiğinde en dar yerlere tıkıldılar, barakalara en insanlık dışı odalara kondular. Bugün unutuldu, ama yabancıların birinci kuşağı o zamanlar eskiden toplama kampı olan Dachau'daki barakalara taşındılar. Bunu tekrar hatırlatmak gerekir. Fakat şimdi birdenbire öyle bir yasa getirmek istiyorlar ki, kişi başına belirli bir metrekare büyüklüğünde konuta sahip olmayan çok çocuklu yabancılar sınır dışı edilebilecek. 10 yıldır ya da daha fazla süredir oturdukları evlerin birdenbire küçük olduğu belirleniyor ve başka ev aramaları isteniyor. Diğer taraftan bunca yıl sonra Almancayı iyi konuşmaları isteniyor. Evvelce bu konuyla kimse ilgilenmemişti. Şimdi yabancıların Almanca imtihanından geçirilmesini isteyenler var.

Türkiye Postası: Böylece Federal hükümetin yabancılar politika-



Wallraff kendisini CDU şefi Strauss'a faşist Türkeş'in temsilcisi olarak tanıttı ve büyük ilgi gördü. Strauss kendisine bir de imzalı kitap hediye etti.

lıdır. Yasalar ve onların öngördüğü para cezaları hiçbir işe yaramıyor. İşverenler bu paraları posta kasasından bile ödeyebilirler. On kere de yargılansalar yeni adlarla tekrar firma kurabiliyorlar. Bu yöntemle engellemek olanaksız. Mahkemeler ve savcılık da boğazlarına kadar bu tür olaylarla dolu. İşçi kiralayan firmaların dosyaları tavanlara varıyor. Sadece kiraya veren firmalar değil, kiralayan firmalar da sorumlu tutulmalıdır. İlk planda ceza gören onlar olmalıdır. Bugün Thyssen'in dediği gibi **"Bu benim sorunum değil"** diyememelidirler. Eyalet çalışma dairesi ve Duisburg Belediye Başkanı'nın söylediği gibi onların alanında olan herşeyden kendileri sorumludur. Son aşamada kârı cebe indiren onlardır. Örneğin Thyssen işçileri hasta olduğunda biz onların yerine çalıştık.

Türkiye Postası: Yaptığınız röportaj sayesinde biz Türkiyeli arkadaşlarınıza çok yardımcı oldunuz. Peki, biz size nasıl yardımcı olabiliriz?



Wallraff: Örneğin yardım fonu konusuna dikkati çekebilirsiniz. Kitabımın çok satılması sonucu elde ettiğim büyük paranın önemli bölümü ile bir hukuksal yardım fonu oluşturdum. Kitapta tasvir ettiğim kişilere benzer durumda olanlar parasız hukuksal danışma alabilirler. Başka Türk işçilerinin böyle sömürüldüğünü duyuyoruz, biliyoruz. Onları durumlarını açıklamaya yüreklendirmek gerekir ki, olayın üzerine gidilebilsin. Eğer işverenlerin keyfi uygulamaları sözkonusuyla bu fona başvurmalıdırlar.

Diğer taraftan kitabın bir kısmı Türkçeye çevirilebilir, bildirilerle ve diğer olanaklarla daha da yayılabilir. Eğer ticari amaçta kullanılmayacaksa bu konuyu bana danışmaya bile gerek yok. Okul eğitimlerinde, sendikal çalışmada, kültür dergilerinde kitabımdan her zaman alıntı yapılabilir.

Türkiye Postası: Sorularımızı yanıtladığınız için teşekkür ederiz.



250 bin barışsever Brüksel'de ABD roketlerini protesto etti.

Seçimlerin yazdığını barış yürüyüşü bozdu

Belçika barış güçlerince düzenlenen yürüyüş **20 ekim** pazar günü **Brüksel**'de yapıldı. Pershing II ve Cruise füzelerinin Avrupa'ya yerleştirilmesini, Reagan yönetiminin **"Yıldızlar Savaşı"** projesini protesto etmek amacıyla düzenlenen yürüyüşe 250 bini aşkın kişi katıldı. **Belçika Komünist Partisi**'nin, sosyalist partilerin, Belçika Genel İş Federasyonu (F.G.T.B) ve Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu'nun önde gelen yöneticilerinin katıldıkları gösteri, Belçika barış hareketinin dinamizmini dünya kamuoyuna bir kere daha ispatladı. Yürüyüşe pekçok göçmen işçi örgütünün yanısıra BTIB de yığınsal olarak katıldı.

Bilindiği gibi, barış yürüyüşünün bir hafta önce, Belçika'da yapılan genel seçimlerde, iktidardaki hristiyan-liberal karması sağcı hükümet meclisteki çoğunluğunu korumuştu. Bu ülkede atom füzelerinin yerleştirilmesine aynı hükümetçe karar verilmiş olması bir yandan tutucu çevrelere, seçmenlerin bu kararı onayladıkları propagandasını yapma olanağını verirken, öte yandan da barış güçlerine yürüyüşe katılımın düşük olabileceği kaygısını uyandırmıştı. 20 ekim yürüyüşüne katılımın sanılanın çok üstünde olması tutucu çevrelerin elinden bu propaganda olanaklarını almış oldu.

Öte yandan, Başbakan Martens eski koalisyon ortaklarıyla yeni bir hükümet kurmak için temaslara başlamış bulunmakta. Yeni hükümetin bundan öncekinin yaptığı gibi kemerleri sıkma politikasını -daha da azgın bir biçimde- uygulamaya çalışacağı bilinen bir gerçek. Ne var ki seçim sonuçlarından memnun olmasına karşın büyük burjuvazinin önemli bir bölümünün emekçilerin tepkilerinden çekindikleri ve geleceğe kaygıyla baktıkları sağcı basında çıkan bazı yorumlardan anlaşılmakta. Örneğin, bazı sağcı gazetelerde, sendikaların söylediklerine de kulak verilmesi gereğinin vurgulanması tutucu kesimlerdeki bu kaygıların bir belirtisi. 20 ekim barış yürüyüşünün bu kaygılara yeni bir boyut kazandırdığı ise tartışılmaz bir gerçek.

Hollanda polisinin haksız tutumu

Hollanda-Amsterdam'da politik iltica talebinde bulunan Mehmet Zeki Göktan polis bürosunda dövüldü. Mehmet Zeki Göltan bir süre önce Türkiye'deki baskı ve terör nedeniyle yurtdışına çıkmak zorunda kalmış ve Amsterdam'da politik ilticacı olarak müracaat etmişti. Biryandan da lisan kurslarına devam etmekte olan Göktan, lisan sınavı olduğundan kartını imza için salı günü yerine perşembe günü götürmüştü. Soruları anlamadığı için polisi yanıtlayamamış ve bu gerginlik anında **"Tuh, şu dili bilseydik"** diye konuşması polislere tükürüyor diye nitelendirip polisler tarafından dövüldü. Göktan kendisine söylenenleri polislerden yazmalarını istemesine rağmen dayak atma olayı sürdü.

Mehmet Zeki Göktan, olay üzerine yeni kurulan Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Siyası Mülteciler Derneği'ne başvurdu. Dernek bir basın açıklaması yaparak olayı tüm basına ve Uluslararası Af Örgütü'ne bildirdi. Bunun üzerine Amsterdam Üniversitesi öğrencileri de olayı protesto ettiler.

DGB Eylem Haftası'nın son gününde çeşitli merkezlerde yapılan eylemlere 600 bin kişi katıldı

19 Ekim unutulmayacak bir gün

Alman Sendikalar Birliği'nin Eylem Haftası **19 ekim cumartesi günü yapılan yığınsal yürüyüş ve mitinglerle noktalandı. Savaş sonrası tarihinin en kalabalık işçi gösterilerine toplam** 600 binin **üzerinde emekçi katıldı. Federal Almanya'nın** 13 kentinde **yapılan bu mitinglerin öncesinde beş büyük yürüyüş ve 1000'in üzerinde toplantı yapıldı. DGB eylemlerinde kitlesel işsizliğe, sosyal hakların kısıtlanmasına ve işçi haklarına yönelik saldırılara kaşı kararlı bir mücadelenin verilmesinin gereği vurgulandı ve Kohl hükümetinin işçi düşmanı politikası kınandı.**

DGB'nin tüm miting ve yürüyüşlerinde yabancıların sayısının çok oluşu dikkati çekti. Başta Sol Birlik**'i destekleyen Türkiyeli işçilerin demokratik örgütleri olmak üzere çeşitli göçmen işçi örgütleri eylemlere yoğun olarak katıldı.**

Dortmund'da 130 bin kişinin katıldığı yürüyüşte konuşan IG Metall sendikası Genel Başkanı **Hans Mayr, "Yıldızlar Savaşına verilecek milyarlara değil, yeryüzünde işyeri yaratılması için paraya gereksinimimiz var"** dedi. **Mayr** sosyal hakların budanmasını somut örnekleriyle dile getirdi ve DGB'nin istemlerini sıraladı. Olimpiyat eskrim şampiyonu **Cornelia Hanisch** ise aynı gün Dortmund'da yapılan **"Sporcular barış için"** spor ve oyun şenliğini temsilen yaptığı konuşmada her iki eylemin birbirini bütünlediğini dile getirdi.

Stuttgart'ta 150 bin emekçinin katılımıyla gerçekleşen yürüyüş ve mitingde konuşan DGB Yürütme Kurulu üyesi **Lothar Zimmermann** ve DGB Baden-Würtemberg Başkanı **Siegfried Pommerenke** hükümetin işsizliği ve yoksulluğu körüklediğini ve işyerleri yaratılması için tek bir önlem almadığını vurguladılar. Son yıllarda işyerleri için tek olumlu adımın sendikaların çalışma süresinin azaltılması için verdiği mücadele olduğu belirtildi.



Foto: Manfred Scholz

Hamburg'daki yürüyüş ve miting de 40 bin kişinin katılımıyla Kohl Hükümeti'nin politikasına ciddi bir yanıt oldu. Hamburg barış hareketi, işsizler girişimleri, DGB ve IG Metall genel yönetimleri adına konuşmalar yapıldı. IG Metall Yönetim Kurulu üyesi Hans Preiss **"milyonların dayanışması milyonerlerin işbirlikçiliğinden güçlüdür"** belgisiyle eylemlerde hükümet ve sermayenin işbirliğini kınayan emekçilerin düşüncelerini dile getirdi. Aynı gün Kuzey Almanya'da dört yığınsal gösteri daha yapıldı. **Bremen**'de 6 bin işçinin katıldığı mitingde posta emekçileri sendikası Başkanı **Kurt van Haaren** konuşurken, Leer'de IG Druck und Papier sendikası Ikinci Başkanı **Detlef Hensche** 10 bin emekçiye seslendi. **Braunschweig**'da yapılan yürüyüş ve mitinge özellikle demir ve çelik sanayi işçileri katıldılar. 20 bin emekçinin izlediği mitingin ana konuşmasını IG Metall sendikası Yürütme Kurulu üyesi **Horst Klaus** yaptı. **Northeim**'daki mitingde ise HBV sendikası Başkanı **Günter Volkmar** 3 bin kişiye hitaben patronların kârları artarken, işçilere çıkış verilmesini ve işyerinde baskının artmasını eleştirdi.

Hessen eyaletinde düzenlenen DGB mitinglerine **Frankfurt**'ta 26 bin ve **Kassel**'da 27 bin olmak üzere 50 binden fazla emekçi katıldı. Frankfurt'ta konuşan IG Metall Yönetim Kurulu üyesi **Hans Janssen** özellikle 35 saatlik çalışma haftası için verilen mücadeleye aktif olarak katılan yabancı işçilerin çabalarını dile getirdi. Konuşma **"yaşasın uluslararası dayanışma"** belgisiyle kesildi. Çalışabilir nüfusun yüzde 17'sinin işsiz olduğu Kassel'da ise DGB Başkanı **Breit** ve DGB Hessen Başkanı **Jochen Richert** çalışanlardan yana politika uygulamasını ve istihdam programlarının gerçekleştirilmesini istediler ve Yıldızlar Savaşı projesine karşı çıktılar.

Hannover'deki yürüyüş ve mitinge 15 binden fazla işçi katıldı. Mitingde konuşan kimya sendikası Başkanı **Hermann Rappe** çevre korunması önlemleri alınarak ve hizmet sektörü geliştirilerek işyerleri açılmasını istedi.

Bavyera eyaletinde **Münih** ve **Nürnberg**'de yapılan eylemlerde 60 binden fazla işçi yeraldı. Nürnberg'de ÖTV sendikası Başkanı **Monika Wulf-Mathies** ve Münih'te IG Metall Başkan Yardımcısı **Franz Steinkühler** yaptıkları konuşmalarda silahlanma ve sosyal yıkım arasındaki bağı kurduktan sonra teknolojinin insanlığın yararına değerlendirilmesini ve çalışan insanlara yönelik olmasını istediler.

Saarbrücken'de 25 bin emekçinin katıldığı mitingde özellikle çelik sanayi işletmelerindeki bunalım dile getirildi ve çelik sanayinin kamulaştırılması istemi vurgulandı. Mitingin ana konuşmasını IG Metall sendikası Yürütme Kurulu üyesi **Karl-Heinz Janzen** yaptı.

"İşçi haklarımızı ayaklar altına aldılar, onun için geldik"


Foto: Mehmet Werner

İşsizliğe karşı, barış için

Haber ve röportajlar: Levent TAKAN


19 ekim günü Hannover'de yapılan yürüyüşe çok sayıda Türkiyeli katıldı. Başörtüleri, çocukları, ellerinde pankartlarıyla Türkiyeli kadın, erkek işçiler Alman işçi sınıfı ile omuz omuza

DGB Eylem Haftası içinde **19 ekim** günü **Hannover**'de yapılan yürüyüş ve mitinge **15 bin kişi** katıldı. Yürüyüş üç koldan başladı ve şehrin en işlek merkezi olan Steinhor'a dek sürdü. Bugüne dek yapılan eylemlere göre katılım yığınsaldı. Özellikle Türkiyeli işçilerin fazlalığı Hannover'de de göze çarpıyordu. **Haneln**'den, tekstil işkolundan yürüyüşe katılan Türkiyeli kadınlar çocuklarıyla, pankartlarıyla, üzerlerinde afişleriyle büyük ilgi topladılar. **FIDEF, KOM-KAR, Birlik Yolu, KKDK**'nın yayınladığı ortak bildiri dağıtıldı, ortak bir stand açıldı. **Türkiye Postası** muhabiri mitinge katılan Türkiyelilerle ve IG Metall Jugend Hildesheim sorumlusuyla konuştu.

işsizliğe ve sosyal hakların budanmasına yönelik politikası ve grev ve diğer sendikal haklara yönelik saldırılarına yani sendikal faaliyetin **"yasal"** olarak yok edilmek istenmesine karşı sesimizi yükseltmek gerekiyordu. Bu hafta ve bugünkü yürüyüş güçlü bir çıkış oldu. Sendikalarımız bize, bizde sendikalarımıza sahip çıktık."



Mehmet Aydoğdu ve IG Metall üyesi "Böyle yığınsal eylemler

"...aldılar, onun için geldik"

Meral ONUR

Alman Sendikalar Birliği, DGB'nin **"azınlık için politikaya son, herkese iş, karara katılma hakkı, sosyal adalet"** belgisiyle düzenlediği Eylem Haftası'nın son günü olan 19 ekim günü Dortmund'da yapılacak mitinge gitmek üzere Essen'de toplanıyoruz. Yaşlı, genç, kadın, erkek işçiler dört bir yandan geliyorlar. Yaşlı Alman işçileri düzenli bir şekilde gelenleri otobüslere bindiriyorlar. Otobüsler yavaş yavaş hareket ediyor. Dortmund'a yaklaşırken, otobüsler bir konvoy halinde, insanlar birbirlerine el sallıyor. Genç bir Alman bir gazete uzatıyor. Yetersiz Almancamızla okumaya çalışıyoruz. Ama yabancı işçiler de düşünülmüş. Okuyoruz dört dilde yazılmış şu belgiyi: **"Uzay silahları yerine işyerleri, yığınsal işsizliğe karşı, sosyal hakların kısıtlanmasına karşı işçi ve sendikal haklar için"**

Otobüsümüz Dortmund'a giriyor. Gelen otobüslere, yürüyenlere bakıyoruz. İlk bakışta farkediliyor Türkiyeli işçilerin sayısının fazlalığı. Hemen yaklaşıyoruz tipinden Türkiyeli diye tahmin ettiğimiz bir işçiye düşüncelerini soruyoruz; **Kamil Köse, IG Metall üyesi "Gençlerimizi işe almıyorlar. 118 kişi girdi Hoesch'e, hiç Türk yok. Bizim çocuklarımız geri zekalı mı?** diyerek tepkisini dile getiriyor ve **"Niçin bu eyleme katıldınız?"** sorumuzu yanıtlıyor. **"Topluma uyduk gidiyoruz. Birlikten dirlik doğar. Bu kadar kişiyi galiba hükümetin gözü görüyor."**

Miting alanına dek sürecek 3 kilometrelik yürüyüş koluna yeni gelen otobüslerden insanlar katılıyor. Yürüyüşün ucu bucağı görünmüyor. Kırmızı balonlarıyla **Köln IG-Metall** üyesi işçileri her yerden görmek mümkün. Bir otobüs yaklaşıyor, hınca hınç dolu, tümüyle esmer insanlar. Posbıyıkları, kasketleri, lacivert, kahverengi ceketleri, sıcak gülüşleriyle iniyorlar otobüsten ve Alman işçi sınıfı ile omuz omuza, hakları için yürüyüşe katılıyorlar. Giriyoruz aralarına ve bir gruba yöneltiyoruz sorumuzu. **"Neden bu yürüyüşe katıldınız?"** Hoesch fabrikasından IG-Metall üyesi işçi **Şükrü Aslan** açıyor ellerini **"İşçi haklarımızı ayaklar altına aldılar. Ne iştir bu? Önlemeye geldik."** diyor. Arkadaşı İhsan Kasap tamamlıyor. **"Kızım bu hükümetin tedbir alacağı yok. Artık işçiler tedbir almalı. Sendikanın desteklenmesi lazım."** ve ekliyor **"bakalım ne yapacağız?"**

Yürüyüş devam ediyor. Genç bir Alman işçi sırtında çocuğu, pankart taşıyor. Öte yandan yaşlı bir Alman işçi, onun da sırtında torunu. Zaman zaman marşlar söyleniyor. Yine Türkiyeli işçilerin arasındayız. Sorumuzu yineliyoruz. **"Ekmek peşinde yoksulluğun sonucu buraya geldik. Sorunlar burada da çözümlenecek durumda değil, burada kat kat artı-**



Kamil KÖSE



Yaşar TURP

yor. Çile bitmiyor anlayacağın" diyor bir Türkiyeli maden işçisi. **Yaşar Turp** atılıyor. **"ezilmemek için işverenlere karşı Alman İşçileriyle birlikte direnmemiz gerekiyor."** Türkiyeli işçilerin böylesine yığınsal katılmasından Alman işçiler de çok memnun. IG Metall üyesi **Neues Jegenberg "Bu kadar kalabalık olacağını tahmin etmiyordum. Özellikle Türkiyelilerin yabancılar içinde fazla olması, ayrı değil, Almanlarla birlikte yürümesi, Alman işçi [illegible] birlikte mücadele açısınd[illegible] şey"** diyerek bunu vurgul[illegible].

Yürüyüş ve mitingi Birlik Yolu, DIBAF, FIDEF, Gerçek ADK,



Abdullah Aziz ÖZDEMİR
Yenal TURAN



Selahattin MADALI

KKDK ve KOM-KAR da destekliyordu ve ortak pankart altında birlikte yürüyorlardı.

Yürüyüş kolu miting alanına yaklaşıyor. Sıra sıra pankartlar, sendika flamaları. Bir ses yükseliyor. **"Hoch die Internationale Solidarität"** Yenileri ekleniyor, daha güçlü çıkıyor şimdi. **"Uluslararası dayanışmayı yükseltelim"**. DGB üyesi tüm sendikaların pankartları var, okumak mümkün değil, o kadar çok ki. Yine bir grup Türkiyeli işçinin yanındayız. **Yenal Turan** ve **Abdullah Aziz Özdemir** IG Metall üyesi Türkiyeli işçiler. Yenal Turan alıyor sözü: **"Yeni hükümetin sosyal hakları kısıtlaması işçiler üzerinde baskı kurması, yasa değişikliklerine karşı çıkmak için üyesi olduğumuz DGB' nin davetlisi olarak geldik. Bu bizim çıkarlarımızı gözeten bir eylem. Çocuklarımızın istikbalini garantiye almak için geldik. DGB bizim sendikamız, destekliyoruz."** diyor.

Yavaş yavaş alana giriyoruz. Alanda kurulmuş kürsüden davul zurna sesleri geliyor. Türkiyeli işçiler **"heyyy"** naraları ile selamlıyor folklor ekibini. IGBE işçileri, maden işçileri bandolarının öncülüğünde giriyorlar alana. Sık sık anons yapılıyor, **'safları sıklaştıralım, daha yollarda binlerce işçi var, yoksa diğer arkadaşlarımız alana giremeyecekler."**

Bu kez IG Kimya, Kağıt, Keramik üyesi **Selahattin Madalı** ile konuşuyoruz. **"DGB'nin bu eyleminden ne bekliyorsunuz?"** diye sorduğumuzda şöyle yanıtlıyor: **"Kısa bir dönem için bir şey beklemeyeceğiz. Çünkü bu eylem iktidara karşı bir gövde gösterisi gibi bir şey. Şimdiye kadar sendikalar işçilerin bu potansiyelini tam olarak kullanamadılar. Ama ilerde bu meydan okuma sonuç verebilir. Gelecek için ümitliyim. Atalarımızın dediği gibi hak verilmez alınır."**

Kürsüden yapılan açıklamada yürüyüşe 130 bin kişinin katıldığı, 30 binin Dortmund'dan olduğu bildiriliyor. Ardından Dortmund Belediye Başkanı işçilere sesleniyor. Sonra sırayla DGB Kuzey Ren Vestfalya Genel Başkanı, dünya eskrim şampiyonu bir bayan, bir işyeri temsilcisi, ÖTV'den bir bayan işçi ve Kuzey Ren Vestfalya İşsizler Girişimi'nden bir temsilci konuşma yapıyorlar.

Alanda Türkiyeli işçilerin arasında dolaşıp, bu yürüyüşle ilgili izlenim toplamaya devam ediyoruz. **Ömer Özden**'e sorumuzu yöneltiyoruz. **"Hükümetin işçiyi ezme eylemlerine karşıyız. Herşey devamlı işçinin üzerine yükleniyor. Biz bunlara karşı olduğumuz için buradayız"** diyor. Her yanda pankartlar, insanlar. Yürüyebilmek mümkün değil. **Kadir Korkmaz ise "86 yılının işçiler açısından iyi olacağını beklerken daha kötü olacağını duyuyoruz. Bunu protesto için geldik"** diyerek sorumuzu yanıtlıyor.

Saatler ilerliyor, hala miting alanına giren yürüyüş kolları var. Öte yandan sadece mitinge gelen Dortmundlular da konuşmaları dinliyorlar. Yavaş yavaş Dortmund is[illegible]syonuna gitmeye çalışıyoruz [illegible] yoruz, çünkü kalabalıktan a[illegible]dan çıkmak mümkün değil. İstasyon ana baba günü, her yerde kuyruklar. Bilet kuyrukları, tren kuyrukları. Trenlerde olayın sıcaklığıyla yoğun tartışmalar sürüyor. Bizim yanımıza da iki Türkiyeli işçi biniyor. Herkes birbiriyle sohbet ediyor. Tanışıyoruz, onlar yürüyüşe katılmamışlar. Birisi demiryolu işçisi, diğeri Aluminyum fabrikasından. Demiryolu işçisi, **"bu yürüyüşlerin faydası yok"** diyor. **"Adamlar yine bildiklerini okurlar."** Arkadaşı **"hayır"** diyor. **"Yüzde seksen etkisi olur. Bu kadar adam yürüyor, boru mu bu? Hükümetin gözü kör mü? Benim işim vardı, yoksa gidecektim."** Bizden yürüyüş hakkında bilgi istiyor. Ardından üyesi olduğu IG Metall'i övüyor. **"Bizim fabrikada bir hemşehrim vardı. Hem de bizim caminin yönetim kurulundadır. Memlekete izine gittiğinde kaza geçirdi. İşe geç başladı diye işten attılar. Ama sendika bir dava açtı, mahkemeyi kazandı. Şimdi yine çalışıyor."** Dönüyor arkadaşına, **"Ya, sendika olmasaydı, ne yapacaktı, hiçbir şey yapamaz, yok arkadaş bizim sendika çok iyi, desteklemek lazım."** diyor. Essen'e geliyor tren. Vedalaşıyoruz, işçiler evlerine gidiyorlar. Onları önümüzdeki günlerde de zorlu savaşımlar bekliyor, ama güçlüleş kazanan yine onlar olacak.

Başörtüleri, çocukları, ellerinde pankartlarıyla Türkiyeli kadın, erkek işçiler Alman işçi sınıfı ile omuz omuza yürüdüler.



Hüseyin Maho (IG-Metall-İşçi) "Almanya'daki tutucu hükümetin patron yanlısı tavırlarına karşı çok güzel bir cevap verildi. Bir araya gelince gücümüz artıyor, bunu gördük. Özellikle bu eylemde Türklerin kalabalığı dikkatimi çekti. Bu yönüyle yabancı düşmanlığına karşı da iyi bir eylem oldu. Alman, Türk bir sürü insan yakalarına sendika rozetlerini ve DGB gençliğinin çıkardığı yabancı düşmanlığına karşı el şeklindeki rozetleri takmışlardı. Çok yerinde ve memnun olduğum bir eylem oldu."



Mehmet Kovan (IG-Metall-Betiebsrat) "Federal hükümetin

Mehmet Aydoğdu ve IG Metall üyesi "Böyle yığınsal eylemler DGB'nin işverenlere karşı gücünü kanıtlıyor. Bugünkü ortamda bu çok gereklidir. Yabancı işçiler de DGB içinde örgütlenmeli, birlik olmalıdır. DGB burada yabancıların hakkına sahip çıkan, savunan bir sendikadır."



Günter Trümper (IGM Jugend sorumlusu-Hildesheim) "Sosyal ve sendikal haklara yapılan kısıntılar, saldırılar artık pratikte belli oldu. Hükümetin politikasının kapitalistlerden yana olduğu iyice açığa çıktı. Sosyal haklardan yapılan her kısıntı bence silahlanmadır. Yapılan her kısıntı silahlanma harcamalarına gidiyor çünkü. İşsizliğe karşı ve barış için savaşım ikisi bence aynı şeylerdir. Yine bu hükümetin bir politikası da sendikalara saldırmaktır. Sendikaları adeta yok etmek istiyorlar. İşte tüm bunlara karşı yerinde ve güçlü bir çıkış oldu bu eylem."



19 ekim günü 13 ülkeden sprocular barış halk koşusuna katıldılar. Ayrıca aynı akşam Westfalenhalle'de "Sporcular barış için" belgisiyle Spor ve Oyun Şenliği düzenlendi.

Kırmızı kart

Erhan ÖZÇELİK

"Sevgili arkadaşlar, sizler biz sporcuları normal olarak miting alanlarında değil antremanlarda, spor karşılaşmalarında ya da spor stüdyosunda görmeye alışıksınız. Fakat 1980 olimpiyat boykotundan bu yana, politik hedeflere alet edilmek istendiğimizi gördük ve şimdi şöyle diyoruz: Artık kendi arabamızı kendimiz süreceğiz! İşte spor içinde barış hareketi böyle doğdu!" Bu sözleri Alman eskrim olimpiyat şampiyonu Cornelia Hanisch 19 ekim günü Dortmund'daki DGB mitinginde söylüyordu. Evet, artık **"ne sağcıyım ne solcu, sporcuyum sporcu"** esprileri de sökmemeye başladı. Sporcular, bir taraftan Moskova olimpiyatlarına gönderilmezken, diğer taraftan da ırkçı Güney Afrika'da tenis turnuvalarına gönderilerek politikaya nasıl alet edildiklerini görüyorlar. Her ne kadar Alman Spor Federasyonu Başkanı Willi Weyer **"Barış Federal Parlamento'nun işidir"** diyerek 19 ekim'de Dortmund'daki Westfalenhalle'de yapılan **"Sporcular barış için"** spor ve oyun şenliklerine katılmayı reddetiyse de, anlaşılan sporcuların barış girişimlerinde örgütü 5 bin tanınmış sporcu, şenliğe katılan 2 bin aktif sporcu ayrı görüşte değildi.

Sporcular daha sabahın erken saatlerinde Dortmund sokaklarına dökülmüş, üzerlerinde eşofmanları ellerinde bildirileri ve göğüslerinde kocaman bir barış güvercini halka sesleniyorlardı: **"Önce DGB eylemine katıl, ardından spor şenliğine gel!"** Onlar bu tavırlarıyla, DGB mitinglerinde de sürekli dile getirilen barış ve sosyal hakların, herkese iş sorununun ne denli kopmaz bir bütün olduğunu da simgeliyorlardı.

Ben de sporcuların dediği gibi yaptım. Önce DGB mitingine katıldım, sonra Westfalenhalle'ye doğru yola koyuldum. Otobüslerine dönen işçiler yolara dizilmiş **"halk koşusuna"** katılan yüzlerce sporcuyu alkışlıyorlardı. Herkesin yüzünde insanlık görevini yerine getirmenin mutlu ifadesi vardı. Biraz ilerideki buz sporları salonunda Federal Almanya şampiyonu Leverkusen buz hokeyi takımı bir karmayla oynuyordu. Biraz seyrettikten sonra büyük salona girdim. Tam karşımda bir milyondan fazla üyesi olan Alman Spor Gençliği'nin sergisi, sağında ve solunda çeşitli barış girişimleri, gençlik dernekleri, partiler ve diğer demokratik örgütler yaralıyordu. İçerde ise yüzlerce çocuk çeşitli spor aletleriyle didiniyor, koşturuyor ve zıplıyordu. Sporcular, anne ve babaları da onlara yardımcı oluyordu. Spor şenliğine aktif katılanların büyük bir barış güvercini oluşturmaları, ayakta alkışlanarak sona erdikten sonra dışarıya çıktım. 13 ülkeden sporcu ve spor uzmanlarının katıldıkları forum daha devam ediyordu. Gündemi belirleyen konu spor ve barış sorunuydu. Sporun barış, yumuşama ve halkların kardeşliği açısından önemi dile getiriliyordu.

Kısa bir aradan sonra spor gecesi, Kuzey Ren Westfalya Başbakanı Rau'nun konuşmasıyla açıldığında tribünlerde 10 bin kişi bulunuyordu. Çeşit, çeşit spor ve akrobasi gösterileri, sakatların basketbol maçı, küçük Sovyet kızlarının harika gösterileri, birbirinden güzel konuşmalar ve kültür programı büyülemişti sanki bizleri. Hele milli futbolcu Ewald Lienen başta Sovyetlerin 1500 metrede dünya şampiyonu Ludmilla Bragina, Amerikan futbolcusu Guy Benamis, Japon karate hocası Tahahiro Itho olmak üzere 13 ulustan tanınmış sporcuların hazırladığı barış çağrısını okuduğunda coşkumuz doruk noktasına varmıştı. Reagan'ın Yıldızlar Savaşı projesi çerçevesinde **"uzayın silahlandırılmasına kırmızı kartı gösterelim!"** başlığını taşıyan bu çağrı okunduktan sonra gece bittiğinde ışıklar barış güvercini çiziyordu. İşte bu 19 ekim günü ne bizim

"Geri dönen yabancıların bilgilendirilmesi" konulu seminere FİDEF de davet edildi

Geri dönüşler tartışılıyor

16-19 ekim tarihlerinde Federal Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Otzenhausen Avrupa Akademisi ile birlikte **"Geri dönen yabancıların bilgilendirilmesi"** konulu seminer yaptı. Mart 85'de yapılan seminere davet edilen FIDEF, ekim seminerine de katıldı. FIDEF Merkez Yürütme Kurulu'ndan bir yetkiliyle seminer üzerine bir söyleşi yaptık.

Türkiye Postası: Önce bu seminerlerin amacı üzerinde bilgi verir misiniz?

FİDEF: Resmi açıklamalara göre bu seminerlerin amacı, geri dönmek isteyenlerle ilgili olarak Federal Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışmaları ve politikası hakkında bilgi verme toplantısıdır. Toplantıya çağrılan örgütler elbette kendi görüşlerini de belirtme olanağı bulmaktadırlar.

Türkiye Postası: Ekim ayı seminerine kimler katıldı?

FİDEF: Federal Hükümetin iki bakanlığından görevliler vardı. Bunlar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'dır. Bunların dışında CIM (Uluslararası Göç ve Gelişme Merkezi), ISOPLAN (Gelişme Araştırması, Ekonomik ve Sosyal Planlama Enstitüsü), DRK (Alman Kızılhaç Teşkilatı), IB (Sosyal Çalışma Uluslararası Birliği), DGB (Alman Sendikalar Birliği), AWO gibi kuruluşların eyalet veya bölge çalışanlarından temsilciler ayrıca göçmen işçi sorunlarına yönelik çalışmalar yapan üniversitelerden, Eğitim Merkezlerinden ve çeşitli girişimlerden gelen görevliler vardı. Saarland Eyaleti Kültür Bakanlığı görevlisi, Köln Belediyesi Sosyal Daire görevlisi, Diakonische Werk gibi örgütlerin temsilcileri seminere katıldılar.

Türkiye Postası: Türkiye hükümeti adına katılan olmadı mı?

FİDEF: Katıldı denilebilir mi? bilmiyoruz. Bonn Büyükelçiliği adına, Çalışma Müşavir Yardımcısı Necdet Basa seminerin ikinci günü geldi. Yaklaşık bir saat kadar kaldı. Öğle yemeğinden sonra kendisini bir daha görmedik.

FİDEF: Yurtdaşlarımızı çok yakından ilgilendiren ve bugüne kadar, emeklilik, sosyal ve diğer kazanılmış birikimlerini yitirmelerine neden olan geri dönüş uygulamaları konusunda bu seminerde her hangi bir şey söylenmedi. Kısmen daha geniş çevrelere açık bu seminerlerde kimin kimden yana olduğu açıkça ortaya çıktığı için görüşlerini daha **"dar"** toplantılarda dile getirmeyi tercih etmiş olabilirler.

Türkiye Postası: Federal hükümet geri dönüşler konusunda yeni öneriler getiriyor mu?

FİDEF: 1985 yılı mart ayında yapılan danışma toplantısı hakkında **Türkiye Postası**'na geniş bilgi vermiştik. **Türkiye Postası** bu bilgileri nisan 85 tarihinde 54'üncü sayısında okurlarına duyurmuştu. Bu seminer daha önce bilgi verdiğimiz konularda biraz daha somut adımların atıldığını ortaya koydu. Özetleyecek olursak: Yeni bir geri dönüş yasası çıkarılmayacak. Ancak, geri dönüş yasasının 7. maddesi olan geri dönmek isteyen yabancıların bilgilendirilmesi hükmü sürekli geçerli olacak. Toplantının özü bu bilgilendirme ! ve yardımların ! somutlanması yönündeki önerilerden oluşuyordu. Bu kapsamda dört konu ele alındı.

1. Geri dönen yabancıların konut inşaatında yeniden uyum sağlama yardımı yasa önerisi,
2. FAC-Türkiye arasındaki kültür anlaşmasına yapılmak istenen ek madde,
3. Geri dönecek gençlere FAC'de meslek eğitimi olanakları,
4. Yabancı işçilerin ülkelerinde yapacakları yatırımların yönlendirilmesi.

Türkiye Postası: Bu konuları biraz daha açabilir miyiz? Kim kime nasıl yardım etmek istiyor?

FİDEF: Önce konut kredisi ile ilgili yasa önerisini ele alalım. Özetle durum şudur: Bu yasa önerisinin Federal hükümet açısından amacı, ülkelerinde bir yuva sahibi olmak arzusu taşıyan yabancı işçilerin bu istemlerini geri dönüş şartına bağlayarak FAC'deki yabancı işçi sayısını azaltmak

ye'ye transferidir. Federal Almanya'da şu anda 130 bin yurttaşımızın **"Bausparvertrag"** yani konut tasarrufu anlaşması vardır. 130 bin yurttaşımızın bu fonlarda biriken tasarruflarının bugünkü miktarı 2 milyar DM'dir. Özal yönetiminin aklı fikri bu paranın Türkiye'ye transfer edilebilmesindedir. Bu miktar yalnızca işçilerimizin kendi birikimleridir. Buna bir o kadar daha konut için çekilecek krediler eklenecektir. Ayrıca özendirme sonucu daha çok sayıda işçinin bu birikime katılacağı da hesaplanmaktadır. Özetle yuvarlak bir sayı ile 5 milyar DM'lik bir dövizin, beş kuruş faiz ödemeden Türkiye'ye transferi söz konusudur.

Yardım edildiği söylenen işçilerimize gelince; bu milyarlarca markın sorumluluğunu da onlar üstleniyorlar. Krediyi çeken işçilerdir. Ödeyecek olan işçilerdir. Ödeyememe durumunda ellerindeki mal varlığına haciz konulacak olan yine işçilerdir. Üstelik böyle bir krediden yararlanabilmek için Federal Almanya'yı terk etmek mecburiyetinde kalmaktadırlar

FAC-Türkiye arasındaki kültür anlaşmasına yapılmak istenen ek maddeye gelince; bu ek maddenin özü eğitim konusunda her iki ülkeye demagoji olanağı sağlamaktadır. Sonuç olarak bu ek maddeyle 10 kişi Batı Berlin'den olmak üzere toplam 70 Alman öğretmenin Türkiye'ye gönderilmesidir. Hepsi bu. Şimdi Özal yönetimi, **'Bakın çocuklarınızın eğitimi konusunda Federal Almanya'dan öğretmen de getiriyoruz"** diyecektir. 70 Alman öğretmen bırakalım geri dönmeyi düşünenleri, dönmüş olan binlerce çocuğumuzun kaçına ulaşabilir? Federal hükümet açısından da aynı doğrultuda bir propaganda yapılacaktır. Hem Federal Almanya'daki binlerce işsiz Alman öğretmene **"Türkiye'de iş olanakları"** yalanı, hem de Türkiyelilere **"çocuklarınızın eğitimi konusunda size ülkenizde de yardımcı olmaya devam ediyoruz"** demagojileri yayılacak

da var olan olanaklardan yararlanmamızı engelleyen bir anlayış Türkiye'de çocuklarımıza ne verebilir ki?

Diğer bir konu ise, gençlerimize Federal Almanya'da meslek eğitimi yardımıdır. Hemen belirtelim ki, meslek eğitimi yardımı denilen şey, Federal Almanya'daki kimi tekellerin Türkiye'de özellikle turizm alanında yapacakları yatırımlar dikkate alınarak, bu alanda çalışacak eleman yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda meslek eğitimi turizm üzerine olacak ve ilk aşamada 30 genç bundan yararlanabilecektir. Bu yaklaşımın tehlikeli olan diğer bir yönü ise, Federal Almanya'da işyeri arayan yüzbinlerce genç varken 30 Türk gencine bu olanağın verilmesi yerli-yabancı gençliğin arasını açacak bir nitelik taşımasıdır.

Son olarak yabancı işçilerin ülkelerinde yapacakları yatırımların yönlendirilmesine değinelim. Bilindiği gibi, Türkiye'de 300 işçi şirketi kurulmuş ve bunların yüzde 94'ü kısa zamanda iflas ederek holdinglerin eline geçmiştir. Şimdi işçi şirketlerine maddi yardım yapılmasından söz ediliyor. Ama yardımın holdinglerin eline geçmiş şirketlere mi yoksa ayakta kalma kavgası veren birkaç işçi şirketine mi yapılacağı belli değil. Büyük bir olasılıkla işçi şirketlerine yardım adı altında Türkiye tekelci sermayesinin cebi doldurulacaktır.

Yatırımların yönlendirilmesi konusunda diğer öneriler ise, tek tek işyerlerinin açılması halinde yapılacak yardımlardır. Yani daha çok işçinin, daha büyük yatırımla yapamadığını tek tek işçiler, daha küçük yatırımlarla yapmak durumundadırlar. Bunun anlamı, Türkiye'ye giden dövizlere, tekelci sermayenin daha kısa zamanda el koyması değil midir? Kimin kime nasıl yardım ettiği her halde anlaşılmaktadır.

Türkiye Postası: FİDEF olarak neleri savundunuz? Sizin önerileriniz nedir?

FİDEF: Geri dönüş konusun-

dir. Bizim görevimiz bu konuda aydınlatıcı bilgileri vermek, doğru kararların alınmasına katkıda bulunmaktır. Kalmak mı yoksa gitmek mi istiyorsunuz diyenlere verilecek yanıtımız şudur:

Kalmak istiyoruz: Ama, bizi geri dönüşe zorlayan yabancı düşmanlığına son verilmelidir. Yabancılar yasasının sertleştirilmesinden vaz geçilmelidir. Yığınsal işsizliğe çare bulunmalı, sosyal ve demokratik hakların kısıtlanması durdurulmalıdır. Gençlerimize eğitim ve meslek eğitimi olanakları yaratılmalıdır. Eşit haklar tanınmalı, yerel düzeyde seçme ve seçilme hakkı verilmelidir. Bu koşullar yaratılmadan kalmak mı istiyorsunuz diye sormanın hiç bir anlamı yoktur. Çünkü koşullar bizi zorla geri dönüşe zorlamaktadır.

Gitmek istiyoruz: Ama, dönüşümüzü engelleyen koşullar vardır. Her gün zam üstüne zam yapılan bir ülkede bizim küçük tasarruflarımızla kaç ay dayanabiliriz? Kurduğumuz şirketlerin bizzat devlet eliyle holdinglere peşkeş çekildiği bir ülkede geleceğimizi nasıl güvenli hissedebiliriz? Demokrasinin olmadığı, en temel insan hak ve özgürlüklerinin bile kullanılmadığı bir ülkede tüm bu haksızlıklara karşı kendimizi nasıl savunabiliriz? Yıllardır ayrı kaldığımız ülkemize yeniden uyum sağlamadaki zorlukları yenemezsek, Federal Almanya'ya dönebilme hakkımız olmadan Türkiye'ye dönmeye nasıl cesaret edebiliriz? Dönmemizi isteyenler, tüm gayretimize rağmen başarılı olamazsak, FAC'ne geri dönme hakkımızı tanımalıdırlar. Bu hak en az üç yıllık bir süreyi kapsamalı, bu süre içinde FAC'deki kazanılmış haklarımız korunmalıdır. FİDEF'in görüşleri budur. Seminerde savunulanlar bunlardır.

Türkiye Postası: Son olarak yurttaşlarımıza önerileriniz nelerdir?

FİDEF: Her şeyden sosyal haklardan vazgeçilmemelidir. Geri dönüşler konusunda aracı, tefeci, vurguncu kişi ve grupların tuzağına düşmemek için dikkatli olunmalıdır. FİDEF ve ona bağlı

"uzayın silahlandırılmasına kırmızı kartı gösterelim!" başlığını taşıyan bu çağrı okunduktan sonra gece bittiğinde ışıklar barış güvercini çiziyordu. İşte bu 19 ekim günü ne bizim için, ne de Kohl ve sahibi Reagan için böylesi unutulmaz bir gün olmuştu.

günü geldi. Yaklaşık bir saat kadar kaldı. Öğle yemeğinden sonra kendisini bir daha görmedik.

Türkiye Postası: Geri dönüş konusunda Türkiye hükümeti adına neler savunuldu?

bancı işçilerin bu istemlerini geri dönüş şartına bağlayarak FAC' deki yabancı işçi sayısını azaltmaktır. Yasa önerisinin Türkiye açısından önemi ise her zaman olduğu gibi işçi dövizlerinin Türki-

mızın eğitimi konusunda size ülkenizde de yardımcı olmaya devam ediyoruz" demagojileri yayılacaktır. Federal hükümetin çocuklarımızın eğitimi konusundaki tutumu bilinen bir gerçektir. Bura-

neleri savundunuz? Sizin önerileriniz nedir?

FİDEF: Geri dönüş konusunda temel ilkemiz gitmek veya kalmak konusundaki kararı yurtdaşlarımızın özgürce verebilmeleri-

tefeci, vurguncu kişi ve grupların tuzağına düşmemek için dikkatli olunmalıdır. FİDEF ve ona bağlı dernekler yurttaşlarımızın sorunlarını açabilecekleri, bilgi alabilecekleri kendi öz örgütleridir.

Stuttgart'ta 150 bin işçi yürüdü

Soner GÜRLER

Kişilerin, toplumların, bazı ülkelerin ve bunların bazı kentlerinin tarihlerinde unutulmaz anılar, önemli günler vardır.

18 Ağustos 1907'de V.I.Lenin, bu seçkin işçi önderi, daha sonraları dünyanın ilk sosyalist devriminin yöneticisi, 2. Enternasyonal toplantısına **Stuttgart** kentinde R. Luxemburg ve Clara Zetkin'lerle katılmıştı. Bu toplantı sırasında **Clara Zetkin** ilk defa, **Rosa Luxemburg** tarafından Lenin ile tanıştırılmıştı.

Stuttgart kenti Baden Württemberg eyaletinin başkenti olması nedeniyle tanınmakta ise de, yukarıdaki örnekte olduğu gibi, ayrıca, **Hitler**'in iktidara gelişi sırasında yapılan **Genel Grev** çağrısına ilk olarak uyan fabrikaların bu kent ve çevresinde bulunması sıfatıyla da öncelikle Alman işçi hareketi içerisinde belirgin bir yer tutar. Klasik bir endüstri kenti değildir belki, fakat Mercedes gibi, SEL gibi belirli tekellerin kümeleştiği bir kenttir de.



Stuttgart'ta yapılan yürüyüşte "Arkadaşıma Sataşma" afişi sık sık yer alıyordu

Stuttgart kenti **19 ekim** cumartesi günü yine böylesine önemli bir günü yaşamaktaydı. **Alman Sendikalar Birliği** DGB' nin çağrısına uyarak meydanlara çıkılan 13 kentten biri olduğu kadar, tarihininde en yığınsal mitingini yaşıyordu.

Miting öncesi Alman Sendikalar Birliği DGB dahi katılımın 100.000 civarında olmasının beklendiğini açıklarken, eyleme katılımı biraz küçümsemiş görünüyordu. Evet, Stuttgart kenti sendikalarının çağrısına uyarak, Federal Almanya sağ koalisyon hükümetinin politikasını protesto etmek, bu gidişe dur demek için gelen **150 bin** kişi ile dolmuş, taşmıştı.

Baden Württemberg eyaletinde 14 ekim günü, Amerikan Pershing II nükleer başlıklı roketlerin alarm anında bekletildiği Heilbronn kentinde yaklaşık 1000 kişinin katılımı ve IG-Metall Bölge Başkanı Eisenmann ve DGB Eyalet Başkanı Pommerenke'nin konuşmalarıyla başlayan **Eylem Haftası** böylece Stuttgart'ta şimdilik kaydıyla sona eriyordu.

DGB-Gençlik örgütünün gazetesi ran'ın başlattığı **"Arkadaşıma sataşma"** plakat ve sloganına eylem sırasında sık sık rastlanması Alman işçi kardeşleri ile birlikte onlarla omuz omuza mücadeleye giren yabancı-işçilerin içlerini hoplatıyordu. Değişik uluslardan işçilerin kucaklaşarak, ortak istem ve çıkarlar çerçevesinde bütünleşmesi eylemin diğer özelliklerinin yanısıra, yabancı düşmanlığına karşı tavır almanın da bir ifadesi idi.

Baden Württemberg eyaletindeki bu büyük eyleme giderken, sabahın erken saatlerinde Stuttgart Radyosunun **"Hükümet çevrelerince verilen bir habere göre DGB'nin düzenlediği eylem haftasının yürüyüşleri tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştır"** haberini dinlediğimizde, henüz başlamamış bu yürüyüşlerin başarısızlıkla sonuçlandığının iddia edilmesinin kitle iletişim araçlarını ellerinde bulunduran tekellerin ve onların hükümetlerinin yığınlara karşı bir psikolojik savaş açtıklarını buna en iyi cevabın Stuttgart kentini dolduracak yığınlarca verilebileceğini düşünmüştük.

Yanılmamışız.

Yeni parti programının ve tüzüğünün taslakları kabul edildi

SBKP'nin 27. Kongresi'ne doğru

15 Ekim salı günü SBKP MK' nin Plenumu yapıldı. Plenumda: SBKP Programı'nın yeni biçim taslağı, Sovyetler Birliği'nin 12. beşyıllık plan döneminde ve 2000 yılına kadarki dönemde ekonomik ve sosyal gelişmesinin ana doğrultuları ve SBKP Tüzüğü' ndeki değişiklikler üzerinde duruldu. Bu son derece önemli belgelerin ele alındığı MK Plenumu, kuşkusuz SBKP'nin 27. Kongresi hazırlıklarında önemli bir aşamayı simgeliyor.

SBKP MK Genel Sekreteri Gorbaçov Plenumda yaptığı konuşmasında, yeniden kaleme alınan parti programı taslağıyla ilgili bölümde özetle şöyle dedi:

"....Önce, 26. Kongrenin verdiği görev üzerine hazırlanan, parti programımızın yeniden kaleme alınmış biçimi üzerinde durmak istiyorum. Programın yeni biçim taslağının hazırlanması sırasında hem teorik ve hem de politik nitelikli birçok karmaşık sorunlar ortaya çıktı. Bunlar en başta geride bıraktığımız yolun değerlendirilmesine ve ülkenin bundan sonraki gelişme perspektiflerinin belirlenmesine ilişkin sorunlardı... Kısaca, söz konusu olan, yalnız neler yapıldığının, neler başarıldığının bilançosunu yapmak değil, aynı zamanda insanlarımız yararına, dünya barışı yararına eylemlerin net ve temellendirilmiş programını hazırlamaktı.

Bu bağlamda ben dikkatlerinizi hangi konuların üzerine çekmek istiyorum? Her şeyden önce, SBKP'nin temel teorik ve politik doğrultusundaki süregenlik üzerine. Buna biz ilkesel bir önem veriyoruz. Yaşam, 3. Parti Programı'nın ana içeriğinin doğruluğunu kanıtladı. Bu programın gerçekleştirilmesi sırasında ül-



M. GORBAÇOV

kemiz, komünizm kuruculuğunun bütün alanlarında bir hayli ileri adımlar attı. 3. Programın temel teorik ve politik tezleri, yeniden kaleme alınmış biçimde de korunuyor..."

"Programla ilgili çalışmalarda biz, Parti Programı'nı oluşturma konusundaki Lenin'ci İlkelerden hareket ettik. Bu program, gerçek süreci tam olarak formüle etmeli, temel görüşleri ve politik görevleri net bir biçimde dile getirmelidir. Bu Program, hem lüzumsuz ayrıntılardan ve temelsiz hayallerden, hem de abartılmış kitabi bilgiçliklerden ve formülasyon oyunlarından arındırılmış olmalıdır. Program, Partinin hangi amaç uğrunda çaba harcadığının, niçin savaştığının net ve tam açıklanmasıdır.

SBKP MK Politik Bürosu, ele alınan belgenin bir bütün olarak, söz konusu gereklere uygun olduğu kanısındadır. Bu belge, Marksist-Leninist teoriye ve ülkede ve dünyada gelişen süreçlerin gerçekçi analizine dayanmaktadır. Bu belge ayrıca, ülkenin komünizm yolunda gelişme perspektifinden hareketle, Partinin, Sovyet devletinin ve bütün halkın çalışmalarının stratejik doğrultularının tam ve ayrıntılı niteliğini ifade etmektedir..."

"Biz kesinlikle komünizm rotasını izlemekteyiz ve bunu yaparken bilimsel komünist formasyonun iki aşaması arasında kesin bir sınır olmadığı ve olamayacağı görüşünden hareket ediyoruz. Sosyalizmi atlayarak doğrudan komünizmin bir üst aşamasına geçmek olanaklı değildir. Aynı şekilde, sosyalizmi bağımsız bir formasyon olarak görmek de yanlıştır. Sosyalizmin komünizme yükselmesini, toplumsal gelişmenin nesnel yasaları belirlemektedir..."

"Parti Programı, toplumun gelişmesinde başlıca rolün, ekonomiye ait olduğu görüşünden hareket ediyor. Partinin ekonomik stratejisi, bilimsel-teknik devrimin daha da gelişeceği gözönüne alınarak belirleniyor. Bu strateji gerçekten tarihsel dönüşümlere yöneliktir..."

"Sosyal alana programda bu kez çok daha büyük önem verilmektedir. Partimiz sosyal bakımdan güçlü bir politikaya sahip olmak zorundadır. Partimiz sosyal politikayı, ülkenin ekonomik gelişmesini hızlandırmada, yığınların çalışma alanındaki ve toplumsal -politik aktifliğinin yükseltilmesinde etkin bir araç olarak görüyor, toplumun politik istikrarının, yeni insanın oluşmasının önemli bir etmeni ve sosyalist yaşam tarzının bir ifadesi olarak ele alıyor.

Sovyet toplumunun politik sisteminin gelişmesi, halkın sosyalist özyönetiminin giderek daha tam olarak gerçekleştirilmesi konusunda, tasarıda yeralan saptamalara bile ilkesel bakımdan büyük önem vermekteyiz. Şunu özellikle vurgulamak istiyorum ki, sosyalist demokrasi her bakımdan genişletilip derinleştirilmeden, başarılı bir ilerleme sağlayamayız. Lenin, sosyalizmin yaşam gücünün başlıca kaynağı olarak, yığınların girişiminde, enerjisinde ve yaratıcılığında, onların yeni düzeni kurma görevine bilinçli ve içten yanaşmalarını görüyordu. Kısacası, sosyalizmin demokratik doğasından azami ölçüde yararlanmalı ve yaşamın gereksinimlerine yığınların yaratıcılığı temelinde yanıt vermeliyiz.

Ideolojik çalışmalar alanındaki program amaçları da sosyal -ekonomik gelişmeyi hızlandırma göreviyle sıkı sıkıya bağlıdır. İnsanlarımız Marksist-Leninist ruhta yetiştirilmeli, politik eğitim ile ideolojik etki, emekçilerin ekonomik ve sosyal görevlerin çözümüne ve devletin yönetimine giderek daha geniş çapta katılımı çalışmalarıyla bütünleştirilmelidir..."

"Programın yeni biçim taslağında, uluslararası alandaki gelişmelerin ana eğilimleri geniş ölçüde yansımaktadır. Bu gelişmeler, reel sosyalizmin konumlarının güçlenmesi, saygınlığının ve tinsel etkisinin artması, adil bir temel üzerinde yaşamın yenilenmesini isteyen halk yığınlarının oynadığı rolün büyümesi, ve bunun yanısıra, emperyalizmin gerici, saldırgan güçlerinin dünyadaki olumlu değişikliklere karşı direncinin artmasıdır. Bu gelişmeler ayrıca, sosyalist ülkelerin, dünya komünist ve işçi hareketinin, onlarca genç bağımsız devletin ve savaşa karşı, demokrasiden yana geniş hareketin barış potansiyelinin güçlenmesidir.

Çağımızda uluslararası alandaki gelişmenin genel doğrultusunu tam da bu güçlerin birlikte hareket etmesi belirlemektedir."

Holding patronları gelir vergisi ödemeyecek

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından hazırlanan ve geçtiğimiz günlerde Bakanlar Kurulu'nca onaylanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunulan yeni **"vergi yasa tasarısı"** ile, büyük sermayenin ve varlıklı sınıfların ödedikleri vergi miktarlarında önemli indirimler olacak ve buna karşılık, yeni getirilen vergilerle emekçi yığınların sırtına iki trilyon liralık bir vergi yükü daha binecek. Nitekim, Maliye Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in yaptığı açıklamaya göre, şu an 3,5 trilyon lira olan toplam vergi gelirleri, yeni yasanın uygulamaya girmesiyle 1986'da 5,5 trilyon liraya yükselecek.

Özal hükümeti'nin yeni vergi paketinde, toplumun üçte ikisinden fazlasını oluşturan işçilerin, memurların, esnaf ve zanaatkarların, küçük üreticilerin ve orta katmanların gelir vergisi oranları sabit tutulurken, varlıklı sınıfların gelir vergisi oranlarında büyük düşüşler öngörüldü ve ayrıca, holding patronları, kurumlar vergisi ödedikleri gerekçesiyle gelir vergisinden muaf tutuldu.

Örneğin, yeni vergi yasa tasarısına göre, aylık brüt geliri 40 bin lira (yıllık 480 bin lira) olanlar ile aylık geliri 83 bin lira (yıllık 1 milyon lira) arasında olanların ödeyecekleri gelir vergisi oranlarında, şimdiki uygulamaya göre hiçbir değişiklik olmayacak. Ancak, yıllık geliri 1,5 milyon liranın üzerinde olan ve giderek, gelirleri onmilyonlarla, yüzmilyonlarla ve hatta, milyarlarla anılan varlıklı kesimlerin ödeyecekleri gelir vergisi oranlarında, yüzde 6,25 ile yüzde 31,8 arasında indirim yapılacak.

Bilindiği gibi, Başbakan Turgut Özal, Türkiye TV'inde yayınlanan **"Icraatın Içinden"** adlı programda yaptığı son konuşmada, **"maaş ve ücretlerin gelir vergisi yükünü**

lendi.

Özal hükümeti'nin TBMM'ne sunduğu vergi paketi, yalnızca gelir vergisi oranlarını emekçiler zararına ve işverenlerin çıkarına değiştirmekle kalmıyor; aynı zamanda, bazı önemli tüketim malları üzerinden alınan ve yığınlar tarafından ödenen vergilerin (dolaylı vergiler) oranlarını artırarak ve ayrıca, KDV'nin kapsamını genişleterek, emekçilerin vergi yükünün daha da ağırlaştırılması amaçlanıyor. Örneğin, yeni yasa tasarısına göre, başta akaryakıt ve tekel maddeleri olmak üzere, önemli temel maddelerden alınan **tüketim vergisi"** oranları yüzde 50'lere varan miktarlarda artırılacak ve artan vergi oranları, iğneden ipliğe tüketim maddelerinin fiyatlarına yansıyacak ve böylece, bu yeni **"vergi paketi"**nin bütün yükü yığınların sırtına bindirilecek.

Ayrıca, yeni vergi paketi ile hem KDV'nin kapsamı genişletilecek ve hem de, çok daha önemlisi, yüzde 10 oranındaki KDV yeni uygulama ile parakende satılan bütün malların fiyatlarının içinde yeralacak ve böylece, tüketici fatura alsa da almasa da, bu vergiyi ödemek zorunda kalacak. Maliye Bakanı'nın yaptığı açıklamaya göre, KDV'deki bu yeni uygulama, tüketiciye 750 milyar liralık ek yük getirecek. Bunların yanısıra, yeni vergi paketi ile emlak vergisi, resim harç ve benzeri adlar adı altında alınan bütün vergilerin oranlarında da önemli artışlar öngörülüyor.

Özal'dan memurlara bir darbe daha

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunulan 1986 Yılı Bütçe Yasa Tasarısı'yla, memur maaşları yeniden belirlendi ve Özal Hükümeti, 1986 maaş zamlarını enflasyon oranının çok altında tutarak memurlara bir darbe daha vurdu. Yeni uygulamaya göre, memur maaşlarına esas olan katsayı 1 Ocak 1986 tarihinde 49'dan 56'ya ve 1 Temmuz 1986 tarihinde de 62'ye yükseltilecek ve böylece, memur maaşları yüzde 23,7 oranında artırılmış olacak. Yıllık enflasyon oranının yüzde 45,7 olduğu bir ortamda, maaş zammının yüzde 23,7 olarak belirlenmesi sonucu, bir milyon dolayındaki memur kitlesinin satınalma gücü 1986 yılında da önemli miktarda gerilemiş olacak.

Öte yandan, Başbakan Turgut Özal, maaş zamlarını açıklarken yine büyük bir yalan daha söyleyerek, 1986 yılı maaş zamlarının yüzde 31,2 olduğunu öne sürdü. Özal'a göre, ocak ayında katsayı 49'dan 56'ya çıktığında, maaşlar yüzde 16,2 ve temmuz'da 62'ye çıktığında da, yüzde 15 artacak ve böylece, memur maaşları yüzde 31,2 oranında artırılmış olacak... Oysa, katsayı Ocak'da 49'dan 62'ye çıkmayacağı için, ilk altı aylık artış yüzde 16,2'de kalacak ve yüzde 31,2'lik artış, yılın ikinci yarısından itibaren uygulanmaya başlanacak ve böylece, yıllık ortalama memur maaşları yüzde 23,7 oranında artmış olacak.

1986 bütçesinin içeriği belli oldu: Borç ödeme ve silahlanma bütçesi

Bütçe açığı 2 trilyon 50 milyar lira

Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin, 15 Ekim 1985 tarihinde bir basın toplantısı yaparak, 1986 yılı bütçesinin gelir ve harcama kalemlerini açıkladı. Yapılan açıklamaya göre, 7 trilyon 100 milyar lira olarak öngörülen 1986 yılı bütçesinde, önceki yıllara oranla sosyal içerikli harcamalar ile yatırım harcamaları önemli oranda geriletildi ve buna karşılık, askeri harcamalar ile iç ve dış borç ödemelerinin bütçe içindeki payında büyük artışlar oldu.

Nitekim, Maliye ve Gümrük Bakanı'nın yaptığı açıklamaya göre, 1986 yılı bütçesinden askeri harcamalarla, iç ve dış borç ödemelerine 3 trilyon 78 milyar lira ayrıldı. Bu miktar, 1986 yılı toplam bütçe harcamalarının yüzde 43,4'ünü oluşturdu ve böylece, bu iki kalemin bütçe içindeki payı birkaç yıl öncesine oranla yaklaşık iki kat artırılmış oldu. Örneğin, 1981 yılı bütçesinden askeri harcamalar ile iç ve dış borç ödemelerine ayrılan paranın miktarı 364 milyar liraydı ve bu miktar, toplam bütçe harcamalarının yüzde 23'ünü oluşturuyordu.

● Işadamlarımız Türkiye'de "Silah" üretecek.



1986 yılı bütçesine göre, önümüzdeki yıl devlet bütçesinden 1 trilyon 550 milyar lira iç ve dış borç ödenecek. Bu miktar toplam bütçe harcamalarının yaklaşık yüzde 22'sini oluşturuyor. Oysa, iç ve dış borç ödemelerinin bütçe içindeki payı, bundan birkaç yıl öncesine kadar yüzde 5'i geçmiyordu. Örneğin, 1981 yılı bütçesinden ödenen iç ve dış borçların toplamı 66 milyar liraydı ve bu miktar, bütçenin yüzde 4,2'sini oluşturuyordu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan 1986 yılı bütçesine göre, önümüzdeki yıl 1 trilyon 528 milyar liralık askeri harcama yapılacak. Bu miktar, 1986 yılı bütçe harcamalarının yaklaşık yüzde 22'sini oluşturuyor. 1981 yılı bütçesinden yapılan askeri harcamaların miktarı, 298 milyar liraydı ve bu, bütçe harcamalarının yüzde 19'unu oluşturuyordu.

Yatırımlar en düşük düzeyde

Bütçenin yapısında yapılan önemli değişikliklerle, askeri harcamaların iç ve dış borç ödemeleri ile holdinglere teşvik fonlarının bütçe içindeki payının, son beş yıl içinde yaklaşık iki kat artması, yatırımların ve sosyal içerikli harcamaların büyük miktarlarda gerilemesine neden oldu. Örneğin, 7 trilyon 100 milyar lira olarak öngörülen 1986 yılı bütçesinden, yatırım harcamaları için 1 trilyon 160 milyar liralık ödenek ayrıldı ve böylece, kamu yatırımlarının bütçe içinde payı yüzde 16'ya geriletilerek, yatırımla en düşük düzeye indirildi.

Bilindiği gibi, yatırımların bütçe içindeki payı, 1978 yılında yüzde 31 iken, bu miktar 1981 ve 1982 yıllarında yüzde 24'e, 1983 yılında yüzde 21'e ve 1985 yılında da, yüzde 18'e kadar geriletilmişti. Aynı şekilde, 1986 bütçesinde yeralan bütün sosyal içerikli harcamalar, birkaç yıl öncesine oranla önemli miktarlarda geriletildi. Örneğin, 1982 yılına göre 1986'da, milli eğitim harcamalarının bütçe içindeki payı yüzde 11'den yüzde 8'e ve sağlık hizmetlerine ayrılan ödeneklerin payı, yüzde 4'den yüzde 2'ye indirildi. 50 milyon kişinin yaşadığı Türkiye'de, 1986 yılı bütçesine sağlık hizmetleri için 193 milyar lira konuldu ve böylece, yılda kişi başına 3 bin 860 liralık sağlık harcaması öngörüldü.

Bütçe açığı büyüyor

Ancak, Özal hükümeti, 1986 yılı bütçesini hazırlarken yeni bir yöntem geliştirdi ve devlet bütçesinden ödenmesi gereken iç ve dış borçları, harcama kalemleri dışında tutarak bütçe açığını gerçek olanın çok altında gösterdi. Oysa, Özal hükümetinin 7 trilyon 100 milyar lira olarak öngördüğü bütçe harcamalarına, 1 trilyon 550 milyar liralık iç ve dış borç ödemeleri eklendiğinde, 1986 yılı toplam bütçe harcamaları 8 trilyon 650 milyar lira olacak ve böylece, önümüzdeki yıl bütçe açığı 2 trilyon 50 milyar liraya tırmanacak.

Holding patronları altın yıl yaşarken, 30 bin işçi sokağa atıldı.

Kârlar ve işten çıkarmalar rekor düzeyde

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi

Bu olgu, enflasyon oranı dikkate alındığında,

Elmalar ve armutlar

Özlem ÖZGÜR

ELMA ile armutların, aynı kefeye konamayacağı ve bunların, alt alta konarak toplanamayacağı, arimetriğin ABC'sidir, bu ve benzeri kurallar, insanoğluna ilk mektebin başlarında öğretilir. **"Söylenecek yalan bulamayınca, ancak doğruyu söyleyebilen"** Özal ve ekibi, artık elmalarla armutları alt alta koyarak işlem yapmaya başlamış ve yalanı, aritmetiğin basit temel işlemlerine kadar yaygınlaştırmışlardır.

ÖRNEK verelim. Özal hükümeti, memur maaşlarına esas olan katsayıyı 1986 yılının ilk altı ayı için 49'dan 56'ya yükseltti. Bu, ocak-haziran döneminde, memur maaşlarında yüzde

yaptığı son konuşmada, **"maaş ve ücretlerin gelir vergisi yükünü yüzde 38'e indirdik"** diyerek büyük bir yalan daha söylemiş ve getirilmek istenen yeni vergi yüküne, bir kılıf uydurmaya kalkmıştı. Ancak, Turgut Özal'ın konuşmasından birkaç gün sonra, 1984 yılı vergi gelirlerinin kesin sonuçları yayınlandı ve Başbakan'ın, bir büyük yalanı daha açığa çıktı.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın verilerine göre, 1984 yılında tahsil edilen toplam 1 trilyon 100 milyar liralık gelir vergisinin 825 milyar lirasını maaş ve ücretliler ve geri kalan, 275 milyar lirasını işverenler ödedi ve böylece, geçtiğimiz yılki toplam gelir vergisinin yüzde 75'i maaş ve ücretliler tarafından ödenmiş oldu. Dahası, ilgili veriler, işverenlerin ve holding patronlarının, ödedikleri gelir ve kurumlar vergisi miktarının yaklaşık iki kat fazlası vergi kaçırdıklarını gösteriyor. Nitekim, işverenlerin 1984 yılında 275 milyar lirası gelir ve 220 milyar lirası kurumlar vergisi olmak üzere ödedikleri toplam 495 milyar liralık vergiye karşılık, 862 milyar lira tutarında vergi kaçırdıkları belir-

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun satışları, bir önceki yıla oranla, 1984 yılında yüzde 75 dolayında artış gösterdi.

Türkiye ekonomisinin köprü başlarını elinde tutan 500 büyük sanayi kuruluşunun, 1984 yılına ilişkin faaliyet sonuçları 15 Ekim 1985 tarihinde açıklandı. Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) yaptığı açıklama, Türkiye'de faaliyette bulunan çokuluslu tekellerin ve holding patronlarının, 1984 yılında yeni bir **"altın yıl"** daha yaşarken, geçtiğimiz yıl içinde, işçi sınıfının büyük kayıplara uğradığını gösteriyor.

ISO'nun **"Türkiye'nin 500 Büyük Firması"** adlı araştırmasına göre, bir önceki yıla oranla, bu kuruluşların 1984 yılında gerçekleştirdikleri satış miktarı yüzde 75 artarak, 5,6 trilyon liradan 9,8 trilyon liraya yükseldi. Bu olgu, geçtiğimiz yılın yüzde 52'lik enflasyon oranı dikkate alındığında Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun satışlarının, bir önceki yıla oranla, 1984'de gerçek anlamda (sabit fiyatlarla) yüzde 16 dolayında arttığını gösteriyor.

Daha önemlisi, ISO'nun verileri, asıl patlamanın satış miktarlarında değil, kâr oranlarında olduğunu gösteriyor. ISO'nun araştırmasına göre, bir önceki yıla oranla, Türkiye'nin 500 büyük işletmesinin kârı, 316 milyar liradan 655 milyar liraya yükseldi ve böylece, bu kuruluşların kârları yüzde 107 oranında artmış oldu. Bu olgu, enflasyon oranı dikkate alındığında, Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun kârlarının, bir önceki yıla oranla yüzde 37 dolayında arttığını gösteriyor.

ISO'nun araştırması, holding patronlarının yeni bir **"altın yıl"** yaşarken, bu kuruluşlarda çalışan işçilerin ciddi kayıplara uğradığını gösteriyor. ISO'nun **"Türkiye'nin 500 Büyük Firması"** araştırmasına göre, bu kuruluşlarda çalışan işçi sayısı, 1983 yılında 627 bin kişi iken, 1984 yılında 598 bin kişiye indi ve böylece, geçtiğimiz yıl içinde 29 bin kişi sokağa atılmış oldu.

Türkiye'nin en büyük 500 işletmesine ilişkin veriler, geçtiğimiz yıl içinde de, gerçek işçi ücretlerinin büyük oranda geriletildiğini ortaya koyuyor. Nitekim, ISO'nun araştırmasına göre, geçtiğimiz yıl, bu kuruluşlarda çalışan işçilerin ücretleri, bir önceki yıla oranla brüt olarak yüzde 35,7 dolayında arttı ve böylece, yüzde 52'lik enflasyon oranı dikkate alındığında, gerçek ücretler yüzde 11 oranında geriletilmiş oldu.

ISO'nun araştırmasının sonuçları, aynı zamanda, Türkiye'deki yüksek enflasyonun kaynaklandığı noktalardan birisinin aşırı **"tekel kârları"** olduğunu ortaya koydu ve örneğin, **Cumhuriyet** gazetesi, ekonomi uzmanlarına dayanarak verdiği haberde, **"500 büyük sanayi firmasının yüzde 75 artan cirou ve yüzde 107 artan kârı, enflasyonun neden devam ettiği ve kimlere yaradığı sorularına en anlamlı cevaplardan birini veriyor"** başlığını kullandı.

Türkiye'nin en büyük 25 sanayi kuruluşu
(Milyon lira olarak)

	1984 yılı satışları	**1984 yılı kârları**
1) Unilever	55,524	1,443
2) Arçelik A.Ş.	53,996	4,440
3) Aksa A.Ş.	52,209	1,294
4) Tofaş A.Ş.	52,453	6,313
5) Türk Traktör A.Ş.	48,780	1,042
6) Sasa A.Ş.	48,153	1,922
7)Oyak-Reno A.Ş.	46,700	2,900
8) Bağfaş A.Ş.	46,182	3,505
9) Rabak A.Ş.	45,979	1,115
10) Lassa A.Ş.	46,043	4,496
11) Uzel A.Ş.	44,932	5,362
12) Metaş A.Ş.	42,433	1,219
13) Aygaz A.Ş.	42,129	1,113
14) Çukurova El, A.Ş.	39,353	5,442
15) Bekoteknik A.Ş.	39,413	5,861
16) Gübre Fab. A.Ş.	38,308	1,970
17) Telra TV A.Ş.	36,710	2,005
18) Otomarsan A.Ş.	34,613	2,784
19) Çolakoğlu Met. A.Ş.	31,670	2,348
20) Kordsa A.Ş.	31,945	4,341
21) Alarko A.Ş.	31,814	3,573
22) Chrysler A.Ş.	30,728	1,917
23) BMC A.Ş.	30,344	370
24) Türk Pirelli	27,311	4,817
25) Marsa A.Ş.	26,627	5,189

Açıklama: Virgülden önceki rakamları, milyar lira olarak okuyunuz. Örneğin, birinci sırada yeralan Unilever'in toplam satışı 55 milyar 524 milyon ve kârı, 1 milyar 443 milyon.

seltti. Bu, ocak-haziran döneminde, memur maaşlarında yüzde 16,2'lik bir artış demektir. Bir başka deyişle, yılbaşında ortalama bir memurun aylık maaşına 100 dersek; 1986'nın ilk yarısında, bu memurun eline ayda 116 lira 20 kuruş geçecektir.

TEMMUZ ayı başından itibaren, katsayı 56'dan 62'ye yükselecektir. Bu, bir yıl öncesine oranla, yılın ikinci yarısı için, memur maaşlarında yüzde 31,2'lik bir artış demektir. Bir başka deyişle, bir önceki yıla oranla, memurlar maaşlarını 1986'nın ilk yarısında yüzde 16,2 ve ikinci yarısına da, yüzde 31,2 zamlı alacaklardır.

AÇIKTIR ki, 1986 yılının bütünündeki ortalama maaş zammına varmak için, yüksek matematik bilmeye gerek yoktur ve yapılması gereken, basit bir toplama ve basit bir bölme işlemidir. Yani, yılın her iki yarısı için farklı maaş artış oranları olan yüzde 16,2 ile yüzde 31,2'yi alt alta koyup toplamak ve çıkan rakamı ikiye bölmek ve bu işlemin sonunda da, 1986 yılı memur maaşlarındaki artışın yüzde 23,7 olduğunu görmek...

ÖZAL'ın hesabı ise, başkadır. Özal, 1986'nın ilk yarısındaki yüzde 16,2'lik artışı yok saymış ve o, yalnızca yılın ikinci yarısındaki artışı dikkate alarak, milyonların gözünün içine baka baka, memur maaşlarını yüzde 31,2 oranında artırdık diyebilmiştir.

BİR başka örnek daha verelim. TBMM'ne sunulan bütçe tasarısına göre, borç ödemeleri dışında, 1986 yılı bütçe giderlerinin tutarı 7 trilyon 100 milyar liradır. Ayrıca, yıl içinde devlet bütçesinden 1 trilyon 550 milyar lira iç ve dış borç ödenecek ve böylece, toplam bütçe harcamaları 8 trilyon 650 milyar lira olacaktır.

BÜTÇE yasa tasarısında öngörülen toplam devlet gelirleri ise, 6 trilyon 600 milyar liradır. Çok açıktır ki, toplam bütçe harcamaları ile bütçe gelirleri arasındaki olumsuz fark bütçe açığıdır ve ilgili rakamlar, 1986 yılı bütçe açığının 2 trilyon 50 milyar lira olduğunu göstermektedir.

AMA Özal'ın hesabı yine başkadır. Özal ve ekibi, bırakalım Türkiye'yi, dünyada hiç örneği görülmemiş yeni bir yöntem geliştirerek, iç ve dış borç ödemelerini bütçe gider kalemlerinin içinde göstermemiş ve bir aritmatik **"cambazlığı"** ile, bütçe açığını 1 trilyon 550 milyar lira küçültüvermiştir.

ÖZAL ve ekibinin, hızla yaygınlaşan bu üslubu, yalnızca basit aritmatik hesapları ve ekonominin en anlaşılır göstergeleriyle sınırlı değildir. Ve bugün, Türkiye'de yaşanan en somut, en anlaşılır konularda bile, Özal ve ekibine en küçük bir doğruyu kabullendirmek mümkün değildir.

ÖZAL yine milyonların gözünün içine baka baka, Türkiye'de iştençıkarma diye önemli bir olay yoktur diyor. O, 1984 yılında işçilerin gerçek ücretlerinin yükseldiğini söylüyor ve bu konuda, nereden aldığı belirsiz rakamlar veriyor.

ÖZAL'ın bu sözlerinin ardından, Türkiye'nin 500 büyük işletmesinin 1984 yılı faaliyet sonuçları açıklanıyor. Işverenler, burada açıkça gerçek ücretleri yüzde 11 gerilettik ve ayrıca, 29 bin işçinin işine de son verdik diyor...

ÖZAL maaş ve ücretlilerin, gelir vergisi yükünün yüzde 38'e indirildiğini söylüyor! Ardından, Maliye Bakanlığı'nın 1984 yılı verileri yayınlanıyor ve bu veriler, maaş ve ücretlilerin gelir vergisi yükünün yüzde 75 olduğunu gösteriyor.

DENİLECEKTİR ki, yalan söylenir ama, bu kadarı da olur mu? Olur... Yine denilecektir ki, bir insan ne kadar yalancı da olsa, yalanın da bir sınırı yok mudur? Bunlar için yoktur... Bir insan ne kadar yalancı olursa olsun, azıcık da olsa yüzünün kızarması ve utanması, doğanın insanoğluna verdiği ortak bir özellik değil midir? Bunlar için değildir... Çünkü, bu özellik, çağdaş dünyada, bütün faşist kadrolar için ortak bir olgudur ve onların, zorbalık ve yalandan başka kullanacak bir başka silahları yoktur.

KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KISA...KIS

Enflasyonda en pahalı eylül yaşandı

Devlet Istatistik Enstitüsü'nün (DIE) açıkladığı Eylül ayına ilişkin fiyat göstergeleri **"son yılların en pahalı Eylül'ünün"** yaşandığına işaret ederken, Hazine Müsteşarlığı'nın endeksleri de **"enflasyondaki yavaşlama"**'nın bir kez daha lafla kaldığını ortaya koydu.

DIE'nin verilerine göre, Eylül ayında Türkiye çapında tüketici fiyatları yüzde 4,7; Istanbul'da yüzde 5 ve Ankara'da yüzde 5,1 oranında artış gösterdi. Bir yıllık tüketici fiyatlarındaki artış ise, yüzde 46,7 olarak gerçekleşti. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın endekslerine göre, Eylül'de toptan eşya fiyatları yüzde 3,8 oranında arttı ve yıllık enflasyon oranı da yüzde 43,5 olarak gerçekleşti. Bilindiği gibi, geçtiğimiz yılın Eylül ayında, tüketici fiyatları yüzde 2,1 ve toptan eşya fiyatları da, yüzde 2,9 oranında artış göstermişti.

Hayali dışsatımda yeni bir patlama!

Holdinglerin birbirini ihbar etmeleri ve bazı maliye müfettişlerinin konuyu basına sızdırmaları sonucu, **"hayali dışsatım"** olayı yeni boyutlar kazandı ve Türkiye'nin en büyük holdinglerinin, **"hayali dışsatım"** yoluyla yasalara aykırı olarak, devletten onmilyarlarca lira **"teşvik"** aldıkları ortaya çıktı. Maliye Bakanlığı müfettişlerinin basına sızdırdıkları habere göre, Türkiye'nin önde gelen altı büyük holdinginin **"hayali dışsatım"** yaptığı ve bu yolla, bu kuruluşların yasalara aykırı olarak devletten **"dışsatımı teşvik"** adı altında 40 milyar lira destek aldıkları belirlendi.

Yapılan açıklamada, ilgili **"hayali dışsatım"** olayını gerçekleştiren kuruluşların Doğuş Grubu'na bağlı Imeks, Yaşar Holding'e ait Yaşar Dış Ticaret, ECA Grubu'ndan Eksal Dış Ticaret, Tekfen Holding'e bağlı Tekfen Dış Ticaret, Süzer Holding'e ait Süzer Dış Ticaret ve Anadolu Endüstri Holding'e bağlı Anadolu Eksport adlı firmalar olduğu belirtildi.

Holdinglere 43 milyarlık hediye

Içinde bulunduğumuz yılın Ocak-Eylül dönemini kapsayan dokuz aylık sürede, yalnızca Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'ndan dışsatımcı holdinglere **"dışsatımı teşvik"** adı altında 43 milyar 308 milyon lira aktarıldığı belirtildi. Bilindiği gibi, **"Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu"** banka kredisi kullananlardan alınan faizlerden yapılan yüzde 7,5 oranındaki kesintilerden oluşuyor ve bu fonda toplanan paralar da, **"dışsatımı teşvik"** adı altında dışsatımcı holdinglere aktarılıyor.

Merkez Bankası'nın verilerine göre, 1985 yılının Ocak-Eylül dönemini kapsayan dokuz aylık sürede, bankalar tarafından verilen kredilerden alınan faiz miktarı 577 milyar 450 milyon lira olarak gerçekleşti. Toplam 577 milyar 450 milyon liralık faizlerin yüzde 7,5'unu oluşturan 43 milyar 308 milyon lira **"Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu"** aracılığı ile **"teşvik"** olarak holdinglere aktarıldı.

Güney Afrika'da ırkçı rejim geriye doğru sayarken...

Oğlumla övünüyorum

Benjamin Moloise 30 yaşındaydı, ozandı, yurtseverdi. Irkçılığın yıkılması için Afrika Ulusal Kongresi (ANC) saflarında canıyla başıyla döğüşüyordu. Bu gencecik insan, dünya kamuoyundan yükselen tüm protestolara karşın 18 ekim günü sabaha karşı Pretoria'da asıldı. Asılmasından bir gün önce ırkçı yönetimden en ufak bir merhamet beklemeyen **Moloise**' nin görmüş geçirmiş anası, oğluyla övündüğünü söyleyerek gazetecilere onun son sözlerini iletti. Şöyle demişti **Moloise: "Birgün Güney Afrika'yı siyah derililer yönetecek. Tüm savaşanlar ve bu uğurda savaşırken ölenler özgürlük için öldüler. Bütün dünyanın bunu bilmesini istiyorum."**



30 yaşında asılan MOLOISE'nin yiğit anası da direniyor.

Moloise haklıydı. Irkçı rejim onu, hiçbir kanıt göstermeksizin bir polisi öldürmekle suçlamıştı. Ama onun asıldığı gün ve ardından gelen günlerde Pretoria'da ırkçı rejimin polisleri siyah derili halkın üzerine kurşun yağdırdı. Ölenlerin yaşları 11, 16, 18'di. Özgür Afrika'yı yaşayamadan ölen çocuklardı onlar... Güney Afrika'da kavga temmuzdan buyana süren sıkıyönetime, olağanüstü teröre rağmen büyüyor, şiddetleniyordu. Hem de genişleyerek, çeşitli dinlerden kabilelerden insanları biraraya getirerek, ülkenin çeşitli bölgelerine yayılarak... Ve 18 ekim günü **Moloise**' nin darağacından yükselen **zafer bizim olacak"** sözleri Güney Afrika'da ve dünyada yüzbinleri ayağa kaldırdı.

40 yıl önce Güney Afrika'da ırkçılığın tohumlarını ekenler, onu kırk yıldır koruyup güçlendirenler, toplumda yarattıkları düşmanlık çukurlarının içine birgün mutlaka kendilerinin düşeceğini herhalde hiç hesaplamamışlardı. Işte bugün bunca yılların ezilmişliği, yılların birikmiş kin ve acıları, genç dulların, anaların gözyaşları, küçücük yetimlerin özlemleri, oluk oluk akan ter ve kan, ve hepsinin üzerinde de insanca yaşama özlemi, insan sayılma isteği, kararlı ve örgütlü güce dönüştü. Ve şimdi bu güç, kara Afrika'nın haklılığından doğan güç, dünyamızdaki son ırkçı rejimin temellerini sarsıyor.

Artık Güney Afrika'da inisiyati-

beyazların önemli bir kısmı **Botha'** nın **"kozmetik"** reformlarıyla ülkede istikrarın sağlanamayacağını görüyor. Çünkü istediği zaman, örgütlendiği zaman silahların beyaz azınlığın refahına ne denli bir darbe indirebilecekleri iyice açığa çıkmış durumda. Madencilerin bahar aylarındaki grevleri kapitalistlere 12 milyon dolara maloldu. Beyazların sahip olduğu dükkanlardan alışveriş etmeme eylemi yalnızca Port Elizabeth bölgesindeki parakende satışları yüzde 35 oranında düşürdü. Şimdi dükkan sahipleri de sıkıyönetimin kaldırılmasını talep ediyor.

Güney Afrika'da siyahların güçlenen mücadelesi beyazlar arasında zaten varolan bazı çelişkileri arttırdı, daha da karmaşık hale getirdi. Büyük toprak sahiplerinden farklı olarak herzaman siyah işgücünün daha etkin bir biçimde sömürülmesinden yana tavır almış olan büyük işletme sahipleri bazı reformlarla Güney Afrika'ya **"normal"** bir kapitalist ülke görünümünün verilmesinden yanaydılar. Bu çevreler zamanın ırkçılık aleyhine geliştiğinin, bu rejimin böyle sürdürülmesinin kendi çıkarlarına da hizmet etmeyeceğinin farkındaydılar. Şimdi ise karaderilinin güçlenen mücadelesi karşısında, **"ırkçılık sürdüğü takdirde bu ülkede hür teşebbüs olmaz"** şeklinde açıklamalarda bulunuyorlar. Geçtiğimiz haftalarda bu talep, Güney Afrika şirketlerinin 91 yöneticisinin ülke gazetelerine verdiği ırkçılığın kaldırılmasını ve siyahlarla yönetimi paylaşma görüşmelerinin başlatıl-

gittikçe hayal haline geliyor.

Ekonomik durumun gittikçe kötüleşmesi ise beyazlar arasındaki ayrışmayı, ırkçı rejime karşı duyulan güvensizliği büsbütün arttırıyor. Güney Afrika'da işsizlik şimdi birçok beyaz Afrikalı için de sorun. Işsizlik, gelecekten güvenini yitirme iş pazarına yansıyor. Mülk fiyatları düşüyor, bankaların kasaları boşalırken Güney Afrika parasının değeri hızlı bir düşüş gösteriyor. Pekçok kişi paralarını dışarıya göndermeye ve fırsat buldukларında kendileri de dışarıya göç etmeye başlıyor.

Ve bütün bunlar, dünya demok-



Benjamin MOLOISE

ratik kamuoyundan yükselen protestolar ile de birleşerek ırkçı rejimi yalnızlaştırıyor, son günlerini yakınlaştırıyor. **Botha** yönetimi bugün, birtakım ağız değiştirmelere rağmen yine de ABD ve NATO ülkelerinden gördüğü destekle ayakta duruyor. Güney Afrika'da en fazla yatırım sahibi olan Ingiltere, ABD ve Federal Almanya gibi ülkeler Güney Afrika'ya olan tüm kredileri kesmiş, yatırımları durdurmuş ve ekonomik alanda ciddi yaptırımlara girişmiş değiller. **Botha**'ya sözümona reform yapmasını önermekle birlikte ırkçı rejimle **"yapıcı işbirliğine"** tam anlamıyla son vermemişlerdir. Bu nedenle de akıtılan kanların işlenen cinayetlerin sorumluluğunu paylaşmaktadırlar.



İlk müslüman astronot da barışı savundu

Islam ülkeleri Teknoloji Koordinasyon Konferansına katılmak üzere Istanbul'a gelen Suudi Prens Sultan Bin Sal-

Papandreou'nun ekonomik önlemlerini yüzbinler protesto etti

Yunanistan'da 24 saatlik genel grev!

21 Ekim'de Yunanistan'da doktorlar ve hastane personelinden taksi şoförlerine kadar toplumun çeşitli kesimlerinden yüzbinlerce kişinin katıldığı 24 saatlik genel grev ile **Papandreou** hükümetinin ekonomik önlemler paketi protesto edildi. Grev süresince Olimpik Havayollarının tüm uçuşları iptal edildi.

Genel grev çeşitli sendikal birlikler ve iş çevreleri tarafından ortaklaşa düzenlenirken, hükümetle anlaşmayı öngören ve onun denetimi altındaki Işçi Federasyonu tarafından desteklenmedi. Grev, Atina, Selanik ve büyüklü küçüklü 23 kadar yerleşim merkezinde etkili oldu. Greve katılanlar Atina'da yaptıkları bir gösteri ile hükümetin önlemlerine "hayır" dediler. Bu arada **Papandreou**'nun önlemlerine karşı çıkan sekiz sendika liderinin PASOK'dan ihraç edildiği, bunların üçünün ise Merkez Komitesi üyesi olduğu bildiriliyor.

Papandreou'nun 11 Ekim günü ilan ettiği önlemler paketinde ücret artışlarının ciddi bir biçimde sınırlandırılması, ithalatın kısıtlanması, yeni vergiler konması ve drahminin yüzde 15 oranında düşürülmesi yeralıyor.

Yunanistan'da, bütçe açığı Temmuz ayı sonunda 2 milyar dolara ulaşmış durumda; dış borçlar 20 milyar dolar civarında ve 400 bin kişi işsiz. Papandreou yönetimi ise, bağımlı kapitalist sistemin ve onun krizinin doğurduğu bu sorunları bütün yükü çalışanların sırtına bindirerek aşmayı planlıyor. Yunanistan Komünist Partisi'nin görüşüne göre bu önlemler Ortak Pazar, IMF ve Yunanistan'daki büyük endüstri sahiplerinin istemleri doğrultusunda.

Hükümetin ekonomik önlem paketi geniş protestolarla karşılaşırken bugünlerde **Papandreou**' nun uluslararası finans çevrelerinde itibar kazanmak amacıyla ABD ile ilişkilerini iyileştirmeye çalışması da dikkat çekiyor. "New York Times" gazetesinin verdiği



A. PAPANDREOU

bazı bilgilere göre şimdiye dek partisine ve kamuoyuna 1988'e kadar ABD üslerini kapatacağını açıklamış olan PASOK liderinin bu sözü tutmaya niyeti olmadığı görülüyor. Geçtiğimiz ay yapılan Merkez Komitesi toplantısında **Papandreou'nun, "Yunanistan'ın ABD üslerini hemen kapatacağını, NATO'dan ve Ortak Pazar'dan çekileceğini düşünenler bulutlarda gezenlerdir"** dediği bildiriliyor.

Şeçim sonuçları yeni olanaklar doğuracak mı?

Portekiz halkı Soares'e iyi bir ders verdi

Portekiz'de, Lizbon'lu bir sosyoloğun sonuçlarını "adeta deprem" diye nitelendirdiği 6 Ekim parlamento seçimlerinde **Portekiz Sosyalist Partisi** oy oranını yüzde 36'dan yüzde 21'e düşürerek tarihindeki en ağır yenilgiye uğradı. Bu sonuç halkın yıllardır çözüm bekleyen sorunlarını yanıtsız bırakan, demokrasiyi ve ulusal bağımsızlığı tehlikeye sokan, 1974 devriminin kazanımlarını büsbütün budayan **Soares** hükümetinin politikasını yığınların protestosu oldu. Sosyalistlerin ağır yenilgisi Ocak ayında yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde seçilmeyi bekleyen **Soares**'in bu hayaline de gölge düşürdü.

10 milyon nüfuslu ülkede 700 bin kişi işsizdi; 150 bin işçi 1.5 yıldır maaşlarını alamadan çalışmaktaydılar. Gerçek ücretler son iki yılda yüzde 17 düşmüştü. Hatırlanacağı gibi **Soares** hükümeti geçtiğimiz Haziran ayında ülkenin zaten geri olan tarımını, balıkçılığını, küçük ve orta boy endüstri işletmelerini büsbütün yıkıma uğratacak olan Ortak Pazar'a katılma anlaşmasını da imzalamıştı.

Son 11 yılda 16 hükümet değişikliğinin yaşandığı Portekiz'de kısa ömürlü burjuva koalisyonların ülke sorunlarına hiçbir çözüm getirememesinin yığınlarda yarattığı umutsuzluk son seçimlere de yansıdı. Seçmenlerin dörtte bi-

vaco de Silva da ülkeyi ekonomik felaketten kurtarma vaadleriyle sürdürdüğü "rock" müzikli seçim kampanyası sırasında yeni bir parti görünümünü vermeyi ve oy oranını bir miktar arttırmayı sağlayabildi.

Bir süre önce kurulmuş olan ve ilk kez seçimlere katılan **Demokratik Yenileme Partisi (PRD)** ise yüzde 18 oranında oy alarak sağ partilerin bir koalisyon hükümeti kurma olanağını daraltan bir olgu olarak ortaya çıktı. 1976'dan bu yana kendisini güvenilir bir lider olarak tanıtan Cumhur başkanı **R. Eanes**'in yöneteceği belirtilen bu parti, içinde orta ve ortanın solu diye nitelendirilebilecek

yozlaşmaya, toplumda yaygınlaşan rüşvete, ekonomik çöküntüye karşı daha sağlam temellere dayalı bir politik yaşam temasını işleyen **PRD**, ulusal gelişmeden, tekellerin gücünün kırılmasından ve ücretlerin yükseltilmesinden yana bir politikayı destekleyeceğini belirtti.

Demokrasi güçleri açısından olumlu

Seçimlerden sonra bir açıklama yapan Portekiz Komünist Partisi sonuçları demokrasi güçleri açısından olumlu olarak değerlendirdi. Yeni bir sağ koalisyon hükümetinin kurulmasını güçleşti-

doğan güç, dünyamızdaki son ırkçı rejimin temellerini sarsıyor.

Artık Güney Afrika'da inisiyatifin ırkçı yönetimin elinde olmadığı söylenebilir. **Botha**'nın ayakları kaymaya başladı. **Bohta** yıllardır kazdığı çukura tüm araç-gereciyle, sistemi de bütünüyle sürükleyerek mi gidecek? Siyah çoğunluk böyle bir **"son"** için hazırlanıyor. Nobel barış ödülü sahibi rahip **Desmond Tutu, "artık"** diyor **"ırkçı rejimin önümüze attığı kırıntılarla yetinemeyiz, ırkçılık tamamen kaldırılmalı, eşit siyasi haklarımız olmalıdır."** Siyah çoğunluk on yıldan daha kısa bir süre içinde çoğunluğun yönetimini hedefliyor. Bu gerçeği artık kimi emperyalist güçler, Güney Afrika'daki beyazlar, tekellerin sözcüleri, patron örgütleri de görmeye başlıyorlar. Ağız değiştirmeler, Reagan'ın bile göstermelik bazı yaptırımlara kalkışması, değişen ve ilerde daha da değişebilecek bir durum karşısında şimdiden bazı alternatif arayışlarına işaret ediyor.

Bugün Güney Afrika'da **Botha**'nın ırk ayrımını sürdürerek **"barışçıl, zengin ve istikrarlı bir toplum"** yaratma propagandasıyla beyaz azınlığı kaldırması zor. Artık

nlmasını ve siyahlarla yönetimi paylaşma görüşmelerinin başlatılmasını öneren tam sayfa bir ilanda da dile getirildi. Ayrıca, Güney Afrika'daki beş sanayi odasının temsilcileri eylül ayı ortalarında Birleşmiş Milletler Komisyonu'nda söz alarak, sıkıyönetimin kaldırılmasını, siyah derililere de eşitlik temelinde seçme ve seçilme hakkı verilmesini istediler. Hatırlanacağı gibi yine eylül ayı içinde, Güney Afrika'daki Ingiliz-Amerikan dev maden şirketinin sözcüleri Afrika Ulusal Kongresi'nin (ANC) sürgündeki lideri **Tambo** ile görüşmüşlerdi.

Öte yanda, 25 milyonluk bir çoğunluğun (ki 2000 yılına 40 milyona ulaşması bekleniyor) beş milyonluk beyaz azınlığın yönetimine karşı direndiği koşullarda, beyaz azınlık içinde, eski sömürge hayalleriyle yaşayan, **Botha**'nın sözümona reformlarını bile fazla bulan aşırı sağ bir kesim de mevcut. Ancak, Pretoria sokaklarında polise şükran mitingleri düzenleyen bu güçlerin ırkçılığın savunulması için sağ bir cephe oluşturma planları da

tılmak üzere Istanbul'a gelen Suudi Prens Sultan Bin Salman, kendisine yıldızlar savaşı hakkındaki görüşünü soran bir gazeteciye şöyle dedi: **"Gerçi ben politikadan fazla anlamam ama dileğim, saldırı ve savunma için yapılan büyük masrafların, insanlığın barışı ve refahı için harcanmasıdır." Prens Bin Salman haziran ayında Amerikalıların uzay mekiği Discovery ile bir hafta uzayda kalarak "ilk Müslüman astronot"** ünvanını kazanmıştı.

Ekim başında Uluslararası Astronotlar Federasyonu'nun Stockholm'de yapılan kongresine katılan Amerikan ve Sovyet astronotları uzayın silahlanma yarışının değil, barış ve ilerleme yarışının, tüm insanlık yararına kullanma yarışının bir alanı olmasını istediler ve Sovyetler Birliği lideri Mihail Gorbaçov'un Fransa ziyareti sırasında yaptığı yeni önerileri desteklediklerini bildirdiler. Uzaya silah sistemlerinin yerleştirilmesine karşı çıktılar.

meyi bekleyen **Soares**'in bu hayaline de gölge düşürdü.

Seçim kampanyası sırasında halka "yeni bir Portekiz" vaadeden **Portekiz Sosyalist Partisi** kimseyi inandıramadı, çünkü 1983 Haziran'ında seçimleri kazanıp aslında tutucu bir parti olan **Portekiz Sosyal Demokrat Partisi (PSD)** ile bir koalisyon hükümeti kuran **PSP**, iki yıllık yönetiminde halka açlık, sefalet ve işsizlikten başka birşey getirmemişti. Bugün rattığı umutsuzluk son seçimlere de yansıdı. Seçmenlerin dörtte biri sandık başına gitmedi.

Portekiz Sosyalist Partisi'nin koalisyon ortağı ve anti-komünist çevreler tarafından "solu dengelemek" amacıyla kurulmuş sağcı bir parti olan **PSD**, hükümetin başarısızlıklarının sorumluluğunu tümüyle **Soares**'in ve partisinin üzerine yıkmayı başardı. **PSD**'nin yeni ve genç bir teknokrat olan lideri iktisatçı **Prof. Ca-**

tilen bu parti, içinde orta ve ortanın solu diye nitelendirilebilecek politik yapıda kişileri, faşist generallerin yönetimine karşı aktif mücadele vermiş unsurları, burjuvazinin çeşitli kesimlerini ve özellikle de taşra burjuvazisinin tekellere karşı olan bazı çevrelerini içeriyor. Orta tabakalar, entellektüeller ve gençliğin bir kısmı tarafından destekleniyor.

Seçim kampanyası sırasında Portekiz'de politik yaşamdaki

dirdi. Yeni bir sağ koalisyon hükümetinin kurulmasını güçleştiren bu sonuçlara göre oyların en büyük bölümünü elde eden **PSD**'nin **Portekiz Sosyalist Partisi** ile bir koalisyon kurması mümkün görünmüyordu. Beklenen **Prof. Cavaco de Silva**'nın, **Sosyal Demokrat Merkez Partisi** ile hükümeti kurmasıydı. Ancak böyle bir yönetimin de zorluklarla karşılaşacağı, gerek parlamentodaki ve gerekse parlamento dışındaki demokrasi güçlerinin muhalefetiyle karşılaşacağı ortada idi. Kurulabildiği takdirde böyle bir hükümetin Ocak ayında yapılacak seçimlerin ardından yeni seçilen Cumhurbaşkanı tarafından dağıtılması ve yeniden seçimlere gidilmesi de sözkonusuydu.

Demokratik Yenileme Partisi (PRD)'nin ise koalisyona katılmayacağını ve herhangibir koalisyonu desteklemeyeceğini açıklaması bu açıdan olumluydu. **Portekiz Komünist Partisi (PCP)**' geçtiğimiz Ağustos ayında 1200 kişinin katılımıyla yapılan ulusal konferansında sağ koalisyonların ülkenin ciddi sorunlarına çözüm getiremeyeceğini vurgulamıştı. Şimdi de Portekiz'de 180 derecelik bir dönüşüm için kendi somut programını ortaya koyarken, seçim sonuçlarından bağımsız olarak oluşturulacak "ulusal kurtuluş için demokratik bir hükümet" önermekteydi. Seçim sonuçları hemen olmasa bile böyle bir hükümetin kurulabilme olanaklarını genişletmişti.

Uruguay Komünist Partisi 65. kuruluş yıldönümünü kutladı

"Temel görev demokrasiyi yerleştirmek"

Uruguay Komünist Partisi, 12 yıl süren faşizm döneminden, illegal koşullarda çetin bir mücadeleden sonra geçtiğimiz ay içinde ilk kez partinin kuruluş yıldönümünü özgür ve yığınsal bir biçimde kutladı. Yıldönümü kutlamaları sırasında **"partiyi daha da güçlendirme ve ülkede demokrasiyi derinleştirme kampanyası"** ülke çapında yaygınlaştırıldı ve 21 eylül günü başkent Montevideo'da yüzbin kişilik merkez stadyumunda yapılan büyük bir gösteri ile noktalandı.

Hatırlanacağı üzere Uruguay'da 12 yıllık diktatörlük rejimi, geçen kasım ayında yapılan seçimlerin ardından, 1 mart günü sivil yönetimin resmen göreve başlamasıyla sona ermiş, Uruguay Komünist Partisi üzerindeki yasak da kaldırılarak parti yasal çalışma olanaklarına kavuşmuştu. Legal

UKP Genel Sekreteri Rodney Arismendi **faşist diktatörlüğün yıkılmasıyla on yıllık bir sürgünden ülkesine döndü...**

çalışma olanaklarını elde ettikten sonra altı ay gibi kısa bir sürede saflarına binlerce genç devrimci katılan, gücü ve diğer politik güçler arasındaki etkinliği artan partinin merkez yayın organı **"El Popular"**'da hemen hemen bütün işletmelerde okunan, memurlar, öğrenciler, öğretmenler tarafından aranan bir gazete haline gelmiş durumda. Partinin teorik yayın organı **"Enstidios"** dergisi de altı aydan beri düzenli çıkarken, Uruguay K.P. ayrıca ülke sorunlarına ilişkin görüşlerini ve politikasını devlet radyoları aracılığıyla halka açıklama hakkını da elde etmiş bulunuyor.

Partinin legal çalışma olanaklarına kavuşmasını ülkedeki tüm demokrasi güçlerinin bir başarısı olarak değerlendiren Uruguay Komünist Partisi, şimdi de ülkede demokrasinin yerleşmesi ve demokratik dönüşümlerin gerçekleşmesinde etkin rol oynayacak yığınsal bir parti haline gelmeyi en başta gelen görev sayıyor.

Birleşmiş Milletler'in 40. kuruluş yıldönümü kutlandı

Önümüzdeki yıl uluslararası barış yılı ilan edildi

Birleşmiş MIlletler tarafından alınan bir kararla 1986 yılı uluslararası barış yılı ilan edildi. New York'ta Birleşmiş Milletler Örgütünün 40. kuruluş yıldönümü münasebetiyle yapılan olağanüstü genel kurul toplantısında alınan bu karar dünya çapındaki barış mücadelesine yeni bir hız kazandıracak önemli bir adım olarak değerlendiriliyor.

Esasen bundan 40 yıl önce, 24 Ekim 1945'te Birleşmiş Milletlerin kuruluşuyla kabul edilen 110 maddelik Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin giriş bölümünde de **"halkların gelecek nesilleri savaş felaketinden kurtarmaya kararlı oldukları"** dile getirilmişti.

1945 yılında 51 üye ile kurulan Birleşmiş Milletlere bugün 159 devlet üyedir. Bu uluslararası forum kurulduğu günden beri barış, demokrasi ve sosyal ilerlemeden yana güçlerle sömürgeci, saldırgan güçler arasındaki politik ve ideolojik mücadelelere sahne oldu. Öte yandan 1945'ten bu yana emperyalist devletlerin Birleşmiş Milletler içindeki etkilerinin giderek azaldığı bir gerçektir. Özellikle 1960'lı yıllardan itibaren dünya çapında gelişen anti-emperyalist hareketle birlikte bu eğilim güç kazandı. 1974'te uzun zaman ABD'nin dayatmasıyla haksız yere Birleşmiş Milletler dışında tutulan Çin Halk Cumhuriyeti bu örgüt içindeki yerini aldı.

BM Genel Kurulunun son yıllarda aldığı bir dizi karar ve kararlarla ilgili oyların dağılımı Washington yönetiminin Birleşmiş Milletler'de giderek yalnızlaştığını gözler önüne seriyor. Örneğin 1984/85 döneminde alınan ve nötron bombasının yasaklanmasını isteyen karara 71 ülke **"evet"** oyu kullanırken yalnızca ABD, Fransa ve Ingiltere karşı oy kullandılar. Yine aynı dönemde biyolojik ve kimyasal silahların tamamen yasaklanmasını isteyen ve Sovyetler ve diğer sosyalist ülkeler tarafından önerilmiş olan karara 84 ülke **"evet"** derken **yalnızca ABD** karşı oy kullandı. 1984 yılı sonunda Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti ve Bloksuz ülkeler grubu tarafından ortaklaşa önerilen ve uzayın silahlandırılmamasını isteyen karara 150 ülke **"evet"** dedi, yalnızca ABD **"çekimser"** oy kullandı.

Bu gerçekleri dikkate alınca Reagan hükümetinin giderek Birleşmiş Milletler Örgütüne karşı düşmanca bir tavır içine girmesi şaşırtıcı olmuyor. Nitekim ABD 1983 yılında Birleşmiş Milletler'i tüzük gereği ödediği aidatları kesmekle tehdit etti. ABD ve ardından Ingiltere BM'nin bir alt kuruluşu olan UNESCO'dan ayrıldılar.

Ancak uluslararası gericiliğin aksi yöndeki bütün çabalarına rağmen Birleşmiş Milletler kuruluş belgesinde dile getirilen yüksek ülkülerin gerçekleştirilmesi uğrunda değerli katkılarda bulunmaya devam edecektir.

ABD'nin hava korsanlığı İtalyan hükümetinde bunalıma yol açtı

Craxi, Reagan'ın yalanlarını açıkladı

Reagan yönetiminin uçak korsanlığı sonucunda Italyan hükümetinde ortaya çıkan bunalımın ardından istifasını veren Başbakan **Bettino Craxi**, 21 ekim günü yeni hükümeti oluşturmak üzere tekrar atandı. Daha önceki beşli koalisyon hükümetinde **Craxi**'nin Sosyalist Partisi'nin yanısıra yeralmış olan ortaklardan Hristiyan Demokrat'ların, Sosyal Demokrat'ların ve Liberallerin, yeni kurulacak koalisyona şimdi de onay verdiği bildiriliyor. Ancak són bunalımda önemli rol oynamış olan Savunma Bakanı ve koyu bir ABD yanlısı olarak tanınan **Spadolini** ve onun Cumhuriyetçi Partisi ise Italya'nın, özellikle Ortadoğu'ya ve ABD'ye ilişkin dış politikasının açıklığa kavuşturulması gerektiği koşulunda ısrar ediyor.

Spadolini'nin istifası ve Cumhuriyetçi Parti'nin koalisyondan ayrılması üzerine istifasını vermiş olan **Craxi**, ABD uçakları tarafından kaçırılan Mısır yolcu uçağı sorununda **Reagan** yönetiminin Italya'nın içişlerine karıştığını bazı ayrıntılar vererek açıklamıştı. **Craxi** açıklamalarında şu noktalar üzerinde durmaktaydı:

Reagan, Craxi'ye dört avcı uçağının Sicilya'ya ineceklerini söylemiş, fakat 50 kişilik özel komando birliği ile dolu iki nakliye uçağı gelmişti, yani **Reagan, Craxi**'ye yalan söylemişti.

50 Italyan askeri tarafından korunan Mısır uçağı 50 ABD askeri tarafından da çevrilmişti. ABD askeri birliği Mısır uçağını ele geçirmek ve ABD'ye götürmekle görevlendirilmişti. Yani ABD askerleri Italyan askerleriyle çatışmayı göze almıştı, ancak bu engellendi.

Mısır uçağı Roma'ya uçarken Italyan makamlarının onayı olmadan ABD avcı uçakları tarafından izlendi. Bu durumda ABD askeri uçakları Italya üzerinde illegal olarak uçtular.

Bu açıklamaları yapan **Craxi**, Mısır uçağında bulunan Filistinli lider **Abul Abbas**'ın ülke dışına çıkarılması konusunda da şunları söyledi: **Abul Abbas**'ın diplomatik pasaportu vardı; uçaktayken Italyan toprakları üzerinde bulunuyordu ve kaldı ki kaçırılan Achille Lauro gemisi olayının daha fazla zarara yolaçmadan sona erdirilmesinde önemli rol oynamıştı. Israil gizli polis örgütünün ortaya çıkardığı ve **Abul Abbas**'ın gemi kaçırma olayını planladığına ilişkin kanıt olarak gösterilen ses bantının gerçek olup olmadığı şüpheliydi. Buna rağmen kayıtta bulunan ve **Abul Abbas**'a ait olduğu söylenen konuşmalar Filistinli liderin lehine idi. Bu konuşmalarda **Abul Abbas** gemiyi kaçıranlara teslim olmalarını ve yolcuların güvenliğine zarar vermemelerini söylüyordu.

Bilimin güzel ürününü misafirimize de ikram ediyoruz

Çay, kahve ve video!

Küçücük bir oda. Etrafta bulaşık çay bardakları, yerlerde çekirdek kabukları. Çoluk çocuk 12 kişi bu küçücük odada film seyrediyoruz. Bir arkadaş oturduğu yerde uyukluyor. Bir çocuk da yerde uyuyakalmış. bir diğeri ağlıyor, annesi gözü videoda çocuğu susturmaya çalışıyor. Bir yandan da **"Her zaman filmin en heyecanlı yerinde başlarsın"** diye çocuğa söyleniyor. Herkesin dikkati videoda toplanmış.

İki fakir genç birbirine aşık olur. Aileleri ve kızı şarkıcı yapmak isteyen zengin gazino sahibi evlenmelerine karşıdır. Çeşitli dalevereler biraz gözyaşı, bol bol argo ve cinsel konulardaki esprilerle anlatılıyor filmde.

Hareketsizlikten heryanım tutulmuş, gözlerime ağrılar girmiş. Tam 6 saattir bu küçücük odada video seyrediyoruz. Bu seyrettiğimiz 3. film. Oysa dışarıda Almanya'da ender görülen, güneşli güzel bir hava var. Bu sürede ne kadar uğraştıysam da kimsenin dikkatini bir başka konuya çekemedim. Hep iki üç cümle konuşup yine videoya daldık.

Merak ettim ve bir yandan örgüsünü ören Nebahat'e neden bu kadar çok film seyrettiklerini sordum.

"Peki ne yapalım?" diye cevap verdi. **"Burada Türkiye'nin tadı yok, gezecek yer yok. Gurbet elde dört duvar arasında kalmışım, almanca da bilmiyorum. Bazen severek, bazen de sırf vakit geçsin diye film seyrediyorum. Hatta aynı filmi 4-5 kere seyrettiğim oluyor."**

"Almancam iyi olmasına rağmen ben de televizyona videoyu tercih ediyorum. Video tükçemi ilerletmeme yardımcı oluyor. Memleketimi tanıyorum, Türk adetlerini, tarihini, köyü, eski kıyafetleri tanıyorum." diye söze karışıyor Meral. Benim saatlerdir yapamadığımı yine video başardı, güzel bir sohbet açıldı. Nazmiye,

"Çoğu filmleri aile içinde seyredemiyoruz, çok açık. Seyredebildiklerimizin de başını görünce so-

lerdeki gibi yürüyor. Artisler gibi dövüşeceğim diye evde kırmadık birşey bırakmadı." Zehra ise;

"Video genç kızlar için yararlı, aşk filmleri örnek oluyor, aileleri çocuklarını serbest büyütsünler diye ibret oluyor"

Videodan hem yakınılıyor, hem de aralıksız seyrediliyor. Batı Avrupa'daki göçmen Türkiyelilerin bir bölümü arasında bir salgın haline gelmiş. Evlerine gelen misafire ilk ikram videoyu açmak oluyor. Yaşam video ve yakın aile çevresi ile sınırlanmış. İşsizlikmiş, çalışma koşullarıymış, bedelmiş, çığ gibi büyüyen tüm sorunlar ikinci planda kalıyor. Herkes müstehcenlikten şikayet ediyor. Ama alışverişe çıkıldığında yine 5-6 kaset atılıyor çantaya. Harput Gıda Pazarı sahibi şöyle diyor bu konuda;

"Bakkala müşteri çekebilmek için video kaseti de satmaya başladık. Müşterilerimizin çoğunluğu eğlenceli film istiyor. Sadece öğrenciler ve öğretmenler politik film alıyor. Tahminen yüzde 30 kadarı da dini film istiyor. Bunlar aynı zamanda kapalı olduğu için Hint filmi alıyorlar. Kışın ve Ramazanda satışlar daha fazla. Haftada 10-12 kaset alan oluyor. İnsanlar 5-10 kaset, 1 kilo kabak çekirdeği ile hafta sonunun sıkıntısını gideriyor. Video insanları birbirine yaklaştıracağı yerde uzaklaştırıyor. Filmlere özenen genç kızlarımız çok. Çocuklar da hem çirkin hareket, hem de küfür öğreniyorlar. Bende 300'e yakın film var ama bunlardan sadece biri çocuk filmi."





Türkiyeli göçmen işçiler kârlı bir pazar yaratmışlar. Batı Avrupa pazarına yönelik büyük video şirketleri kurulmuş. Bunlardan Tahir Minareci 1983 yılında stüdyo için 1 milyon mark yatırmış.

Pazarlamada kompüterler kullanılıyor. Milyonlarca mark kâr ediliyor göçmen işçilerin sırtından, çoğu kez eski filmleri tekrar piyasaya sürerek ya da çocukların da seyrettiklerini düşünmeden yeni filmler yaparak. Eğitimci, Emekli İlköğretim Müfettişi Faik Öztürk bu konudaki görüşlerini şöyle açıklıyor;

"Söyleyeceklerim F. Almanya'nın dışında Hollanda, Belçika, Fransa için de geçerlidir. Ailelerdeki video salgını aslında büyüklerden kaynaklanmakta, küçükler yani gençler ve çocuklar da büyük





Duisburg'da bir videocu Seks filminden dini filmlere kadar kendisinde 3000 film olduğunu, ancak bunların sadece üçünün çocuk filmi olduğunu söylüyor. Alışverişe gelenler çoğunlukla çocukların da bu filmleri seyrettiğini düşünmeden 5-10 film atıyorlar çantalarına. Oysa videoyu kaliteli filmlerle çocuklarımıza güzel bir eğitim ve eğlence aracı yapmak da mümkün.



gerekiyor. Çocukların izleyebilecekleri parçalarla, yetişkinlerin izleyebilecekleri parçalar mutlaka ayırdedilmelidir. Küfürlü, vurdulu kırdılı filmlerin küçükleri zehirlemekten başka onlara verebileceği hiçbir şey olamaz. Ille de çocuklarımızı eğlendirmek istiyorsak Alman Televizyonunun belli kanalları bu iş için son derece elverişlidir. Almancanın pekiştirilmesi açısından da son derece yararlıdır. Belli aralıklarla Alman televizyonunun çocuklarımıza yönelik yayın yapmasının yararlı olacağı ka-

Ne dersiniz?

Ayşe ÇINAR

7 Temmuz tarihli Cumhuriyet gazetesinde Yalçın Pekşen'in bir din adamıyla yaptığı konuşmayı okudum. Ali Rıza Demircan adlı bu bey, **"Islam'a Göre Cinsel Hayat"** konusunda bir kitap yazmış. Bu kitap bir gazetede tefrika edilince, Diyanet İşleri Başkanlığı kendisini din teşkilatının en üst kademesinden, İstanbul'daki Süleymaniye Camisinin imam hatipliğinden, en alt kademesine, Uşak'taki bir caminin müneccim kayyımlığına atayarak cezalandırmış.

Doğrusu bir din adamının bu konuyu ele alması da, Cumhuriyet gazetesine açıklama yapması da ilgili çekti. Bay Demircan zaten kendisinin alışılmamış bir din adamı olduğunun bilincinde. Kendi kendisine sorduğu **"neden bu işe din camiasından kimse kalkmadı da sen kalktın?"** sorusuna, **"kapasite"**ye, **"araştırma gücü"**ne ve **"araştırdıklarını ortaya koyacak yüreğe"** sahip olduğunu belirterek cevap veriyor.

Bay Demircan şöyle diyor: **"Hepimiz biliyoruz ki, insan hayatında cinselliğin son derece büyük önemi vardır."** Hepimiz bunu biliyor muyuz, o ayrı bir konu. Ama bu gerçeği bilmek kimin işine geliyorsa, onun bildiğine şüphe yok. Reklamlara bir göz atın. Dondurmadan araba reklamına kadar olur olmaz her yerde cinsellik ve insanların bu konudaki duyarlığı sömürülmüyor mu? Demek ki bu gerçeği en iyi kavrayanlar arasında mal satma derdinde olan kapitalistler var.

Geçen gün televizyonda bir şampuan reklamında, güzel, uzun saçlarını omuzlarına dökmüş bir hanım rastladığı beş, altı erkeğin her birinin başını döndürerek salına salına geçip gitti. Aklıma takılan şu oldu: Saçların karşı cins için ne kadar çekici olabileceğini reklam filmleri saye sinde bu kadar iyi öğrenen bir toplum, neden Türk kadınlarının başörtü takmasına karşı çıkıyor? Bir kadın saçlarının albenisini sergilemek isteyip istememekte serbest değil mi?

"Aman canım sen de," diyeceksiniz, **"sanki başörtü takan kadınlar bu konuyu senin gibi ince eleyip sık dokuduktan sonra mı başörtü takmaya karar veriyor? Bunu daha çok çevresinin baskısıyla yapmıyor mu?**

Haklısınız. Ama bu soruyu neden sadece başörtü takanlara soralım? Mal satma amacıyla cinselliğin alabildiğine sömürüldüğü moda reklamlarına kapılarak birer seks yıldızı gibi giyinmeye özenenler de belli bir çevrenin baskısı altında değil mi? Öyleyse bu toplum neden onlara karışmıyor da, iş başörtüye gelince değişiyor? Bence asıl kendimize sormamız gereken soru şu: Hayatımızda da gerçekten son derece önemi olan cinselliğimizi bilinçli olarak kavrayıp ele alabiliyor muyuz? Ne dersiniz? Yoksa biz boş verelim de, meydanı, cennete bir erkeğin günde 72 kadınla beraber olacağını kitabında açıklayan Bay Demircan'a mı bırakalım?

GÜLDÜŞÜN

Korkunç kanıt

Metris Cezaevi'nin soğuk taş duvarları arasında sıkıyönetim mahkemesinin olağan duruşmalarından biri daha başlamıştı. Savcı tüm görkemiyle sanığa:

– Evet şimdi kamu tanığı konuşuyor, bakalım ne diyeceksiniz?(Bu

münisttir. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın. Kaç kez nah bu gözlerimle gördüm. Güneş batımına yakın Üsküdar'da deniz kıyısına inerdi. Derin derin düşünür, boğazdan geçen Rus gemilerine sempatiyle bakar, özlemle



demiyoruz, çok açık. Seyredebildiklerimizin de başını görünce sonunu tahmin edebiliyoruz." diye yakınıyor. Biraz öncesine kadar uyuklayan babası da;

"Yahu aile filmi diye alıyoruz açık saçık şeyler çıkıyor. Videocular çocukları hiç düşünmüyorlar. Hangi filmi alacağımı şaşıyorum, bukadar rezalet olmaz ki." Bu şikayete Fatma hanımın şikayeti ekleniyor;

"Bizim oğlan 5 yaşında daha. Filmlerdeki gibi konuşuyor, filmlerden kaynaklanmakta, küçükler yani gençler ve çocuklar da büyük ölçüde zarar görmektedir. Ailelerin çoğu alacağı kasetin gençler ve çocuklar üzerinde bırakacağı olumsuz etkiye bakmazlar. Bilhassa anneler küçük çocuklarını susturabilmek için onu bir tuzak gibi kullanırlar. Videonun cazibesine kapılan çocuk uyuşturucu yutmuş gibi kalakalmaktadır. Çocukların edindikleri en büyük kazanç bol küfür öğrenmek oluyor. Ailelerin bu konuda çok duyarlı olmaları nunun çocuklarımıza yönelik yayın yapmasının yararlı olacağı kanısındayım."



Çocukları zehirliyor, insanları birbirinden uzaklaştırıyor, yine de Batı Avrupa'daki hayatımızda önemli bir yeri var videonun. Bu konudaki yazılarımızı gelecek sayılarımızda da sürdüreceğiz. Ancak, istiyoruz ki siz okuyucularımız da video hakkındaki olumlu-olumsuz tüm düşüncelerinizi bize bildirin, hep birlikte tartışmamızı sürdürelim.

– Evet şimdi kamu tanığı konuşuyor, bakalım ne diyeceksiniz? (Bu kamu tanıkları genellikle polis ya da ajanlardan seçilir)
– Efendim bu adam katıksız konür, boğazdan geçen Rus gemilerine sempatiyle bakar, özlemle içini çekerdi...
Savcı tanığın sözünü kesti:
– Bu kadar yanıt yeter...

● İsrail canının istediği yeri bombalıyor



Ödüle lâyık olanlar

Bugünlerde uluslararası alanda çeşitli dallarda ödüller veriliyor. Bakıyoruz da Türkiye'nin hakkı yeniyor gibi geliyor. Bizim ülkemizde biyoloji ve kimya dalında ödüle hak kazanan iki kişi var.

Biri General Evren. Biyoloji dalında ödüle adaydır. Neden mi? Doğramacı denilen mikrobu bulduğu için.

Diğeri ise Turgut Özal. Kimya dalında ödüle adaydır. Çünkü: Beş yılda Türk parasını moka çevirmiştir.



İngiliz çocuk: Atom savaşında neler olacağını hergün rüyamda görüyorum

Çocuklar atom savaşının dehşetiyle büyüyorlar

Kamuoyu yoklamalarının ve çeşitli araştırmaların sonuçlarına göre günümüzde çocuklar bir atom savaşının korkusuyla yetişiyor. Geçtiğimiz yıl içinde, "Nükleer Savaşa Karşı Doktorların Uluslararası Birliği"nin (IPPNW) Helsinki'deki 4. Kongresi'ne sunulan raporlarda çeşitli ülkelerin araştırmacıları bu konu üzerinde durdular. Bir atom savaşı tehdidi altında yaşamak çocukların ve gençlerin duygusal ve psikolojik gelişmelerini olumsuz yönde etkiliyor. Çocuklar ve yeni yetişenler, henüz korkularını yenme yönünde bir duygusal olgunluğa erişmedikleri için, her gün içlerinde taşıdıkları bu korku onların ruh sağlıklarını etkileyecek boyutlara varabilmekte, karamsarlığa, gelecekten umutsuzluğa dönüşmekte.





Kanada'da geçtiğimiz yıl içinde yapılan bir araştırmanın sonuçları, 6. ile 13. sınıflarda okuyan bin kadar öğrencinin bu konulardaki sorulara verdiği yanıtların, sosyo-ekonomik farklılıklarına ve eğitim düzeylerinin de aynı olmamasına karşın birbirine benzediğini ortaya koydu. Geleceğe yönelik beklentileri sorulduğunda öğrencilerin yüzde 51'i bir atom savaşı ve işsizlik konusunda endişeli olduklarını söylemişlerdi.

Öğrencilerin yine çoğunluğunun verdiği yanıtlara göre evlerinde iş ve meslek edinme konuları, bir atom savaşı tehlikesinden daha çok konuşuluyor. Ayrıca yine çoğunluğun görüşü kendilerinin ve ailelerinin bir atom savaşının çıkmasını engellemek için hiçbir şey yapmadıkları yönündeydi. Öğrencilerin yüzde 83'ü Kanada'nın Cruise füzelerine sahip olmasının bir atom savaşını engellemeyeceği kanısında. Araştırma sonuçları çocukların ve gençlerin bu konuda çok endişeli olduklarını, ancak bu endişelerini daha çok kendilerine sakladıklarını, evde ve okulda bu konuların fazla bilince çıkarılmadığını gösterdi.

IPPNW üyesi doktorlar, benzer bir araştırmayı Sovyetler Birliği, ABD ve hiçbir pakta dahil olmayan Isveç'te çocuklar arasında gerçekleştirmişlerdi. Bu araştırmanın sonuçlarına göre Isveç ve ABD'de çocukların üçte biri kendi yaşamları süresince ABD ile Sovyetler Birliği arasında bir savaş çıkacağına inanıyorlar. Sovyetler Birliği'ndeki çocuklar arasında ise bu oran yüzde 11 civarında idi. Öte yanda her üç ülkede de çocukların çoğunluğu bir atom savaşı çıktığı takdirde kendilerinin ve ailelerinin sağ kalacağına inanmıyor. Sovyet çocuklarının yüzde 93'ü, Isveç'li çocukların yüzde 45'i, Amerikan çocuklarının yüzde 65'i böyle bir savaşın önlenebileceği kanısındaydılar.

Ingiltere'de yapılan ve geçtiğimiz yıl içinde **"Sunday Times"** gazetesinde sonuçları açıklanan bir araştırmaya göre ise, soruşturmada yeralan Ingiliz çocuklarının yüzde 30'u yaşamları süresince mutlaka bir atom savaşı çıkacağını ve bu durumda kendileri için hiçbir yaşam umudu olmadığını belirtmişlerdi.

Hacettepeli

Hacettepe Üniversitesini bitiren genç, hemen iş aramaya koyulur. Çok heyecanlıdır. Elinde diploması kapı kapı dolaşır. Aradan bir ay geçer. Henüz iş bulamamıştır. Ama ümidini yitirmez, çalışma arzusu öylesine yüksektir ki; mutlaka bir iş bulacağına kesin olarak güvenmektedir. Aradan iki, derken üç ay geçer. Hacettepelinin çalışma azminde en küçük bir ümizsizlik yoktur. Aramayı sürdürür.

Birgün Hayvanat bahçesinin önünden geçerken bir ilan görür. **"Eleman aranıyor."** Hemen içeri girer ve çalışmak istediğini söyler. Kendisine ne iş yapacağı anlatılır. Hayvanat bahçesindeki goril hastalanmıştır. O'nun yerine kafese girmesi, goril rolünü oynaması gerekmektedir. Hacettepeli çalışmaya olan arzusuyla hemen kabul eder. Işe başlar.

Işe olan sevgisiyle, demir parmaklıklar içinde, hoplamaya, takla atmaya, parmaklıklara tırmanmaya gayret eder. Halk bu sevimli yaratıktan memnundur. Fındık, fıstık atarak çok eğlenirler. Hacettepeli kendisine gösterilen ilgiden memnun, işini başarmak için daha çok gayret sarfetmektedir.

Bir gün bir kaza olur. Hacettepeli hoplayıp, zıplarken yandaki arslanın kafesine düşer. Arslan, davetsiz misafirine bakar. Daha yakından tanımak için üzerine doğru yürür. Hacettepeli, korku ve panik içindedir. Arslan ha saldırdı, ha saldıracak. Herşey bitti diye düşünür. Geriye, geriye gider. Ama kafes küçük. Arslan ise gitgide yaklaşıyor. Soğuk terler döküyor Hacettepeli.

Arslan geliyor, geliyor ve birden ayakları üzerine dikilerek elini başına götürüyor. Maskeyi çıkarıyor ve **"Korkma be kardeşim, buradaki Hacettepeli yalnız sen değilsin"** diyor.



İlerici yayıncı İlhan Erdost 7 Kasım 1980'de Mamak'ta dövülerek öldürülmüştü

İlhan Erdost'un ölümünün 5. yılında

Ali Özenç CAĞLAR



Bir İlhan Erdost, yaşamış bu dünyada. Bir insan örneği, dostluk ilişkilerinin en yüce simgesini kendisinde toplayabilecek değerde bir insan yaşamış. Yaşamış diyorum, çünkü kendisiyle tanışma, karşılaşma olanağımız hiç olmadı.

İnsanlar vardır, büyük kahramanlıklar göstermişlerdir yaşadıkları sürece; çok şey yazılır onlar için, çok şey söylenir. İnsanlar vardır, bilim alanında, sanat alanında gerçekleştirdikleriyle insanlığın sevgisini kazanmışlardır. Büyük politikacılar, devlet adamları vardır halkının toplumsal varlığıyla, kendi varlığını bütünleştirecek düzeye ulaşmıştır başarıları vb. İlhan Erdost bunların hiç birinden değil. Önemli yanı da burada zaten.

Muzaffer İlhan Erdost kardeşi İlhan'ı anlatırken: **Yüz olarak güzel, çok güzel bir insandı. Çizgileri yumuşak, davranışları sıcak, bakışı güleçti. Bu, onun iç güzelliğini, insan sevgisini, sıcak dostluğunu, tam bir duruluk ve tam bir yalınlıkla yansıtıyordu. Bugün evimiz dörtbir yandan sevdikleriyle dolup taşıyorsa, yurdun dörtbir yanından dostları akıp geliyorsa, yurt dışından telgraf ve telefonlar yağıyorsa, bu, onun önündeki yüce anlamı yansıttığı kadar, onun insan olarak, dost olarak çevresine coşkun bir nehir gibi akıttığı sevginin gönüllerde yarattığı bağlılığın ifadesidir."** diyor. (İlhan-İlhan Onur Yayınları-S.16.)

İşte İlhan'ı yücelten değer de buydu. İyiye, güzele, yeniye tahammül edemeyen düşman, kendi varlığını, İlhan'ın varlığının yadsınmasında buldu. 1980'in 7 Kasım'ında dövülerek katledilen Onur Yayınları sahibi İlhan Erdost için düşman yanılmıştı. Çünkü İlhan bir simgeydi şimdi. Köklü dostlukların, sıcak, insancıl ilişkilerin, onda türküleşmesi gibi.

İlhan dövüldüğünde, canı gibi sevdiği kardeşi Muzaffer Erdost ile birlikteydi. M. Erdost: **"Ne kadar birlikte olduk, ne kadar birbirimizin yarası olduk. O kadar birlikte olduk"** diyor ve **"Son geceyi Emniyette birlikte bir kanepede yanyana yatarak geçirdik. Son fotoğraflarımızı yanyana çektiler. Birlikte dövüldük. O kadar birlikte olduk ki, onu yanıbaşımda yitirdim. Ama benim için ne denli acı ki, ben kaldım, o gitti. Canına can olamadım. Onun canı, benim canım oldu. Adı benim adım oldu. Ve yazdıklarım, artık, Muzaffer İlhan adıyla basılsın istiyorum. Ancak o zaman İlhan'ın yaşamının düşünsel yanı, İlhan gerçeği, bir ölçüde yansıtılmış olacaktır."** diyor kardeşi, kardeşimiz İlhan Erdost için. (a.g.y. s. 17)

Ben İlhan Erdost'u, 1984 sonbaharında, abisi değerli insan Muzaffer İlhan Erdost'un hazırladığı İLHAN İLHAN isimli kitabından tanıdım. Dostlarını tanıdım İlhan'ın. Ne çokmuş meğer, ne sevilirmiş meğer. Şiirler yazmışlar İlhan için, türküler düzmüşler. Renklerin en güzelleriyle tablo tablo, resim resim onu çizmiş dostları. Ne güzel İlhan olmak, İlhan gibi tükenmeyene varmak ne güzel...

Nihayet, İlhan Erdost'un gözetim altında bulunduğu sırada Mamak Askeri Ceza ve Tutukevinde dövülerek öldürülmesiyle ilgili dava sonuçlandı. Sanık Astsubay Şükrü Bağ, 10 yıl 8 ay ağır hapis cezasına mahkum edildi. 4. Kolordu Komutanlığı 1 numaralı Askeri Mahkemesinde ikinci kez sonuçlanan davada, kararını açıklayan mahkeme; sanık Astsubay Şükrü Bağ'ı önce 8 yıl ağır hapis cezasına çarptırdı. Mahkeme suçun, görev sırasında işlendiğini dikkate aldı ve Şükür Bağ'ın sonuç olarak 10 yıl 8 ay ağır hapis cezasına mahkum edildiğini bildirdi. Ayrıca Şükrü Bağ'ın ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanması ve ceza süresince kanuni kısıtlılık altında bulundurulması da kararlaştırıldı...

Aslında bu, Evren-Özal yönetiminin göstermelik davalarından biridir. Çünkü İlhan Erdost gibi işkencelerde katledilmiş daha onlarca ilerici, yurtsever vardır. İşkenceyi olağan bir uygulama haline getiren cunta, birkaç işkencecinin mahkum edilmesiyle kendini temize çıkaramayacaktır. Ve birgün mutlaka onlar için de hesap verme günü gelecektir.

Sait Günel ilk kişisel resim sergisini açtı

Resmi resim yaparak öğrenmek

FAC'de yaşayan genç sanatçılarımızdan Sait Günel'in 30 adet suluboya tabloyla Bergneustadt' da açtığı FAC'deki ilk kişisel sergisi büyük ilgi gördü. Küçük yaşlardan beri resim yapan Günel 1954 Gümüşhane doğumlu.



Sait Günel geleceğe umutla bakan bir sanatçımız.

Ortaokul tahsilini Türkiye'de yaptıktan sonra çalışmak üzere FAC'e ailesinin yanına gelen Günel burada bir yandan çalışıp bir yandan da resim kurslarına gitti. Daha sonra Türkiye'ye dönerek resimlerini sanat galerilerinde sergiledi, yaşamını bu yoldan sürdürdü. Politik nedenlerle tekrar FAC'e dönmek zorunda kalan sanatçıyla kısa bir söyleşi yaptık.

– Resimlerinin hepsi suluboya. Neden bu tekniği seçtin?

– Evet resimlerim suluboya ama özellikle çini ve pasteli de birlikte kullanıyorum. Suluboyanın etkisini seviyorum. Kendine öz, istediğim etkinlikleri yaratabiliyorum.

– Ne tür bir etkinlik?

– Mesela yağlı boyada bir rengin üstüne başka bir renk vurarak kapatabilirsin. Oysa suluboyada bu mümkün değil. Ayrıca şeffaflığı, renk geçişlerindeki yumuşaklığı demek istiyorum.

– Resimlerinde konular sınırlı. İstanbul, mavnalar, sokaklar...

– Evet. Ama bunun nedenleri var. Etkilendiğim, yaşadığım çevre, sanatçılar, bu konuların suluboyaya uygunluğu. Ayrıca bir konu da sanatçıların ortak kaygusu, ekonomik yan. Tabi ayrı konuları işleme aynı yerde kaldığım anlamına gelmiyor. Sergimde de gördüğünüz gibi ilk resimlerimle sondakiler arasında teknik olarak büyük fark var. Bu arayış süreci içinde ustalaştıkça aynı konuya aynı yerden farklı bir gözle ve fırçayla bakma yeteneğini kazanıyorsun. Bence bu önemli bir gelişmedir.

– Peki neden resim yapıyorsun?

– Bu soruyu yanıtlamak çok güç. Ben kendimi bildim bileli resim yapıyorum. Şimdi bir soru da ben sorayım. Neden resim yapmayayım?

Ben akademik bir resim eğitimi görmedim. Bu günkü tekniğime de kendi çabamla vardım. Önceleri suluboya ile guaj arasındaki farkı bile bilmiyordum. O nedenle genç arkadaşlara, özellikle gazetenizin açtığı Gençlik Yarışmasına resimle katılacak arkadaşlara bir iki önerim olacak. Öncelikle özveriyle, bıkmadan çalışmalı, kurslara katılmalı. Resim malzemesini ve olanaklarını tanımak için araştırıp, çevrelerindeki sanatçılarla ilişki kurmalı, eleştiriye açık olmalı. Sergilere, müzelere gidip, ünlü sanatçıların resimlerine bakmalı. Ama bu işe gönül verenler için en önemlisi olan şu: Resmi resim yaparak öğrenmek...

– Resimle ne yapmak istiyorsun?

– Bu soruyla içerik konusuna girmek istediğinizi sanıyorum. Konu ne olursa olsun bence önemli olan estetik yanı. Tek başına içerik yetmiyor. Anlatmak istediğini en iyi teknik ve estetik anlayışla aktarmalısın ki karşındaki etkilensin. Sanat da bu değil mi zaten?

Ben de belli bir birikim sonunda ama zorlayarak değil tabi, değişik çalışmalara yöneleceğim.

KISA...KISA...



Mehmet Ünal fotoğraflarıyla ödül kazandı

Rotterdam'da şiir ve müzik akşamı

6 Kasım günü saat 19.30'da Rotterdam Merkez Kütüphanesinde, Türk Halkevi tarafından bir müzik ve şiir akşamı düzenleniyor. Çokkültürlü ortak yaşam içinde toplumsal kültürel etkileşim yoluyla kaynaşmış bir Rotterdam için belgisiyle düzenlenen program iki dilde sunuluyor. Programın şiir bölümünde Ataol Behramoğlu ve Yaşar Miraç, Müzik bölümünde ise çoğunluğunu Hollandalıların oluşturduğu **"Çalgıya Müzik Grubu"** yer alıyor.

Rotterdam'da her yirmi kişiden biri göçmen işçi. Bu



İsmail Çoban Düsseldorf'ta

Mehmet Ünal fotoğraflarıyla ödül kazandı

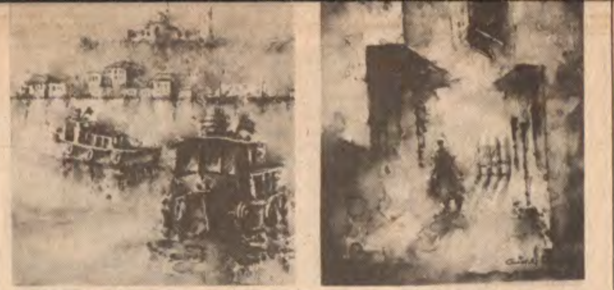
Mehmet Ünal Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu, Polonya Dünya Gençlik Festivali Komitesi, Sosyalist Polonya Gençlik Birliği ve Walka Mlodych Gazetesi tarafından düzenlenen fotoğraf yarışmasında ikincilik ödülünü kazandı. Aynı zamanda bu yıl (IOJ) Uluslararası Gazeteciler Organizasyonunun düzenlemiş olduğu INTERPRESS'85' (yılın basın fotoğraf yarışması)'da 5 fotoğraf sergilemeye değer görüldü.

Mehmet Ünal daha önce de fotoğraf sergileri, foto-montajları ve fotoğraf sanatı üzerine makaleleriyle beğeni kazanmış ve çeşitli ödüller almıştı. Bu yeni ödülüyle Ünal uluslararası alanda da tanındığını kanıtladı.

Rotterdam'da her yirmi kişiden biri göçmen işçi. Bu yüzden eşit ve insanca yaşanan kaynaşmış bir Rotterdam yaratmak için en etkili araçlardan biri olan toplumsal kültürel etkileşimi kullanmak gerekiyor. Konuya bu açıdan yaklaşan Rotterdam Halkevi bu anlamda başlattığı çalışmaları önümüzdeki günlerde de sürdürecek.

Düsseldorf'ta sergi açtı

Federal Almanya'da yaşayan değerli Türkiyeli ressam Ismail Çoban'ın resim sergisi 20 ekim günü Düsseldorf Bastion-Galerie, Bastion str. 15 adresinde açıldı. 25 kasım tarihine dek açık olacak sergide altı adet renkli taş baskı grafik çalışmalarının yanısıra orjinal tablolar da yer alıyor.



Sait Günel'in sergide yeralan iki suluboya tablosu. Ilk resimleriyle son resimleri arasındaki fark çok belirgin.

BU HİKAYEYİ OKUDUNUZ MU?

Maviliğin ortasında

Işıl ÖZGENTÜRK

Soğuk biter. Erik ağaçları çılgınlaşır. Deniz mavi bakar.

Bahar ansızın gelir. Baştan çıkarıcı, bencil sesiyle kulağına fısıldar durur insanın, "kaç" der, "sorumluluklardan, canını sıkan, tatsız olan herşeyden kaç. Uzak limanlara, sıcak iklimlere açıl."

Baharın çağrısıyla birleştiğinde dayanabilen beri gelsin. Dur durabilirsen kapalı odalarda, dur durabilirsen bitmez tükenmez sorumlulukların yamacında, dur durabilirsen senden ayrı yabancı bir varlık gibi alıp başını giden yüreğinin boşalan yerinde, dur durabilirsen.

Bahar çağırıyor seni, uzak limanlara, uzak iklimlere...

Nerede Türkiyeli bir yazar gitse gitse Ada'ya gider, bunun bile lüks sayılabileceğini düşüne düşüne. Öyle başını alıp gitmek, uzak iklimlerde, sıcak kıyılarda, ıssız kayalıklarda amaçsızca dolaşmak ancak bazı yeni dalga filimlerinin paraları nereden geldiği ve canlarının neden sıkıldığı hiç belli olmayan kadın ya da erkek kahramanlarının becerebilecekleri bir iştir, bize Ada'ya gitmek düşer.

Tasalı ve karanlık herşeyden uzak, ekmek parası, yetiştirilecek işler, ters gitmiş insan ilişkilerini, hepsini bir kalemde silip Ada vapuruna bindiğimde bunları düşünüyordum. Ben de hiç olmazsa bir günlüğüne, bir yeni dalga filim kahramanı olacaktım. Hiçbir şeyin canımı sıkmasına izin vermeyecektim. Güneş, deniz, ben dolaşıp duracaktık. Bir de Lorca'nın şiirleri.

Vapurda herşey yolundaydı. Yalnız güneş ve deniz. Kimselere bakmadım, ne şimdiden yerleşme telaşına düşmüş nedense hep şişman kadınlara, ne hiç durmadan hesap yapan kağıt ve kereste tüccarlarına, ne yaşanmamış çocukluklarını başka çocukların peşisıra sürükleyen evlatlıkların koşuşturmalarına. Hiçbirine bak madım ve hiçbir şey canımı sıkmadı. Kararlıydım.

Vapurdan inip Ada'nın yeşil yollarında erik ağaçlarının neden böyle birdenbire çılgınlaştıklarına ya da hiç durmadan yuvarlaklar çizip hep aynı evin damına konan martının neden o evi seçtiğine kafa yora yora dolaştım. Issız yollarda dolaşırken yeni dalga filim kahramanlarına benzediğimden hiç kuşkum yok. Durmadan dolaşırlar onlar. Bir evin nakışlı ayrıntısı, gövdesi ikiye ayrılmış bir ağaç, yosun tutmuş bir bahçe kapısı, sokakta dalgın dalgın dolaşan bir köpek şaşırtır onları. Neden se hiç insan görünmez bu mekânlarda.

O gün gerçekten insansızdı Ada. Yani ilk başlarda öyle görmek istedim. Gördüm de gerçekten, insan yoktu. Kapalı pencereler, yıkık bahçe duvarları, serseri bir köpek. Kendime bir ad taktım hemen, 'bir günün kaçağı.' öyle dolaşıp durdum işte.

Nerede bir günün kaçaklığı, nerede yeni dalga filimleri, nerede ben. Issız yollardaki filim kahramanlığım iki saatten fazla sürmedi. Iskeledeki kahveye gelip oturduğumda bitti. Kendi kendime verdiğim sözü de o anda unuttum.

Çayımı söyledim, sigaramı yaktım. Işte tam o sırada gördüm onu. Dört yaşında var yoktu. Sevimli yüzünde bir çift kara üzüm gibi parlayan gözlerini gördüm önce. Üstünde bol, şapşal bir kazak vardı. Ona serseri, vurdumduymaz bir hava veren kazağın kollarını ikide bir çekiştiriyordu. Sonra hiç durmadan kahvedeki her insanın yanına gittiğini ve asker selamı verdiğini gördüm. Önce selam veriyor sonra birşeyler söylüyor ve birden eliyle Allahaısmarladık işareti yapıp hemen uzaklaşıyordu. Güneşin keyfini çıkaran turistler, yalnız ve yaşlı madamlar, onarılacak mutfakları üstüne hep bir ağızdan konuşan ev sahipleri, yazlıkçılarla pazarlık yapan Ada'nın ikinci kuşak gecekonducuları onun bu haline gülüyorlar ve o hep onlara birşeyler söylemeye çalışıyordu.

Sabırla yanıma gelmesini bekliyordum. Bu arada garip bir önsezi beni olmadık mekânlara sürüklüyordu bu küçük kız çocuğunun yüzü bana, bir zamanlar haftada bir ziyaret ettiğim mapushanenin görüş yerindeki herşeyden habersiz çocukların yüzlerindeki sevinç, korku ve acıyı anımsatıyordu.

Hiç durmadan el eden bu şipşirin kız çocuğunu uzun ve karanlık bir koridorda yürürken, tel örgünün arkasındaki adama bakarken, o adama hep el sallarken görüyordum ve hiç durmadan kendime kızıyordum, verdiğim sözü unutmama, böyle güzel bir günde karanlık görüntüleri anımsamama kızıyordum. Ama neden bilmek bu kız çocuğu, evet mutlaka bir görüş yerine gitmişti, mutlaka gitmişti. Bu el sallayışta, bu hiç durmadan bir şeyler söylemede oralardan izler vardı. Bunları düşünürken bir yandan da yanılmış olmayı diliyordum.

O paytak yürüyüşünle, o üzüm gözlerinle ne işin var senin karanlık koridorlarda, sen yeryüzüne sevgiyle bakmalısın, sen güzelliklerimizin umutlanmızın çocuğu olmalısın! Nasıl da yanılmış olmayı diliyordum içimden. O zaman nasıl da sevecektim şu ısıtan güneşi, şu maviyi, hep bir şeyler yiyen şu şişman madamı, şu hiç konuşmadan saatlerce denize bakan yabancı kadınla erkeği, öylesine kendi dünyalarında, öylesine bir suskunluk içindeydiler ki, bir ara neredeyse önümde iki ölü oturduğunu düşünmeye başlamıştım, onları bile sevecektim, yeter ki, yanılmış olayım.

Dileğim boşa gitti.

Bir kadın sesi, "Gül gel artık buraya." diye seslendi. Dönüp sesin geldiği yöne baktım. Sade giyimli, çok genç bir kadın Gül'e seslenen. Çok genç yüzünde güneşin büyüsüne rağmen uçuşan bir özlem hemen ele veriyor onu. Endişe, bekleyiş, sorumluluk güneşe rağmen yüzündeki henüz belli belirsiz çizgilere sinmiş. Bu yüzü gördüm. Bu yüzü çok genç kadınlarda, orta yaşlı kadınlarda, çok yaşlı kadınlarda gördüm.

Kışın karın altında, yazın kavurucu sıcaklarda inanılmaz bir sabırla beklerken gördüm bu yüzü.

Aşağılanmayı hoşgörüyle karşılamayı öğrenen, sevgisi sonsuz kadınlarda gördüm.

Usulca yaklaştım Gül'le annesinin oturduğu masaya. Herşeyden konuştuk, görüş günlerinden, sürüp giden mahkemelerden, işsizlikten, sabrın zorluğundan, en çok da umuttan. En çok ona ihtiyacımız vardı.

Dönüşte vapurda, ne garip bir ülke bu yarabbim, diye düşündüm. Bunca mavilik ortasında hep kanayan bir yürek gibi...

Benim bir günlük kaçaklığım da böyle bitti.

Dergi bir sayısını tümüyle Türkiye'ye ayırmıştı

Gözlerimi kaparım, tatilimi yaparım



Bir süre önce Federal Almanya'nın en eski dergilerinden biri olan Merian bir sayısını tamamen Türkiye'ye ayırarak güzel fotoğraflar ve Türk ve Alman yazarlarının kaleminden çıkma yazılarla yurdumuzu tanıtmıştı. Alışılagelmiş yalınkat turistik fotoğraf ve yazıların ötesinde bir özenle hazırlanmış olan bu özel sayının kapağını açar açmaz gözümüze çarpan bir bardak çay fotoğrafı Merian yazarlarının Türkiye'ye has hayat tarzının tadına vardıklarına işaret ediyor.

Yazıları okudukça da bu ilk yargıda yanılmadığınızı anlıyorsunuz. Belli ki Türkiye'yi gezerken çevrelerine önyargısız bakmayı, kendilerine gösterilen misafirperverlikten ve insanca yakınlıktan pay almayı bilmişler. Memleketimizin kültürel zenginliklerini anlatırken Nazım'a geniş yer ayırmaları, diktatörlüğü, Kürt ulusuna yapılan baskılar, zindanlarda sürüp giden işkenceleri unutmamaları da Türkiye'yi yalnızca **"tatil geçirmek için ideal ülke"** gibi görmediklerini kanıtlıyor.

Gelgelelim ilginin bu kadarı sıkıyönetimin hoşuna gitmemiş. Gençlerde yayınlanan bir gazete haberine göre Merian dergisinin Türkiye özel sayısının Türkiye'ye sokulması yasaklanmış.

Cuntacılar vatandaşın memleket meselelerine **"fazla karışmasını"** istemedikleri gibi turistten de **"gözlerimi kaparım, tatilimi yaparım"** ilkesine sadık kalmasını bekliyorlar.

SİZİN İÇİN GÖRDÜK, DUYDUK, OKUDUK...

DEDİLER Kİ...

"Herif vatan haini niye işkence yapılmasın? Niye ark·. çıkıyorsunuz or·lara?" **HP Milletvekili Cü. eyt Can·er'e ANAP Milletvekili Mehmet Budak**

"İşkencenin adını artık kötü muamele koydum." **İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut**

"Biz mecliste çok acı şeyler söylüyoruz ama karşımızda utanmak bilmeyen bir Özal'la karşı karşıyayız." **HP Manisa Milletvekili Abdullah Çakır-·fe**

"Biz doğulu bir demokrasi uyguluyoruz" **Kamuran İnan**

"Bizim arkamızda bir damla kan, bir damla gözyaşı, bir tek kirli iş yoktur" Süleyman Demirel'in Isparta konuşmasından

"Bardağı taşırmasınlar. Taşırmak isteyenler var ama bardak henüz taşmamıştır. Taşınca ben size haber vereceğim" **Şevket Yılmaz'ın işçi eğitim seminerindeki konuşmasından**

Dillere destan nişan

Bir babanın feryadı

EDA VE ECE'NİN DRAMI

Babalarını gece yarısına kadar böyle beklediler

GELİN YORULDU

100 milyonluk TAKI

AÇLIK CİNNETİ

Kuyumcu vitrini gibi gelin ve aç çocuklar

Gün geçmiyor ki Türkiye'de işsizlikten, açlıktan, yoksulluktan aile faciaları yaşanmasın. 13 Ekim 1985 günkü Hürriyet'te bir manşet. *"Yavrularım aç ölecekler"* Yarı çıplak bir adamı iki polis tutmuş kollarından götürüyorlar. Yanda perişan halde çaresiz bakışlarla iki çocuk. 36 yaşındaki Burhan Kahraman, uzun süredir işsizmiş. Bir yıl önce karısı iki yavrusuyla başbaşa bırakarak terketmiş. Çaresiz baba kapı kapı dolaşarak *iş* aramış. Belediye Başkanı'na, Vali'ye kadar çıkmış. Ama ne fayda, Türkiye burası. *İşsizler ordusu* her geçen gün büyüyor. Üç gündür açmış çocukları. Yine iş arayışı ile geçen bir günün sonunda gelmiş eve. Açlıktan ağlayan çocuklarına dayanamamış. Almış eline bıçağı yarı çıplak fırlamış sokağa. Polisler ihbar üzerine gelip yakala-

hayatı bu. Sefalet çekenlerden onlara ne? Çalışmak isteyene iş çok. Arasınlar, bulsunlar, çalışsınlar, kazansınlar! Umurunda mı onların üç gündür çocuklarının karnını suyla doyuran baba. Üstelik polis de alır, götürür. Tabi toplumun huzurunu bozuyor!

Bu iki haber ülkemizin içinde bulunduğu durumu, uygulanan ekonomik politikanın zengini daha zengin, fakiri daha fakir yaptığının yorumsuz bir kanıtı. Her geçen gün bu örnekleri artırmak mümkün.

Alamayınca çaldı

● Gündelikçilik yapan Reyhan Karadağ, biri 6, diğeri 9 yaşındaki iki çocuğu için bir mağazadan kışlık avakkabı aşırmaya kalkınca yakalandı

Ah şu işçiler!

Birleşik Alman İlaç Fabrikası'nda bir süredir grev var. Ücret zammı, sosyal haklar ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi istemiyle greve çıkan işçiler Patron-İş Sendikası'nda örgütlü . Kısıtlı grev hakkı büyük zorluklarla sürdürülür ve bizler de satır aralarından grevle ilgili birşeyler öğrenmeye çalışırken gözümüze bir ilan çarptı. Birleşik Alman İlaç Fabrikası İşvereni gazetelere verdiği ilanla fabrikasındaki grevin sürmesi halinde vatandaşın sıkıntı çekmemesi! için ürettikleri ilaçları geçici olarak ithal edeceklerini açıklıyor. Ayrıca grev nedeniyle piyasaya sürülemeyen ilaçların eksikliği görülürse durumun! anlayışla karşılanmasını isteyerek özür de diliyor. Grev kırıcılığına ilginç bir örnek. Eskiden patronlar grevdeki işçilerin yerine başka işçi getirerek grevleri kırmaya çalışırdı. 12 Eylül'den sonra kırıcılık yöntemlerinde de teknik gelişmiş. Üstelik bir taşla iki kuş. Alman ilaç tekellerinin Türkiye'deki temsilcisi olan bu firmanın ithal hakkı zaten var. İthal etmekle ekonomik bir kayba da uğramıyor. Ama ilanın amacı başka: *"Ah şu işçiler! Bütün suç onların. Grev yapmasalar ilaç sıkıntısı olmazdı. Siz de daha pahalı ilaç içmek zorunda kalmazdınız!"*

İşverenler Sendikası Başkan Yardımcısı Feridun Giray da bir başka açıklama yapıyor. Grevin sürmesinin hayati ilaç sıkıntısı getireceğini, ithal malı ilaçların bir kaç misli pahalı olacağını söylüyor. Zavallı işverenler. Ne zor durumdalar. Mecburen dışardan ilaç getirip, mecburen halka pahalıya satıp, mecburen daha fazla kazanacaklar. *"Şu işçiler de bize zorla para kazandırıyor"*

Derken sazı ANAP Genel Sekreteri Mustafa Taşar alıyor: *"Grev mrev yapıp halkın sağlığı ile kimse oynayamaz"* diyor. İşte gördünüz mü herşeyin altından işçiler çıkıyor! Zaten anarşinin, terörün, hayat pahalılığının, enflasyonun, işsizliğin, açlığın, fuhuşun, yolsuzlukların sebebi hep işçiler değil mi?!!! Hastahane kapılarında sürünüyor, komadaki hastanızı yatıracak tek yatak bulamıyorsanız, kalp hastası babanız, şeker hastası ana-nız, ilaçsızlıktan ölümle burun burunaysa, kuduz aşısı bulunamadığından, ya da eksik tedavi nedeniyle insanlar tecrit hücrelerinde çırpına çırpına can veriyorsa, bozuk serum şişeleri azrail gibi baş ucunuzda asılıysa, piyasadan kaybolan ilaçlar depolarda stoklanıyorsa... Tüm bunların suçluları, halk sağlığının düşmanı! olan işçilerdir. Hele bir de örgütlüyseler, hele hele bir de grev yapıyorlarsa, hak arıyorlarsa onlardan tehlikelisi yoktur!

Greve karşı ithalat

● Fabrika ürettiği ilaçlar için ithal kararı aldı

● Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi, "Bu grev kırıcılıktır. Ama bizim paramız var. Gerekirse grevi 10 yıl sürdürürüz" dedi

● İlaç İşverenleri Sendikası, "İthal ilaç çok pahalı. Vatandaş, yerli ilacın ne kadar ucuz olduğunu anlayacak" diye açıklama yaptı

• Engin BILGINER

Grev darbesi Birleşik Alman İlaç Fabrikaları'nın önünde grev gözcülüğü yapan Nesrin Güzeltel ve Semra Özşeker, ilaç ithal kararını eleştirerek: "Üretimi durdurduk diye bizi halkın sağlığıyla oynamakla suçlayanlar, halimize baksınlar. Bu soğukta çadır bile kuramıyoruz, yağmurda titreşiyoruz" dediler. (Fotoğraf: Hüseyin AKŞİT)

Devamı 14. sayfada

"YÖK'e karşı olmak irtica demektir" **YÖK Başkanı Ihsan Doğramacı**

"Yağmur duasına çıkın" **Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genelgesi**

"Bu ekonomik politika ile Türkiye kurtulacaksa yüz Resuloğlu kurban olsun" **ANAP'tan ihracı istenen milletvekili Abdullah Resuloğlu**

"DSP saksıda yetiştirilmek istiyor" **Halil Tunç**

"Biz amatör politikacıyız" **DSP kurucularından Rahşan Ecevit**

"Bu iş bitmiştir gerisi havagazı" **HP Genel Başkanı Aydın Güven Gürkan**



"Şu anda çok meşgulüm boş kalırsam çalışırım" **Semra Özal**

"Kâr etmemizin bize ayıp getirecek bir tarafı yoktur. Kazanmanın ayıp olduğu yerde milli menfaatler nasıl geliştirilebilir. Kazanıyorsak iftihar edilmeli" **Işadamı Halit Narin**

"Bir sanayicinin yüzde 140 para kazanması soygundan başka birşey değildir" **Yine Halit Narin**

"Dünyada ne kadar insan varsa, o kadar da beyin var." **Kenan Evren.**

"TÜSIAD bizimle yemek yiyin diye başbakana mektup yazmaz, ağırlığını ortaya koyar" **Işadamı Ali Koçman**

namamış. Almış eline bıçağı yarı çıplak fırlamış sokağa. Polisler ihbar üzerine gelip yakalamışlar. *"Çocuklarım evde kaç gündür aç susuz ölecekler"* diye haykırıyormuş. Korkup eve kaçan Burhan Kahraman'ı çocuklarından koparak *polisler* alıp götürmüşler, *gözaltına almışlar.* Aç çocuklar *"Polis amca babamız eve ne zaman gelecek"* diye ağlaşırken...

Aynı günlerde bir başka manşet. *"30 milyona malolan nişanda geline 100 milyonluk takı takıldı."* Evet, Diyarbakır'ın ünlü ailelerinden Aktan ve Köse'lerin çocuklarının nişanı Istanbul Hilton Oteli'nde yapılmış. Nişana Diyarbakır'dan davetliler *özel uçaklarla* getirilmiş. Hilton Oteli'nin 40 odası kapatılarak, davetliler ağırlanmış. Artık gelin adayı takılan takıları taşıyamamış da yakınlarına vermiş. Kolay mı *100 milyonluk altını* (15 kilo ağırlığındaymış) boynunda, kolunda taşımak. Gelin adayının kuyumcu vitrinine döndüğü nişanda yüzükleri de *Hava Kuvvetleri Komutanlığı Kurmay Başkanı Korgeneral Kemal Yalçın takmış.* Işadamları ve böyyük askerler böyle nişanlarda, törenlerde hep biraradadırlar!

Evet oteller kapatılır. içkiler sular seller gibi akar, patlayıncaya kadar yenilir, içilir. Sefahat



"Vavrularım duymasın" Çocukları için ayakkabı çalarken yakalanan **Reyhan Karadağ** *"Yavrularım duyarsa, utanırlar"* diyerek ...

Kimin utancı?

21 ekim tarihli Milliyet'te bir mağazadan kışlık ayakkabı çalarken yakalanan bir annenin *"Yavrularım duyarsa utanırlar"* diye ağlayarak yüzünü gizlediği fotoğrafını gördük. Eşinin iki çocuğunu ve kendisini terkederek gitmesi üzerine zor durumda kalan anne, hiç bir güvencesi ve mesleği olmadığından gündelikçi olarak çalışmaya başlamış. Ancak aldığı para zar zor karınlarını doyurmaya yetiyormuş. Diğer ihtiyaçlarını kazandığı parayla karşılaması imkansız. Oysa iki çocuğu var. Üstelik de önümüz koca kış. Çocuklar sürekli boy atıyorlar. Onlar yetişkinler gibi aynı ayakkabıyı, aynı paltoyu senelerce giyemezler ki! Sonuçta çocuklarına bir kışlık ayakkabı bile alamayan anne bir mağazadan iki çocuk ayakkabısını çantasına atıveriyor. Olayı gören mağaza sahibi polis çağırıyor. Gerisi malum... Karakol, ifade, aşağılayıcı sözler ve davranışlar, gazeteciler, mahkeme... Ve utanç.

Elbette alamayana *"çal"* demiyoruz ama ülkemizin ne hale sokulduğunu sergilemek için seçtik bu haberi. Çünkü gazetelerde bir yandan da ünlü işadamlarımızdan filancanın kızının nişanında binliklerin havalarda uçtuğuna, Avrupa'ya deri eşya götüren TIR'daki derilerin yerine biriket çıktığına, Özal'ın dünyasının en şık giyinen ünlüleri arasında olduğuna, yedek parça kaçakçılarının affa uğradığına dair haberler okuyoruz.

Bir yanda da genç bir anne feryat ediyor: *"Başka çarem yoktu", "Aman yavrularım duymasın, sonra benden utanırlar".* Doğrudur. Bu iki yavru ve anne bu utancı bir ömür taşıyacaklar. Ama gerçekten utanması gereken onlar mı aslında?

getirip, mecburen halka pahalıya satıp, mecburen daha fazla kazanacaklar. *"Şu işçiler de* daki hastanızı yatıracak tek yatak bulamıyorsanız, kalp hastası babanız, şeker hastası ana- grev yapıyorlarsa, hak arıyorlarsa onlardan tehlikelisi yoktur!

12 Milletvekili ölecek!



Rabbena hep bana

1986 yılı bütçesinde milletvekillerinden 12'si ölebilir tahmini ile **"25 milyon liralık ölüm yardımı ödeneği"** ayrıldı. Iki yakası bir türlü biraraya gelemeyen biçare bütçeden ayrılan bu ödeneğin "zorunluluk" olduğunu açıkladı Meclis Başkanlığı. Şimdi sayın milletvekilleri, dolgun memur maaşları ile hayatlarının, istenmeyen ancak muhtemel olan ölümleri halinde de ailelerinin geleceğinin garanti altında olduğunu bilmelerinin rahatlığı içinde "ölüm tazminatından kimlerin yararlanabileceği ve bunun meclis aritmetiğini nasıl etkileyeceğini hesaplayarak şakalar yapıyorlarmış.

Öte yandan, bir diğer memur, 12 yıldır Istanbul Telefon Başmüdürlüğü 2. Şantiye Amirliğinde çalışan Ishak Şekerci, Osmanbey'de her zamanki gibi telefon direğine çıkmış çalışırken, park etmek isteyen bir otomobil üzerinde durduğu merdivene çarpmış. Beyninin üzerine düşen Şekerci hastanede can vermiş. Geride bir eş ve dört çocuk bırakarak. Aynı şeyin kendi başlarına da gelebileceği endişesini taşıyan arkadaşlar bırakarak.

Okmeydanı'nda otomobillerin giremediği, insanların bile güçlükle yürüyebildiği Çağlar Mahallesinde Ishak Şekerci'nin acılı eşini bir düşünce daha aldı. Her dargelirli aile gibi zaten zor geçiniyorlardı. Şimdi 4 çocukla ne yapacak, onları nasıl besleyip büyütecek, giydirecek, okutacaktı. 12 yıllık memur olan kocası iş kazası sonucu ölmüştü gerçi ama memurlara işçilere olduğu gibi iş kazası tazminatı dahi vermiyordu devlet baba.

Ishak Şekerci'nin arkadaşları şöyle diyorlardı bu konuda: **"Biz hem 657 sayılı Memur Yasasına tabiyiz, hem de direk tepesinde çalıştırılıyoruz. Kırık merdivenlerle direklere tırmanıyoruz. Çalıştığımız yerlere koyacak işaret levhalarımız yok. Bakkaldan, manavdan aldığımız kasaları işaret levhası yerine kullanıyoruz."** PTT Bölge Başmüdürlüğü de bu durumu doğrulayarak iş kazası halinde çalışanlara tazminat ödenmediğini söylüyorlar.

Peki, tazminat hakkı niçin memurlardan esirgeniyor? Milletvekilleri kendileri için ölüm fonu ayırırlarken kendileri gibi memur statüsündeki binlerce kişiyi hiç mi görmüyorlar? Neden iş güvenliği önlemleri alınmıyor ve direk tepesinde bedenen çalışanlar nasıl memur statüsüne tabi tutuluyor?

Bu soruların cevabı açık. Memurlar bir bakıma toplumun dilsiz kesimi. Ben şu hakkı istiyorum diyemez çünkü toplu sözleşme, grev hakkı yoktur. Politika yapamaz, herhangi bir partiye, sendikaya üye olamaz. Kendisine ne verilirse ister istemez kabullenmek durumunda. Işçiler öyle mi ya? Haklarının alabildiğine kısıtlandığı cunta döneminde bile hakları için mücadele içindeler. Eh böyle olunca işçi sayısı ne kadar azaltılırsa o kadar kâr gözüyle bakılıyor elbette. Emekçileri işçi, memur, v.s. böldü mü egemen sınıf, çok daha rahat oynatıyor atını. Direğin tepesinde çalışan da memur oluyor, yerin yedi kat altında çalışan da.

Bu arada milletvekillerinin ayrıcalığını merak edenlere de **"Rabbena hep bana"** diye hep kendine yontan nalıncı keserini hatırlatalım.

Hem haklarını da yemeyelim. Her yıl bütçe hazırlanırken maaşları 3-5 kuruş artırıyorlar ya. Içleri rahat. Artan enflasyon yalayıp yutuyormuş, bu maaşlarla geçinilmiyormuş kimin umurunda?

Zat-ı muhteremden inciler



Yassıada'da idamdan son anda kurtulan eski cumhurbaşkanlarından Celal Bayar'a rağbet hatırlanacağı gibi 12 Eylül 1980'den sonra pek arttı. Parti kurma serbestliği tanındıktan sonra, herkes gidip, birer birer elini öpüyor, zat-ı muhteremlerinin fikirlerini alıyordu. Derken 100 yaşını doldurdu, birinci dalya dediler, tantanalı törenlerle doğum gününü kutladılar. Şimdi de Türkiye'de tartışılan politik konularda yüksek fikirlerine danışılıyor. Gazetelerin sayfalarından resimleri ve söyledikleri hiç eksik olmuyor. Tabi bu arada katıldığı nişanlar, düğünler de cabası.

Celal Bayar'la Nokta dergisi de bir söyleşi yapmış. Bu söyleşide çeşitli konularda görüşleri alınıyor Bayar'ın. Demokrasiyi savunuyor Celal Bayar, *Türkiye'de insanlar siyasi suçlarından ötürü suçlu olabilirler mi?* sorusuna yanıtı şöyle: *"Derecesine göre. Karşısındakiler suçlu oldukları takdirde mesela açıkça komünizme göre. Türkiye'de komünizm yasaktır. Tam manasıyla taraftarım"* diyor. Bilindiği üzere, Bayar'ın sık sık komünizm krizi tutar ve *"bu kış komünizm geliyor"* diye demeçler verirdi geçmişte. Şimdi bundan vazgeçmiş, ama anti-komünizm histerisi böyle devam ediyor. Idamlara karşı olduğu, ama komünistlerin idam edilmesi gerektiği de onun demokrasi konusunda döktürdüğü incilerden.

Evet, unutturulmak isteniyor, Celal Bayar'ın geçmişte yaptıkları. Demokrasi havarisi kesildi. Atalarımızın bir lafı vardır: *"Eşkiye rağbet olsa bit pazarına nur yağardı."*